STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05479

GILDENE SHKYE

Ephraim Auerbach

Permanent preservation of this book was made possible
by Steven P. Smith
in memory of
Weldon & Elizabeth Smith

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אפרים אויערבאך

ווילדענע שקיעה

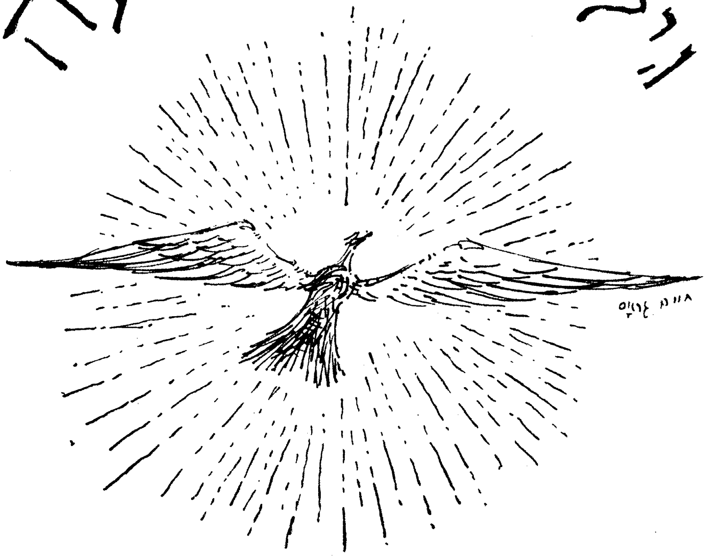

ח נ ה ן,

וואָס ליכטיקט מיר אין דער שקיעה.

קיום

אפרים אויערבאך

גילדענע שקיעה

בוענאס איירעס
תשי״ט - 1959

משה פייגענבלום.

שער־בלאַט:

חיים גראָס

16

פאַרלאַג
פועלי ציון־התאחדות

I

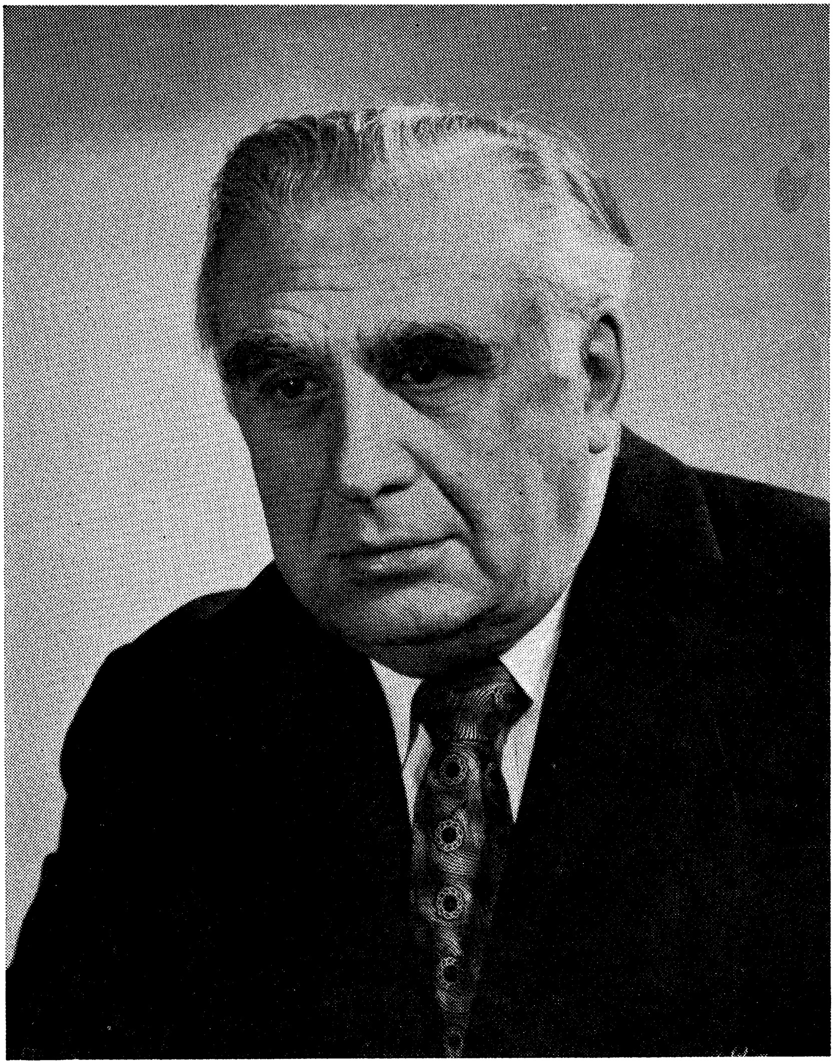

וואַנדער-וואונדערע פאַרגייער

מיר, די וואַנדער־וואונדערע פאַרגייער
די פאַרנאַכטיקע, באַגילדט די גרויע האָר,
ס׳איז באַשערט אונדז אינעם טרויער זיין דערפרייער,
זיך דערזיינגען און דערזינגען אונדזער דור.

מיר, די אויפגייער אין וואונדער פריע,
האָבן אויפגעוועקט מיט אונדזער שירה דעם קאַיאָר,
מיר, נאָך וואונדערלעכער זענען אין דער שקיעה,
זיך דערזינגען און דערזינגען אונדזער דור.

פאַסמעס עלנט אונדזערע רויט־פאַרנאַכטיק גליען,
לויטער סוף פאַר אונדז איז ווי דער אָנהייב קלאָר,
שעפ און טרינק די פולע בעכערס שקיעה,
זיך דערזינגען און דערזינגען אונדזער דור.

טאָג צום מערב־פלאַם וועט זיך דערקניען,
נאַכט און אויסלעש וועט פאַרהילן אונדזער וואָר,
ס׳איז אַ זכיה אין דער וואונדערלעכער שקיעה
זיך דערזינגען און דערזינגען אונדזער דור.

קיל זילבער

דאָס פאַרנאַכטיקע זילבער איז קיל,
ווי צו נעילה אַ פרומע עטרה,
ס׳גייט אַרונטער די זון אין אַ שפיל
פון צעפעדעמטע ניגונדלעך קלאָרע.

כ׳האָב דאָס קילקייט געגעבן אַ טרונק
און דערשפירט ווי די רו אויף מיר נידערט,
צוצוקלעפן צום גומען די צונג
און אויף אייביק פאַרדרעמלען די גלידער.

ווי דיביימער, פאַרגליווערט אין שרעק,
בלייבן שטיין פאַרן סוד פון דער שקיעה,
אַזוי שטיי איך ביים סוף פון די טעג,
מיט דער שפירונג פון טעג מיינע פריע.

אויפן זילבער, באַשפרענקלט מיט רויט,
שפרייט זיך אויס אַ פאַרשאָטנטער פליגל,
כ׳האָב דאָס לעבן מיינס יאָרן געבויט
און צום סוף וועל איך גיין אָן איין ציגל.

גילדענע שקיעה

ס'איז שוין טונקל, אַ פּאַסיקל בלייכט,
אויף די ביימער גייט ווידער אַ ציטער,
כ'האָב צום לעצטן געדאַנק נאָך דערגרייכט:
אַז פון טרויער בין איך דאָ אַ ריטער.

כ'וועל פאַרשרייבן דעם לעצטן געדאַנק
מיט דער זילבערנער שריפט פון דער שקיעה,
אַז אַמאָל זאָל דערפון אַ געזאַנג
ווי אַקאַציע ווייסע צעבליען.

אַ פערד ווי אַ געדאַנק

אַ פערד מיט אַ צעאַקערט־ברוינער פעל,
מיט אָנגעשפּיצטע, שאַרפע ריפּן,
די קנאָכן אָפּגעריבן, האַרט און געל,
מיט שפּיצלעך שטרוי צעשטאָכן זיינע ליפּן, —
דער טאָג פאַרוויקלט זיך אין טונקעלן געהיל,
דעם פערד שפּעטזומער אויפן פעלד איז קיל.

געשטאַנען איז דאָס פערד, ווי אַ געדאַנק,
וואָס אויסגעטראַכט האָט אים די רייפע עלטער,
שוין נאָכן אָפּשניט פון דער לעצטער זאַנג,
נאָך שטורעם פון געוועלטער און באַוועלטער,
נאָך קלאָרן, צי געדאַכטן, גאַנג צום ציל, —
שפּעטזומער אויפן פעלד איז טונקל־קיל.

די נאַכט וועט באַלד פאַרשלעפּערן דאָס פערד,
אין מידקייט וועט עס אָפּשטיין ביז באַגינען,
נאָר פאַלן וועט עס צו דער פרישער ערד
און אָנהייבן וועט ווידער שיין צו רינען, —
פונוויטנס שטיי איך אויפן פעלד און פיל
ווי ס'איז דער טרויער מיינער טונקל־קיל.

אַ וואָכעדיקע מנחה

אַ וואָכעדיקע מנחה קום און דאַוון,
מיט גרויס־פֿאַרהאָרעוועטן ניגון,
די שמונה־עשרה זיי מכוון
די עלטער דיינע צו פֿאַרוויגן.

ס'איז שפּעט, ר' ייד, די זון פֿאַרגייט שוין
אויף דיין געמיט מיט רויטע טיכער,
די מנחה, טונקל און מיט קנייטשן,
איז נאָך נישטאָ אין דיינע ביכער.

פֿאַרשפּעטיקט שחרית אין באַגינען,
פֿאַרשלאָפֿן אייגנס דיינס און תוכיקס,
אַ מנין אַז דו וועסט געפֿינען,
כאַפּ־אָפּ אַ מנחהלע אַ וואָכיקס.

דער נוסח, שלאַבעריק־צעצויגן,
מיט טראָפּעלעך אַזעלכע קליינע,
מאַך־צו די מידע דיינע אויגן
זיך אָפּצורוען אויף עלינו.

זינג־אוים עלינו לשבח
און טייטש אויף עברי־טייטש אים איבער:
מ'ט לויב צום סוף, באַשאַפער, גיי איך,
מיט מנחה וואָכיקער בציבור.

וואָס וואָכיקער זי איז און גרויער,
וואָס טונקעלער אויף וועגט געוועבן,
אַלץ לויטערער ווערט מיר דער טרויער
אין בין־השמשות פון מיין לעבן.

אָפּגעשוימט

די זון האָט אויף די שויבן אויפגעהאָנגען טרעלדלעך
פון טונקל־פינקל' גאָלד, מיט שאָטנדלעך באַזוימט,
צעוואָרפן זענען כמאַרעס, ווי בערעזע־וועלדלעך,
די שקיעה האָט ביים טאָג די שיין אַראָפּגעשוימט.

אַ פּלעק טאַנצט־אום אין שטוב אויף פּולע ביכער־שראַנקען,
מיר זיצןביידע און איך זאָג: ס'איז אויפגערוימט.
די זון וועט זיך מיט טאַנץ אַ שפּיגל־טאָן ביים צאַנקען
און שפּירן וועלן מיר ווי אַלץ איז אָפּגעשוימט.

שפּעטזומער, געלע קריינדלעך אויפן גרינס צעבליען.
דאָס פענצטער אונדזערס האָט זיך קופּערדיק צעשוימט,
מיר זענען פולע דאָ געזעסן אין פאַרפריען
און איצטער האָט די שקיעה פולקייט אָפּגעשוימט.

פֿול מיט פֿאָרכטן

ס'איז שטיל געוואָרן מיטאַמאָל ביי אונדז אין שטוב,
ווי אין דער נאַכט איז אָפּגעפֿאָרן ערשט אַ וואָגן,
מיר וועלן הערן נאָך דעם קלאַנג פֿון סקריפּ און טופּ
ביז ס'וועט מיט שטילן אומעט אָנהייבן צו טאָגן.

די שטילקייט גייט אויף אונדז מיט זיידן־אַלטע טריט,
אין דינע שטעקשיך, אָפּגעטראָגענע, צעשאָרכטע,
פֿאַר ד ע ם טאָג האָבן מיר דאָס לעבן אויפֿגעהיט
און איצטער איז די שטילקייט פֿול פֿאַר אונדז מיט פֿאָרכטן.

ויאמר אפרים

ויאמר אפרים לאמור:
כ'וואָלט געוואָלט אין דער אמתן וויסן,
אַז דער ווינט האָט פון מיינע ביימער
נאָך אין פרי־יאָר דאָס בליעכץ צעשמיסן,
ווי אַזוי וועלן וואַקסן עפּל?

אַז איך האָב נישט קיין ביימער, נניח,
איז דערפאַר דאַרף דער ווינט אַזוי צערנען?
כ'האָב דאָס ווייסע, פרי־יאָריקע בליעכץ
אין געזאַנגען געוואָלט דערלערנען, —
ווי אַזוי וועלן וואַקסן עפּל?

ס'איז ממה־נפשך, שמעקסטו די צוויטן,
זענען ביימער דאָ, די אמתע בליער,
נאָר דער ווינט, זאָל דער אייבערשטער היטן,
האָט געבושעוועט היינטיקן פרי־יאָר, —
ווי אַזוי וועלן וואַקסן עפּל?

כ'זע די וואָלקנס מיט זילבערנע זוימען,
ווי זיי גייען פון טרעפּל צו טרעפּל,
פרעג איך ווידער: למה הדבר דומה?
צו דעם ווינט, צום בליעכץ, צו ביימער, —
ווי אַזוי וועלן וואַקסן עפּל?

אַ גרויסע זכיה

די פֿרייַלעכע, צעזונטע שויבן
מיט טרויער זענען דין פֿאַרהויכט,
אַ פֿירהענגל איז אויפֿגעהויבן,
אַ פּנים יונגשאַפֿט גיט אַ לויכט,
נאָר ס'ציטערט אומעטיק פֿון אויבן
אַ ברעם, אַ שאָטנדיקע וויע,
פֿאַר זון האָב איך געטון דיך לויבן,
נאָר שאָטן, גאָט, איז אויך אַ זכיה.

ווינטער אָפּגעשפּאָרט

די כעלעמער האָבן אָפּגעשפּאָרט די זון אויפֿן ווינטער
און מיר — דעם ווינטער אַליין האָבן אָפּגעשפּאָרט.
געפּרוּוירן טראָפּנסווייז איז ער אין טינטער,
אַריינגעשנייט האָט ער אין אות, אינעם וואָרט,
ביז ווערטער זענען אויסגעוואַקסן, ווי ביימער פֿאַרשנייטע
מיט אַלטער שטילקייט אין ווינטיקן זאַווײ.
מיט שטיקער חכמה, ווי שמאַטעס צונויפֿגענייטע,
דערוואַרעמען ווילן מיר דאָס פֿאַרגליווערטע געשריי.

פֿון אונדזער געמיט, ווי פֿון מיילער ביי וואַסערטרעגער,
אַ פּאַרע זעצט־אַרויס און אויף די פּנימער פֿאַרפֿרירט, —
אָ, מיר, זומערדיקע, אַמאָל טרויעריקע וואָרט־דערוועגער,
פֿון זיך אַליין דעם ווינטער האָבן מיר אַרויסגעשפּירט.

אפרים אויערבאַך

ווינטערדיקע גראַטעס

דער טאָג האָט היינט אויף שויבן אויסגעשפּילט
אַ קאַלטן, אומעטיקן ניגון פון קאָלירן
האַלב־וואַסערדיקע, רויטלעכע, אַז די זאָלסט שפּירן
ווי בלוט אין אָדערן ווערט אָפּגעקילט,
ווי שטיקער כמאַרע, אין געלויפעניש, פאַרפרירן.
נאָר אומגעריכט האָט זיך אַרויסגעהילט
די זון. זי האָט דעם הימלזוים באַגילדט,
אַז באַלד זאָל אים אַ כמורנער ווינט צוריק פאַרשמירן
מיט פאַסן קויטיקע, מיט הויקערדיקע לאַטעס.
ווער האָט אויף מיינע שויבן אויסגעקאָוועט גראַטעס
און הינטער זיי אַ גאַנצע ווינטער־נאַכט פאַרשפּאַרט?
צינד־אָן אַ לאָמפּ. נאָכוואָס? די נאַכט זאָל ווערן האַרטער
אין שאָטנטאַנץ אויף ווענט? אָ דו, אַ שטומער וואַרטער,
האָסט זיך אין בלינדן קרייז אַריינגעשאַרט.

דאָס ביסל טרויער

מישטיינס געזאָגט, דאָס ביסל טרויער,
וואָס אויסגעמאָסטן האָב איך אינעם ליד,
איין קוק אַ יידנס לענגער האָט געדויערט,
איין וואָרט צום טויט — אויף אייביק אויפגעהיט.

די קלאַנגען מעסטן און די ווערטער ציילן,
דעם טרויער וועגן אויף אַפּטייקערס וואָג,
פון פלאָנטער זיך אַליין אַרויסצושיילן
און וויסן אַז ס׳איז נישטיק וואָס איך זאָג.

אָט ווי איך בין, די זון הייבט אויף די ברעמען,
אַ בוים, דערזע איך, האָט זיך ערשט צעבליט,
און מורא האָב איך אַז איך וועל פאַרשעמען
דעם טרויער מיט מיין זוניקן געמיט.

אַפילו אַז איך הער דעם ווינט די צווייגן ברעכן,
גיט אויך אין מ׳ר אַ ציטער אַ געזאַנג
און כ׳שפיר, אַז מיטן וואָרט וועל איך פאַרשוועכן
די רגע פון אַ יידנס אויסגעצאַנק.

ס׳איז פריי־יאָר, בלוי־יאָר, פייגל בויען נעסטן,
מיט שטרויעלעך און פעדערלעך אין מויל, —
ווער קען די טיפקייט פון אַ טרויער מעסטן,
ווער קען דערציילן ווי פאַרוויקלט ס׳איז אַ קנויל?

גאָטס קיעלע

גאָט קיעלע איז ווי אַן אַגרעס די גרייס,
די פיס זיינע — הערעלעך, לייב זיינס געפינטלט,
ווי גאָט וואָלט אויף אים זיינס אַ סוד אויסגעטינטלט
און אָנגעזאָגט: קריך מיטן סוד וואָס איך וויים.

שפּעטזומער, אויף פעלדער די זאַנגען געבינטלט,
ס'איז שטילער דער טרויער פון גאַנג וואָס דו גייסט,
אין אָפשניט ערשט שפּירסטו פאַרנאַכטיקע טרייסט,
ווי ברודערדיק זאַנגען דאָ שטייען צעווינטלט.

גאָטס קיעלע האָרעוועט, קריכט אויף אַ גאַרב,
צום אויבן צעשויבערטן זיך צו דערשלעפּן,
וואו זון, אויף די זאַנגען, איז גאָלדיק צעקאַרבט,
וואו שיין זיך אַליין וועט ביז שאָטן דערשעפּן.

די שיין איז דערשעפּט, — אַ פאַרוועלקטער בטחון, —
גאָטס קיעלע איז ביז אַרויף נישט דערקראָכן.

אַ טאָג

פון דער ערד גייען־אויף קרויזן רייכלעך,
אויף די ביימער־קרוינען רוט אַ שטיל געמיט,
ס׳קוקט די זון אַרונטער שעמעוודיק און בלייכלעך, —
ס׳האָט אַ טאָג אַזאַ נאָך קיינמאָל נישט געבליט.

ס׳האָט זיך היינט אַרויסגעוויקלט דער באַגינען
מיט אַ זילבער־רייפל, פרום און אָפּגעהיט,
כ׳האָב געזען ווי שטערעמלעך שיין פון מזרח רינען, —
ס׳האָט אַ טאָג אַזאַ נאָך קיינמאָל נישט געבליט.

אַזאַ צוגעדעקטער טאָג — אַ כלה מיט אַ שייטל
אויף אַ וואַלד צעפּלאָמטע האָר, דער צודעק גליט,
ס׳וואַקסט אַרויס אַ פּאַסמע ווי אַ זויבער קווייטל, —
ס׳האָט אַ טאָג אַזאַ נאָך קיינמאָל נישט געבליט.

אין דער טיף — באַהאַלטן ליכט, פון אויבן — שווערע וויעס
אין פאַרדעקטע אויגן אַ כשר פייער גליט,
פליגלען פאָכען, נאָר איך ווייס נישט וואו דער פלי איז, —
ס׳האָט אַ טאָג אַזאַ נאָך קיינמאָל נישט געבליט.

ס'איז אַ פולקייט דאָ אין האַלבע, דינע טענער,
ס'איז צונויפגעזונגען ווינט־געדויש מיט מיינע טריט,
וואָס באַהאַלטענער ס'איז ליכט, אַלץ ליכטיקער און שענער, —
ס'האָט אַ טאָג אַזאַ נאָך קיינמאָל נישט געבליט.

כ'גיי צוגאַסט צו זיך אַליין דעם צוגעדעקטן,
מיט אַ מידער בענקשאַפט צו דעם אויפגאַנג פון אַ ליד,
צו אַ וואָרט פון מיר אַליין אַרויסגעפלעקטן,
צו אַ טאָג וואָס האָט נאָך קיינמאָל נישט געבליט.

נאַכטיקער טייך

נאַכטיקער טייך מיט זילבערנע שופּן,
פולע לבנה מיט שניטן און שראַמען,
איבערן באַרג הענגט אַ וואַלד מיט קנופּן,
אונטערן וואַסער טונקען זיך שטאַמען,
כוואַליעס פליעסקען ווי קינדערשע הענטלעך,
שיפלעך הוידען זיך לײדיק און לויז,
ליכטיקע שויבן, — פרעמדלעך און קענטלעך, —
רעדן אַריבער פון באַרגיקן הויז,
פול איז די שטילקייט ביז איבערן זוים,
ווערסט זי ווי ווײַן אַ דאָרשטיקער זופּן,
טיפער פון וואַסער און שטילער פון בוים, —
נאַכטיקער טייך מיט זילבערנע שופּן.

אותיות, דאַכט זיך דיר, הייבן אָן בלייכן
איבער די כוואַליעס, פון זילבער געהאַמערט,
לייענסטו זיי איבער אַזוי ווי אַ צייכן,
האָסט זיך צום אות מיט דיין לעבן געקלאַמערט,
ווערטער געאָטעמט, געשפּירט אויף דיין גומען
טעם פון וואָרט, ווי אַ שיכור געטראַנק,
האָסט זיך געראַנגלט מיט אייגענער טומאה
ביז זיך דערראַנגלט צום ריינעם געדאַנק,
ריין איז די נאַכט, מיט זיך אַליין פול,
דו אָבער שפּירסט אין זיך ריסן און צופּן,
זיצסט דאָ אַ פרעמדער ביים וואַסער אין שטול, —
נאַכטיקער טייך מיט זילבערנע שופּן.

פולער איז דער טויט

אַ מעשהלע פון יונגשאַפט האָב איך אָנגעשעפּט
מיט קלאָרן וואַסער, שפּריצלעך זון און שטילן רויש,
פאַרנאַכט, כ'האָב קוים אַביסל וואַרעמקייט דערלעבט
און ס'הענגט שוין איבער מיר דער הימל ווי אַ קויש.

אין ביימער גייט אַרום אַ שאָרך, איך ווייס און שפּיר,
אַז שאָטנס, איצטער מינד, וועלן ווערן גרויס,
כ'וועל אָנצינדן דעם לאָמפּ און צומאַכן די טיר,
דאָס מעשהלע צו וועבן פון דער נאַכט אַרויס.

נישטאָ קיין שטילער גליק ווי יונגשאַפט אויף צוריק,
קיין רואיקער געמיט ווי שעפּן זיך אַליין,
אַן עמער איבער ברונעם וויגט זיך אויף אַ שטריק,
דאָס וואַסער טיף, מיט זון געקאַרבט, איז כשר־ריין.

פאַרמאַכסט די אויגן, דאָס ליכט פון לאָמפּ ווערט דין צעשפּריצט,
אַ רעשעטע מיט שטערן זיפּט זיך און פאַרזיפּט,
אַ מענטש ווי דו, אין רייפקייט זיינעם זיצט
און זיך, אין עלנט, פעדעמווייז פאַרקניפּט.

צעריסן האָסטו דײַנע פֿעדעם אויפֿן ווינט
ביז ס'איז פֿון דיר געבליבן צוויט אויף צווײט, —
וואו איז דער כוח וואָס צעריסנקייט פֿאַרבינדט?
דו הערסט אין זיך געוויין: דאָס איז דער טויט.

און אַז פֿאַרשטילט איז דאָס געוויין, ווערט רייף די רו
וואָס קערט דיר אום צוריק אַ גאַנץ געוועב,
דו הערסט ווי ס'מועט אין דער הײם די קו,
ווי ס'זאָגט דער טאַטע: וואַסער פֿונעם ברונעם שעפּ.

דו לעבסט צוריקוועגס, פֿול מיט פֿעלד און ברויט,
מיט זעאונגען אויף שפּעטער, לויטער ווי דער סטעפּ,
אַריבערשפּרינגען דאַרפֿסטו נאָר דעם טאַטנס פּלויט
אַז גיין זאָלסטו די הויכע וועלט אַרויף די טרעפּ.

דעם צוטרוי דײַנעם טראָגסטו מיט דער פֿולער האַנט,
אַ טרעפּ אַרויף, דער גלויבן אין דיר בליט און וואַקסט,
פֿאַרפֿאָרן ביסטו ווײט פֿון אײגענעם דײַן קאַנט,
כאָטש דו האָסט זיך געשלעפּט אַזוי ווי מיט דער אַקס.

אַרויסגעפֿאָרן ביסטו מיט אַ גאַנץ געמיט,
ווי ס'פֿירט דער פֿויער זאַנגען תּבֿואה פֿונעם סטעפּ,
נאָר פֿולקייט דײַנס האָסטו אין וועג נישט אָפּגעהיט
ביז ליידיק האָסטו זיך צום אָוונט־ברעג דערשלעפּט.

די אויגן עפֿנסטו און קוקסט דער נאַכט אין מויל,
די שטילקייט ציטערט טרוקן ווי אַ דאַרער קנויט, —
ס'איז גוט צו גיין צוריק, אַז איצטער ביסטו הויל,
און פֿילן אין געביין ווי פֿולער ס'איז דער טויט.

מנחל בדרך

באַשאַפן האָט דער אייבערשטער צוויי קוואַלן,
וואָס ביידע זענען לויטער ווי קרישטאָל,
אַז ס'טרינקט דער מענטש פון איינעם,
פילט ער זיך געפאַלן
און ס'ליגט אויף אים, נישט־דאָ־געדאַכט, אַן עול
מיט טרויער ריינעם.
פון צווייטן אַז ער טרינקט,
ווערט פול זיין האַרץ מיט פרייד,
דער טראָפן וואַסער זינגט,
דער קוק איז אַ דערפרישטער,
ווי אינעם פסוק שטייט:
מנחל בדרך ישתה.

פון ביידע קוואַלן האָב איך שוין געטרונקען,
מיין טרויער האָט זיך מיט דער פרייד געמישט,
די נאַכט האָט מיר געזונגען לידער־פונקען,
דער טאָג האָט מיר דעם שמייכל אָפּגעווישט,
און איצט, אין אָפּגאַנג פון די טעג,
איז מוטנע, ביטער מיין געטראַנק,
פאַרשטאָפּט דאָס ריינע טייכל אויפן וועג,
פון טראָפן וואַסער גייט נישט קיין געזאַנג,
דער טאָג מיט נאַכט — אין פיין פאַרמישטע,
עס צופּט דער טעם פון מנחל בדרך ישתה.

פּיאה

אויפֿן ברעג פֿון פֿעלד זענען זאַנגען דערציטערט,
זייער מאָגערקייט איז צו דער ערד געבויגן,
און די קעפּלעך זענען די קערנדלעך שיטער,
ס׳וועלן זיי נישט דערוואַרעמען פֿולע סטויגן,
ס׳וועט דאָס שנײַדמעסער איבער זיי נישט קלינגען,
נאָר דער ווינט וועט מיט שטויב פֿון שליאַך זיי פֿאַרווייען,
מיט מײַן גורל בין איך שוין מיד זיך צו דינגען,
וועל איך דאָ מיט מײַן הויזגעזינט קלײַבן פּיאה.

נאָך אין אָנהייב זומער בין איך שפּראָך־באַגינען
צו די פֿול־ברייטע סטעפּעס אַרויסגעגאַנגען,
כ׳האָב געזען די נאַכטיקע שאָטנס צערינען,
כ׳האָב געשפּירט ווי די וועלט האָט אַ זון אַנטפֿאַנגען,
און געזאָגט האָב איך: וואויל איז דײַן אָנהייב, נאָר וואוילער
איז דער אָנגעזעטיקטער, מידער סוף־זומער,
ביסט אַרויסגעגאַנגען אַ יונגער, אַ הוילער
און צו רײַפֿקייט וועסטו אַ פֿולער קומען.

ס׳האָט מײַן לעבן צו טונקלען שוין אָנגעהויבן
און די פֿולע זומערס האָבן מיך אויסגעמיטן,
כ׳האָב די גאַנצע צײַט אויסגעוואַרעמט מײַן גלויבן,
נאָר דאָס תּבֿואהדיקע גאָלד האָב איך נישט געשניטן.
וויפֿל טעג העַר אייבערשטער וועט מיר באַשערן,
וועל איך אַלץ מיטן גלויבן מײַנעם געדייען,
קענען גורל בין איך שוין מיד זיך צו ווערן,
מיטן הויזגעזינד מײַנעם וועל איך קלײַבן פּיאה.

אויף צוריק

אַז דו גייסט אויף צוריק, איז דיר גאָרנישט פאַרהוילן,
איינגעזאַמלט האָסטו אין דיין אייגן געמיט
אַלע קלאַנגען פון דיינע געגאַנגענע טריט,
דו אַנטפּלעקסט אויף צוריקוועגס די פרייד און די גרוילן.

האָסט פאַרטונקלטערהייט אין געדאַנק אויפגעהיט
אַלע פעדעם פון לעבן, די קנופּן און קנוילן,
האָסט באַהאַלטן אין זיך אי דאָס אַש, אי די קוילן,
אי אַ שורה פון נאָך נישט־געשריבענעם ליד.

נאָר פאַרנאַכט, אַז דו קומסט צו דער שטילער אכסניא,
פאַלט־אַנידער דיין גוף אויפן בעט אויסגעשעפּט,
טראַכסטו צוריק אוים די יאָרן וואָס דו האָסט געלעבט,
אויסצושפּינען אַ חלום פון דיין האָרעוואַניע, —

הערסט אַ קלאַפּ פון דער טיר, אויף דער שוועל רעדט דער ווינט,
און דו הערסט ווי דיין סוף אין די אָדערן רינט.

צלפחדס טעכטער

געמאָנט האָבן צלפחדס טעכטער
דעם טאַטנס נחלה אין עברישן שטאַם, —
אַ שטיקל פעלד, אַ ציג, אַ לאַם,
און עפּעס מער, און עפּעס גערעכטער.

דעם נאָמען צלפחד, זיין ציטער, זיין פלאַם,
געמאָנט האָבן זיי, די געטרייע וועכטער,
אַפילו דעם אומעט און דאָס געלעכטער
דאָס וואַרעמע וואָרט זיינס, דעם ליכטיקן תם.

אין נעכט פון סוף־זומער, ביים שיין פון די שטערן,
דערשפיר איך דעם קילן קוש פון פאַרגאַנג,
איך הער דעם לעצטן קלאַפּ פון געדאַנק,
וואָס קיינער נאָך מיר וועט אים שוין נישט הערן.

איך וועל נאָך דערוואַרטן די גרויסע לבנה,
צו פרעגן: מיין נחלה פאַר מיר ווער וועט מאָנען?

אַז געגאַנגען איז יעקב

אַז געגאַנגען איז יעקב קיין חרן,
איז דאָס האַרץ אים געווען פול מיט לויב,
אויף די פּלייצעס אַ טאָרבעלע קאָרן,
אויף די באָרוועסע פיס גרויער שטויב,
נאָר געשיינט האָט דער אויפבלי פון יאָרן
אין זיין קוק, ווי אַ לויטערע שויב.

אַז געגאַנגען איז יעקב קיין חרן,
איז דער שטעקן געווען זיין פאַרמעג,
נאָר די זון און לבנהקער האָרן
זענען אים נאָכגעגאַנגען אין וועג,
ס'איז די וואָר ביי אים חלום געוואָרן,
ס'האָט געזאַנג זיך פאַר אים אויפגעפלעקט.

אַז געגאַנגען איז יעקב קיין חרן,
האָט זיין יונגשאַפט פאַרמאָגט גאָר די וועלט,
מיטן קוק, דעם פאַרנאַכטיקן, קלאָרן,
האָט ער טרעפּ צו דעם הימל געשטעלט,
כאָטש געלעגן אויף שטיין און אויף דאָרן
איז דער גוף אין דער נאַכטיקער קעלט.

אַז מיר גייען אין אונדזערס אַ חרן, —
אין דער יונגשאַפט, מיט אָרעם געפּעק, —
גרינט פאַר אונדז אויף די פעלדער דער קאָרן,
ווערט אַ פאָלקייט אין אונדז אויפגעוועקט, —
וויפל פרייד ס'איז דעם גאַנג אויפבאַוואָרן
פאַר די שקיעהדיק־איצטיקע טעג.

צעלויכטן אין שקיעה

אַדאַ טאַכטער, — צו דיר.

אין דער שקיעה זיינער האָט זיך יצחק שטיל צעלויכטן,
ווי די זון אַמאָל, ביים סוף פון וואָלקנדיקן טאָג,
און אין קוק זיינעם, — מיט פראָסט פון צייט פאַרהויכטן, —
האָט אַ זעאונג, שיין־פאַרבלענדיקט, אים געטאָן אַ שלאָג.

אויף דער צונג איז אים דאָס וואָרט, ווי טוי פאַרטאָג, גערונען.
מיט די פינגער האָט ער אָנגעטאַפּט די ברכות פאַר די זין,
אַ צעציטערטער האָט ער די רייד אין מויל געפונען
און געשפּירט, ווי ערדיק שמעקן זיי, ווי פריש און גרין.

ווי דער ריח פון אַ פעלד, אין פרי־זומער באַגינען,
האָט ער אָנגעשמעקט דעם דינעם ריח פון דער פרייד
און געשפּירט האָט ער, ווי אין די פינגער זיינע רינען
די פאַרשוויגענע געזאַנגען, נישט־דערערדטע רייד.

די עקידה האָט ער אויסגעשעפּט ביז פולער עלטער,
ביז פאַרטונקלטע, שפּעטזומערדיקע טעג,
ביז די יאָרן האָבן זיך צעשפּילט, ווי ווייַן אין קעלטער,
און דאָס וואָרט האָט זיך אין אים, אַ לויטערס, אויפגעוועקט.

פון דער טונקלקייט האָט ליכטיק וואָרט אַרויסגעשלאָגן,
ווי אַ פרישער קוואַל פון אַ געדיכטן, אַלטן וואַלד,
וואָס געוואָלט האָט ער אין די עקידה־יאָרן זאָגן,
האָט פון אים אין שקיעהדיקע טעג אַרויסגעשטראַלט.

צו מיין עלטער קומט, דו זון און טאָכטער, — מיינע בליער, —
דעם פאַרנאַכט האָב איך דערשפּירט אין מיין געמיט,
נאָר דאָס וואָרט וועט נאָך פאַר אייך אַ שיין־טאָן אין דער שקיעה,
נאָך דערזינגען וועל איך אייך די ברכה אין אַ ליד.

שטערן לעשן זיך

אַז שטערן לעשן זיך, ווערט דער הימל בלויער,
אַ שטילקייט וואַקסט־אַרונטער צו דער ערד,
אין אויסלעש שפּירסטו ווי באַשאַפן ווערט
דער אורקוואַל פון דיין נישט־דערשעפּטן טרויער,
און קלאַנגען, וואָס דו האָסט אַמאָל געהערט,
דערגייען ווידער צו דיין מידן אויער,
דו ווייסט, אַז נאָר אין דיר איז דער געדויער
פון טעג און נעכט וואָס דו האָסט אויסגעקלערט.

אַז שטערן לעשן זיך, בלייבט אַלץ נאָך איבער איינער,
אַן עלנטער, דערציטערטער באַהיטער,
וואָס בלייכער ווערט דער הימל, בלישטשעט ער אַלץ ריינער,
דער נאַכטס געטרייער, שיינענדיקער ריטער.

אָ, שטערנדלעש, אַ לעצטער ריטער היט
אַז ריינער זאָל דערפינקלען אונדזער ליד.

א פ ר י ם   א ו י ע ר ב אַ ך

דער גרויסער פויגל

א

מיר האָבן זיך דעם גרויסן פויגל אויסגעמאָלט,
באַפליגלט אים מיט אונדזערע געמיטער,
אַז זיין זאָל ער דער פליער און דער היטער
אויף אונדזער אַלטן, טרויעריקן גאָלד.

דאָס גאָלד ביי אונדז? אַ בוים אַ ווייס־צעבליטער,
וואָס ביזן ווינטער היטן האָבן מיר געוואָלט,
נאָר גראָע יאָרן האָבן אונדז באַעולט
און ס'איז דער טאָג ביי אונדז אַ מידער־איינגעמידטער.

דער בוים, ווי אונדזער טאָג, האָט אָפּגעבליט,
צעשאָטן האָט דער ווינט זיין ווייסן צוויט, —
אַ גרויסער פויגל, אונדזער אויסגעטראַכטער,
מיר זיצן איינגעהילט אין נאַכטיקן געמיט
און זענען אַלץ נאָך חלומער און דאַכטער,
אַז איבער אונדז דער פויגל פליט און היט.

ב

דאָס דינע געוועב אויפן גראָז האָבן זון מיט די שאָטנס געוועבט
פון בלעטער אויף ברוינע בערעזעס און אַלטע ציפּרעסן.
פאַרנאַכט. אין געוועב זענען מיר איינגעפּלאָנטערט געזעסן
און זון, פון די שאָטנס אין אונדזערע יאָרן, געשעפּט.

דערציילט האָבן מיר זיך פון יונגע, צעשפּילטע מעת־לעתן,
וואָס זענען געגאַנגען אַרויף, צו די הייכן געטרעפּט,
נאָר טעג, וואָס מיר האָבן מיט מידן עקשנות געשלעפּט,
פאַרהוילט האָבן מיר אין פאַרזיגלטע, אַלטע געפעסן.

אַז גרוי זענען מיר, און פאַרעלטערט, — צו־וואָס אויפבאַוואָרן
די שאָטנס, וואָס זענען געפאַלן אויף אונדזערע יאָרן?
די זון, ביים פאַרגיין, איז מיט לויטערע פאַרבן צעגליט,
אַ סטייע מיט פייגל אין נאַכטיקער נעסט אַריין פליט,
אַפילו די שאָטנס, וואָס ווערן געדיכטער און לענגער,
צעפּאַסמעט די זון אויף פאַרטונקלטע, גאָלדיקע סטענגעס.

ג

אין טייך האָט זיך נאָך קיינער נישט דערטרונקען,
דער שטראָם זיינער איז לויטער גרין און קיל,
פאַרנאַכט נאָר, אַז ס'ע גיט אים אַ פאַרהיל
דער זונפאַרגאַנג און רעגנט אויף אים פונקען,
צעוואַקסט זיך פון דער ליכט־און־שאָטן שפּיל
אַ טונקלקייט, וואָס איז אין אים פאַרזונקען,
וואָס ער האָט זיך אַליין אין איר געטונקען,
און איך, ביים דינעם ברעג זיינעם, דערפיל
ווי טיף אין אים איז דאָ די שולד פון טויט,
וואָס דאַרף ערשט ווערן שולד, און וועט נאָך ווערן.
דער מענטש דאַרף קומען און די שולד דערהערן,
דערשפּירן זי ווי נאָדלען אויף זיין הויט,
די טונקלקייט וועט דאַמאָלסט זיין פאַרפולט, —
אַרויסוואַקסן פון מענטשן וועט אין טייך די שולד.

ד

אויף מאָסקאָקאַ־טייך אַ דריבנע אינדזל גרינט פאַרשאָטנט,
אַ האַנט, — אַן אָפענע, אַ האָריקע, — צעשפּרייט,

נאָר איין פינגער זיינער האָט אין וואַסער זיך פאַרדרייט
און ער טייט צום ברעג־אַריבער אומפאַרשטענדלעכע געבאָטן.

אין פאַרנאַכטן, אַז די זון אַריבער וואַלד פאַרגייט,
ווערן פונקען אויף דער האַנט, דער אָפענער, צעשאָטן,
ווערט דער וואַסער־שוים מיט רויטע בערגלעך אויפגעזאָטן, —
און דער פינגער טייט־אַריבער פייערדיקע רייד.

מעוועס לאָזן זיך אַרונטער, — גרויע, אויסגעמידטע, —
מיט צעפּאַטשטע פליגלען, הייזעריקן ברום,
און צעזעצן זיך אויף פעלדז, אין פונקען־שוים צעגליטע,
צו באַטראַכטן אומעטיק דעם וואַסער־שפּרייט אַרום,
ביז די זון פאַרזינקט אַריבער רוים, אַריבער צייט, —
נאָר דער פינגער צו דעם ברעג־אַריבער טייט און טייט.

ה

טאָגן הייבט־אָן טאָגן, האַלב אין טונקל, האַלב אין רויט,
פייגל וואַכן,ביימער שלאָפן, — ביידע מיט אַ ציטער,
במאַרע־צוזעק אויפן טייכל הייבט־אָן ווערן שיטער,
גראָז איז טונקל, נאָר פון אויבן — זילבערדיק באַטויט.

האַלב אין אָפּגאַנג, האַלב אין אויפגאַנג, — ווערטער, מיינע גיטער,
האָט איר מיר די פרייד און טרויער אייערע פאַרטרויט,
פול מיט ווייטקייט פון לעבן און נאָך מער פון טויט,
רייף, ווי זאַנגען אין שפּעט זומער, פאַרן קום פון שניטער.

קערנער, אַז זיי זאָלן זיך צעוואַקסן און פאַרמערן,
דאַרפן פריער זיך מיט ערד און טונקלקייט דערנערן,
אויפגעלייזט דערשפּראָצן צו דער זון, צו שפּיל אין ווינט.
וואָרט, אין טונקלקייט פון נאַכט, דערנערט זיך מיט מיין טרויער,
לייזט זיך אויף אין מיר, דערגייט ווי קלאַנג נאָר צו מיין אויער,
ביז מע שפּראָצט אַרויס צוריק פון דער טונקלקייט אין טינט.

ו

אין דער שפעטער נאַכט איז די לבנה אויפגעגאַנגען
מיט אַ זילבערנעם פּאַרנעם, מיט שיין ווי קאַלטער ווייַן,
און די קליינע שטערן זענען באַלד דערשראָקענע אַריין
אין דער בלויער נעץ פון הימל־אויסשפּרייט, ווי געפאַנגען.

אַז אַ שטערן האָט אַרויסגעקוקט מיט שטילער פּיין, —
צו דעם גרויסן ליכט פון דער לבנה צו דערלאַנגען, —
האָבן שטערן אַנדערע געזיפצט אויף אים געזאַנגען:
אין לבנה־שיין וועסטו נישט זיין, וועסטו נישט זיין.

אַז פאַרהאַלטן האָט זיך די לבנה אינדערפרי,
ווי אַ וואַנדערער אַ מידיקער אויף שליאַכן קאַלטע,
האָט די זון אויף איר אַ גרויסן שיין־געטאָן, און זי
האָט זיך איינגעקנוילט אין פאַסן וואָלקנס, צעשטראַלטע, —
אַ פאַרבלייכטער וואָלקן אין דער זונס צעבלענדטער שיין,
וואָס פאַרגייט מיט וויסן אַז ער וועט נישט זיין, נישט זיין.

ז

מיר וואַרעמען די לעצטע רגע אונדזערע און וואַכן,
אַז זי זאָל זיך אַנטפּלעקן אין איר גרויסקייט אומגעריכט,
צו עפענען פאַר אונדז דעם טויער צו אַן אומגעזען ליכט,
צו אומבאַקאַנטע, נישט־געאָנטע שפּירעוודיקע שליאַכן.

דער גרינגסטער טאָג פאַר אונדז איז אָנגעלאָדן מיט געוויכט,
מיר טרויערן אין פרייד'קייט, מיר וויינען אַז מיר לאַכן,
מיר עפענען אַ טיר, — מיט אומעט באַלד זי צו פאַרמאַכן,
אין זון אַפילו זען מיר ווי גראָ אַ וואָלקן קריכט.

נאָר פונעם ערשטן טאָג, ווי לעבן קומט אונדז אָן אַנטקעגן,
איז דאָ אין אונדז דער דראַנג צום לעצטן סוף זיך צו דערפרעגן,
צו אַ פאַרהוילנקייט דערגיין און גיבן אַן אַנטפּלעק

די רגע, וואָס וועט בלייבן שטיין און קיינמאָל נישט אַוועק,
מיר שפּירן זי אַליך וואַרעמער אין אָפּגאַנג פון די יאָרן,
זי איז נאָך נישט געווען און לעבט שוין אין זכרון.

ח

אַז אָפּגעפלויגן איז דער גרויסער פויגל,
איז צוגעמאַכט געשטאַנען אונדזער טיר,
מיר זענען טונקעלע געזעסן ביים פּאַפּיר
און ווירקלעכקייט אין ווערטער אויסגעבויגן.

דער גרויסער פויגל האָט געטאָן אַ ריר
די טיר ביי אונדז און פליגלען אויסגעצויגן,
אַ וואָרף־געטאָן זיין שיין אונדז אין די אויגן,
נאָר צוגעמאַכט אין שטוב געזעסן זענען מיר.

מיר האָבן נאָר געהערט אַ פליגלדיקן פאָך,
אַ ווידערקול, וואָס קומט פון קלאָרע הייכן,
און ס'האָט אַ בענקשאַפט אונדז גענאָגט דערנאָך
דעם פלי פון גרויסן פויגל צו דערגרייכן,
געבליבן איז אונדז אָבער נאָר דער פליגל־שפּיר, —
דער גרויסער פויגל קומט נאָר איין מאָל צו אַ טיר.

וואָרט האָרעפּאַשניק

איך בין נאָך אַלץ אַ האָרעפּאַשניק אַ באַלוינטער
ביים וואָרט, וואָס האָט מיך אָנגעדונגען אויף דער שעה,
דער מעסטער מאָנט, — ס׳איז נאָך קיין פולע מאָס נישטאָ, —
כאָטש עלטער בין איך און אַביסל אַ געקרוינטער.
מיין קאָפּ איז ווי פאַרנאַכט אין ווינטער־גראָ,
נאָר, יידיש וואָרט, איך בין ביי דיר נישט קיין געשווינטער,
אַמאָל קוק איך אויף שורות מיינע אַ דערשטוינטער
וואָס זומערדיקע גרינקייט איז אין זיי נאָך דאָ.

פאַרנאַכט, אַז ס׳פאַלט די זון אויף מיינע מערב־שויבן
און ליכט מיט שאָטן פלאַטערן אויף מיינע ווענט,
דערהער איך ווי סע פליען ווערטער, ווי די טויבן,
און וואָרקען מיר, — איך זאָל זיי נעמען אויף די הענט.

אָ, טויבן־ווערטער, מיינע וואַרעם־אויפגעהיטע,
נאָך גוט וואָס ס׳האָט אויף אייך דער דינגער נישט קיין שליטה.

אויסגעלייטערט

מיט די ווייסטע נעכט בין איך מכפר
מיינע גוטע פריינט, די בלוטפאַרצאַפּערס.
מיט אַן אויסגעפּייניקט־שטילן זמר
קויף איך אויס די זינד פון די פאַרשעמערס.
אַז דער שניט אין לייב ביי מיר נאָך פריש איז,
טו איך לייטערן אין זיי דאָס רשעות.
אַ געוויין איז דאָ אין די צעטרעטערס,
ווי דעם ווינטס געוויין, וואָס רייסט די בלעטער
פון אַ בוים אַ וואָרצלדיק־צעבליטן.
איך בעט גאָט אַז ער זאָל זיי פאַרהיטן
פונעם עלנט זייערן, וואָס לויערט.
איך אַליין? כ'האָב זיי שוין אויסגעטרויערט, —
אין די זומער־שפּעטע נעכט, די קילע,
פאַר זיי אויסגעוואַרעמט מיין מחילה.

ירושה

דער פויער לאָזט איבער דעם זון צו אַרבן
אַ שטיקל פעלד, אַ שייער מיט ברויט,
דער בויער — אַ הויז פאַר זיין זון האָט געבויט,
דער קלייטניק האָט סחורה אים צוגעגרייט, —
און איך, מיין זון, בין אַ נאַקעטער שאַרבן.
מישטיינס־געזאָגט, די ווערטער־טרויער,
ווי זומער־כמאַרעס איז זייער דויער.
וואָס קומט־אַרויס פון די אַלטזילבער פאַרבן,
אַז בלייבן בלייבט־איבער פון זיי נאָר די רייד?

אַ טאַטע לאָזט־איבער בראָקאַדן, געווענדער,
און איך? אַפילו קיין שטאָט נישט פאַר דיר אין אַ קלויז,
אַז טאָמער וועט מיר ווערן האַרץ דיינס פון ברויז,
ווי מיר ס'איז מיין דור, ווי מיין האַרץ איז מיר,
זאָל וואַרטן אויף דיר אַ צעפאָרענער שטענדער
און יידן אַן עדה, מיט גאָט אויף די ליפּן.
וואָס קומט מיר אַרויס, וואָס וואָרט טו איך זיפּן,
אַז קערנדלעך וואָרט טראָגט דער ווינט, דער פאַרשווענדער,
און בלייבן בלייבט־איבער אַ זיפּל געמיט?

לעצט געשריי

מיר גייען צוריק פון אַ גילדענעם זומער
און אָנקומען וועלן מיר ווינטערדיק גרוי.
מיט טראָגן אין בינטלעך פאַרזומערדיקט שטרוי
און זשמעניעס געזאַנג פון פריען פאַרזיי.
פאַרפרוירענע ערד וואַרט אויף אונדז, אויך די קומערס
אַז אונדזער געזאַנג אין איר זאָל פאַרפרירן.
פאַרנאַכטיק און ווינטיק, פאַרמאַכט אַלע טירן,
מיט רייד פול די ביימער, נאָר איך בין אַ שטומער, —
ווי וועל איך דערשרייען דאָס לעצטע געשריי?

אויף אָפּגעגילדטע טרעפּ

בערג מיט טונקעלע קעפּ זענען אַלט און יונג,
אָפּן און צונויפגעקניפּט אין זיך,
פון דער פינצטערניש גיבן זיי אַמאָל אַ זונג
מיטן טרויער פון אַן אָרעם קינד אָן שיך.

היימיש זענען זיי און אָנגעפילט מיט שרעק,
ס'קומט צו זיי די זון צוגאַסט פון ברייטן שליאַך,
וואַרפן זיי, ווי רויבער, אויף איר זעק
און באַהאַלטן זי אונטער אַ געדיכטן דאַך.

נאָר אַמאָל אַנטפּלעקן זיי אַ צעפּראַלט געמיט,
ס'טאַנצן פלעקן ליכט זיי אויף די קעפּ,
פונעם טאָל אַ מחנה פאַרבן אָנגעגליט
גייט אַרויף צו זיי אויף אָפּגעגילדטע טרעפּ.

העכער צו די בערג נעמט מיך מיט אין גאַנג,
כ'וועל זיך אָנשפּאַרן אויף אייער פרומען בלענד,
כ'וועל מיט אייך דאָרשטיק טרינקען זייער געטראַנק,
טאָמער ווער איך מיד, טראָגט מיך אויף די הענט.

אפרים אויערבאַך

אייגן־ווייט

צופוסנס פונעם טאָג זיצט ער אויף אַ שטיין,
אַ וואָלקן, ווי אַ פּאָלע, דעקט אים צו דעם קאָפּ,
אויף מערבֿ־זייט די זון האַלט שוין אין פאַרגיין
און וואַרפט אויף אים אַ פייערדיקן סנאָפּ.

ער הערט דעם דינעם שאָרך פון גראָז, פון היי, פון בלאַט,
דעם שווערן אָטעם פון די נישט־געמעלקטע קי,
די קעלבלעך אויף דער פּאַשע ליגן שטיל און זאַט,
אַ פויגל איבער אים פאַרשפּעטיקט גיט אַ פלי.

אַ שלעפּערדיקער האָן אַ קערנדל דערקייט,
דער רויטער קאַם ביים האָן מיט זויבערקייט דערגליט, —
ס'איז דאָ אַזוינס, וואָס אייביק איז עס ווייט
אין אים אַליין, אין אייגענעם געמיט.

פונוויטנס האָבן בערג פאַרוואָרפן בלויען זייד
אויף הויקערדיקע רוקנס, צו דער נאַכט צו גיין, —
דאָס אייגענע אין אים זינגט שטיל אַזוי, און ווייט,
ווי טרויער פון אַ קינד, אויסגעוואַשן, ריין.

מיט פולער מידקייט

מיט פולער מידקייט בין איך, בערג, צו אייך געקומען,
צו טרינקען אייער שטילקייט, מיין געמיט צו היילן,
צו רייניקן דאָס האַרץ פון טומאה און פון מומ'ען
און זיך אַליין דעם טרויער מיינעם צו דערציילן.

כ'בין קלענער דאָ פון האָן, וואָס יאָגט אַרום די הינער,
כ'בין פרעמדער פון דער קו, וואָס פּאַשעט אָן די אייטערס,
וואָס נענטער ס'איז אַ באַרג, וואָס האָרביקער און גרינער,
אַלץ עלנטער בין איך, אַלץ אומעטיקער, ווייטער.

די ברייטע אַקסלען מיינע שעמען זיך צו בייגן,
דער גרוילעך־בלאָנדער קאָפּ איז איינגעשפּאַרט געהויבן
דער בלויער טאָג איז מיינע בלויע אויגן אייגן,
מיך וואַרעמט נאָך די זון, וואָס שיינט ביי טאָג אויף שויבן.

נאָר פון דער טיפעניש אין מיר, ווי פון אַ ברונעם,
גייט־אויף אַ מיד געוויין, אַ מוטנע און צעשויבערטס,
זאַהאַלטן וויל איך עס פאַר ליכטיקייט פון זונען, —
באַהיט מיך, גאָט, פאַר מיר אַליין, — דעם רויבער.

קראָטאָנע פּאַרק

ס'איז קאַלט און נאַקעט איצט דער פּאַרק קראָטאָנע,
אויף זיינע פעלדזן — בלאָטערס מאָך און קרעץ.
אין פענצטער אַרום אים — יויזלעך און מאַראָנעס,
אין קאַנען אָפּפאַל׳ — הונגעריקע קעץ.

נאָר אַלטע בענק מיט יאָרן, אין דער נידער,
באַהאַלטן נאָך אין זיך דאָס יידישע געזאַנג,
וואָס פרום געדאַוונט האָבן מיר ווי פון אַ סידור
און זענען אויפן ליד געוואָרן קראַנק.

קראָטאָנע פּאַרק, איך בין צו דיר געקומען
פאַרנאַכט, אין טבת פונעם יאָר תשט"ו,
פון שטיבער דיינע, פראָסטיקע אַרומען,
דערהערט דאָס ווידערקול פון וואָרט־באַשאַף.

אין שקיעה זיץ איך דאָ, אין זיך באַהאַלטן,
אַ רויטער פאַס דעם מערב־זוים צעשניידט.
די קאַלטעביימער — וואַרעמע געשטאַלטן,
וואָס צוגעדעקט האָט זיי מיט פראָסט די צייט.

אויף מיר אַליין הייבט־אָן דער פראָסט צו פרירן,
דער טאָג, — אַ דאַרער קנויט, — אין רויך פאַרצאַנקט.
קראָטאָנע פאַרק, ביים סקריפּ פון דיינע טירן
אויף לידער זענען מיר געוואָרן קראַנק.

צעשפּריצטע פונקען שיין אין שטיינער־שפּאַלטן,
דער רויטער פּאַס אויף מערב־זייט צערינט, —
אַליין בין איך מיט אייך, פאַרשאָטנטע געשטאַלטן,
איןווינטער־שקיעה, אין געוויש פון ווינט.

א פ ר י ם   א ו י ע ר ב אַ ך

זומערס פולקייט

אַ פאַרנאַכט וועט בלייבן הענגען איבער גרויע קעפ,
מיט אַ רויט־געקרויזטן זוים און מיט זון אַ ברעגל,
דאָס וועט זיין דאָס לעצטע גאָלד אין דינעם אויסגעוועב,
איידער מ י ר צום זומערס פולקייט זענען עולה־רגל.

ס׳וועט אַ טייך, אין בלויע פאַלבן, אָפּשפּיגלען דאָס גאָלד,
מעווערס וועלן אויף אַ פעלדז זיך אויף דער נאַכט פאַרהילן,
מיט אַ ציטער וועט זיך וויגן דער לבנהס טראָלד
און מיט טונקל־אַלטן זילבער אונדז די שטערנס קילן.

זומערס פולקייט איז די אומרו פון אַ ברוינעם סטויג,
וואָס די פייגל, הונגער־פריידיק, טרוקן שטרוי זיינס פּיקן,
ס׳איז דאָס פינטעלע, פאַרחידושטס, אין אַ מענטשנס אויג,
וואָס דערזעט ווי די אַהינען זענען גאָר קאַריקן.

נאָכן וואַלד אַ שמאָלע סטעזשקע און נאָך איר אַ סטעפּ,
זומערס פולקייט, אָנגעלאָדן, אויפן סטעפּ דאָ הויערט,
שניטער־זינגערס אָפּגעשוירן האָבן אים מיט טרעפּ
און דעם קאָפּ זיינעם מיט שטעכלעך־שטרוילעך אויסגעבויערט.

זומערס פולקייט איז די מידקייט פון אַ פויערס האַנט,
וואָס איז שטיל אַראָפּגעפאַלן אויף די לעצטע גאַרבן. —
דער פאַרנאַכט איז אויסגעלאָשן, ס׳לויכט נאָר דער פאַרשטאַנד
אויפן שטערן, אין די קלוגע, איינגעקריצטע קאַרבן.

אַהיימגאַנג

איך גיי אַהיים. אַ סטעפּ פאַרנאַכטיקט מיר אַנטקעגן.
אויף ברונעמער פאַרדרימלען אויסגעשעפּטע עמערס.
די שאָטנס זענען אָנגעפּעלצט, ווי קוטשעראַווע לעמער.
דער הימל טונקלט זיך, ווי טאָמנע נאָך אַ רעגן.

די זון פאַרשפּעטיקט, אפשר וועל איך נאָך דערכאַפּן
אַ שיין פון אונטער אירע צוגעדעקטע וויעס.
דערגיין אַהיים אין בין־השמשותדיקן צניעות
און אויף דער שוועל דאָס האַרץ, דאָס מידע מיינס, דערקלאַפּן.

דער שאַרפער ריח פון פאַראַיאָרעדיקע סטויגן,
דער דינער שטויב אויף אויסגעהוילטע זאַנגענקעפּלעך,
דער סטעפּ איז אָפּגעשוירן, ווי אַ קינד, מיט טרעפּלעך,
און, ווי אַ קינד קוקט ער, מיט שלעפעריקע אויגן.

וואו איז די היים? ביים סאַמע ברעג פון די געדאַנקען,
וואָס אויסגעוואַרעמט האָב איך זיי און אויסגעטרויערט.
זי איז נאָך קליין, — אַ שטחל אַ קאַרגס פון רויערד, —
נאָר וואַקסן וועט זי אינעם שטילקייט פון מיין צאַנקען.

און אַז פאַרטונקלען וועל איך, וועט זי זיך ערשט צעשיינען
מיט מיינע טרויעריקע, פרומע וואָרט־קאָלירן,
מיט דעם געזאַנג, וואָס שמעקט און איז נאָר לויטער שפּירן, —
איך גיי אַהיים די לעצטע שטילקייט צו פאַרמיינען.

ווי אַזוי?

אַז געווען בין איך אַזאַ קליינער מאַמין,
ווי אַזוי קען איך ווערן אַ גרויסער כופר?
וויי, אַ נאַקעט ריטל אויף באַוואַקסענע שטאַמען,
וואָס אין ווינט וויינט, אַז דאָס איז דער אויפהער.

פון די ברייטע יידישע טישן גלויבן
האָב איך נאָר אַמאָל׳ געכאַפּט שיריים,
אַז מיט פולן האַרץ נישט געקענט האָב איך גלויבן,
ווי אַזוי זאָל איצט דער טרויער שרייען?

אַזוי גרוים איז געווען דער יידישער הימל,
אַזוי ליכטיק די יידישע זון, אַזוי זויבער,
אַז דער אָפּשיין אירער אין מיין דור׳ס געווימל
האָט געוואַרעמט אונדז — די קרישקעלעך גלויבער.

ס׳איז געווען דיר גענוג פון זייער פייער אַ פונקל,
נאָר אַ גאַנצע זון דאַרפסטו האָבן אויף מאָנען, —
אַז דיין יידיש לעבן אין דיר האָט געטונקלט,
ווי אַזוי קענסטו לויכטן פאַר פאַרצאַנקטע מיליאָנען?

האָסט מיט נאַרישע הענט געבראָכן כשרע צאַמען,
פונעם אייביקן ליכט ביסטו געווען אַן אַנטלויפער, —
אַז געווען בין איך אַזאַ קליינער מאַמין,
ווי אַזוי קען איך זיין אַ גרויסער כופר?

אין חלום פֿאַרשריבן

הער, יינגל'עך, וואָס וויינט איר?
קעפּ אייערע גרויע, אין דער שקיעה,
זענען מיט שפּריצלעך פֿונקען באַגילדט,
שעה פֿון פֿאַרגאַנג איז נאָך אַ פֿריע,
נאַכט האָט דאָס גראָז נאָך נישט אָפּגעקילט.
אויגן אייערע מיט חלום נאָך גליען,
אייער טרויער מיט וויין נאָך שפּילט,
דינער, גערייניטער, פֿרום באַחנטער, —
הער, יינגלעך, וואָס וויינט איר?

הער, יינגלעך, וואָס וויינט איר?
נעמט אייער מי צונויף אין קוישן,
איידער די זון איבער אייך פֿאַרגייט.
צווייגן פֿאַרנאַכטיקע זינגען און רוישן
מיט די רייד וואָס איר האָט פֿאַרזייט.
ווייט, — פֿונעם אָנהייב מיט משהן אין גושן,
ביזקל דעם האָדסאָן, — גילדיקט די קייט,
אַז דער פֿאַרנאַכט זאָל אייך זיין אַ געקריינטער, —
הער, יינגלעך, וואָס וויינט איר?

העי, יינגלעך, וואָס וויינט איר?
אייער ברונעם, נאָך נישט קיין דערשעפּטער,
האָט פאַר אייך אַ צעזונגענעם טרונק.
חלום, אַפילו אַז ער ליגט אַ געקעפּטער,
ציטערט אין אים נאָך אַ וואַרעמער פונק,
וואַרעמער נאָך איז דער דאָרשט נישט־געלעבטער,
נעמט אים מיט יידישן וואָרט אויף דער צונג,
וואָס ס'איז געמיינט וועט זיין נאָך געמיינטער,
העי, יינגלעך, וואָס וויינט איר?

יינגלעך, מיט דינע, באַזיל'בערטע פּאַסמעס,
אין דער געליטערטער, גילדענער שקיעה,
פעדעמווייז שפּינען אַן אומעטיק ליד.
איינעם — צעשפּילט זיך אַ טרער אויף דער וויע
איינעם — די חכמה אין מוילווינקלען בליט,
איינער זאָגט שטיל: אָ, מיר שפּינען אַ תליה
פון אָט־די פעדים פאַר אונדזער געמיט.
ווינט דער צעוואָיעטער פּאַטלט די פּאַסמעס, —
נאָמען, מיין נאָמען, אין שקיעה געחתמעט.

שטילקייט

שטילקייט אין דער שטילקייט איז נישט שטיל,
פול איז זי מיט רייד אין זיך אַליין,
מענטש איז דאָ אין איר, — מענטש וואָס וויל
צו איר ברעג אַמאָל, אַן עלנטער, דערגיין.

קול איז שטילקייט, — מענטשס און גאָטס, —
שאָרך פון דינסטן וועלט־געוועב,
ציטער פון אַ גרעזלס גרינעם שפּראָץ,
טראָפּנס פונעם טאָג וואָס איך דערשעפּ.

נאַכט אַ פאָדעם צו אַ פאָדעם בינדט,
פול איז דער אַרום און אויסגעהוילט,
אונדזער טרויער, — אַ דערשראָקן קינד, —
ליגט אין שטילקייט איינגעקנוילט.

שפּירסט דאָס שטרעמל בלוט, וואָס רינט
אונטער אונדזער אָפּגעקילטער הויט,
הערסט ווי נאַקעט ס׳גייט אַרום דער ווינט
אויסצובעטלען עמעצן דעם טויט.

שטילקייט איז אַ ווייטערער געדאַנק
פונעם מענטשנס אויסגערעדטע רייד, —
שטילקייט מיינע אויף אַ באַנק
ליגט אין פולקייט איינגעדרייט.

א פ ר י ם   א ו י ע ר ב אַ ך

דער קיעווער שניידער

דער קיעווער שניידער האָט אַפילו נישט קיין מעשטעס
מחשבות זיינע אויסצוטרעטן אינעם אַלקער.
אַ פּאָר פאַרוויאַנעטע שטיוול,
מיט כּאַליעוועס צעדרעשטע,
שטעקן מיט אַ סוקעוואַטער גאַלקע, —
די טראַכט אָט־די איז גאָר זיין יחוס־בריוול.
פאַרשריבן זענען אין די פּאַסמעס פון זיין קאַפטן
געשריפצן ווינטיקע, דער שלאַנדער־וואַנדער
אויף רודעס, איבער זומערדיקע שטרעקעס, —
צו קומען אין אַ ישוב צו אַ יידן אַ פאַרשלאַפטן
און אים מיט עברי־טייטש דערקוויקן.
אַמאָל, אַז סע קומט אים אָן דער ווידעראַנאַנדער,
גיט ער אַ פרעג: ווי קען זיך, בורא, שיקן
די יאָרן אָפּצוקומען מיט נישטאָען, בדליכאָס?

און אַז סע איז נישטאָ, איז דען נישטאָ? וואָס דאַרפט איר מערער?
מיר האָבן דאָך געלערנט אַז ס'איז דאָ אַ יש מאין,
אַז דער נישטאָ איז דאָ, און ווער סע איז אַ הערער,

דערהערט אַפילו דעם פאַרשטומטן שלייען.
און ווער סע איז אַ בעל הרגשה, וועט דערפילן
דאָס גרעזל ווי סע וואַקסט, ווי סע בליט דאָס קווייטל.
און ווער סע איז אַ רואה, וועט דערזען דאָס פליטל,
וואָס שטייט צווישן שטראָם דעם הייסן און דעם קילן.

איז ווידער פרעג איך: אַז נישטאָ, איז ווי איז שכיח?
אַ שניידער בין איך, — איך, דער קיעווער שניידער,
וואָס אַ פאַסטריגע נאָר ביי ייִדן אָרעמע פאַרצי איך,
אַ פעדעמל פון תורה, אַ נעטעלע אמונה.
אַ קליינער ייִד, וואָס שטייט אין גרויסער קונע,
וואָס אַז ער שרייט, רופט־אויס אַ קול: נו שריי דיר, שריי דיר.

נישטאָ איז אָבער דאָ, אַפילו רייד נאָך נישט גערעדטע,
אַפילו מעשים נישט געטוענע, — זיי זענען יש'ן.
אַ פייער, אַז סע ברענט נישט, דאַרף מען אויך פאַרלעשן,
די פייערס ווערן אין דער פריקייט זאַכן שפּעטע.
אָ גאָט, צו טראַכטן און דערטראַכטן דיך אַ שרעק איז,
אַז אָפּגעקומען בין איך מיט נישטאָען, בדליכאָס.

אַ נשמה יתירה אויף שבת פאַר מיר האָסטע, —
איבער וואָס דאַרף איך זיך דערהייבן?
מיט דער וואָכעדיקער נשמה, דער פּראָסטער,
איז מ'יר וואַרעמער אין דיר צו גלייבן.

וויפל כוח האָב איך דען, פאַרגיבער, פאַרצייער,
אַז אַ פּשוט גרעזל דיינס איז אין לשער?
ווי סע וויגט זיך אויפן ווינט,
ווי סע וואַקסט און ווי סע גרינט,
ווי אַ טראָפּן טוי סע טרינקט,
ווי אַ לויב צו דיר סע זינגט.
היינט אַ פּשיטא שוין די פולע ביימער,
אַז דיין זון טוט שיינען און דיין ווינט טוט בלאָזן, —
הער איך זינגען ווי זיי זינגען דיין ויאמר לאמור,
ס'איז אַ בלעטל פול מיט סוד און אַ בוים איז רזין דרזין.

נאָר אַ מענטש האָט דאָך נישט קיין ברירה:
דו דערלאַנגסט אים, מוז ער נעמען.
טו איך בעטן דיך, אַז די נשמה יתירה
זאָל די וואָכעדיקע נישט פאַרשעמען.

כ׳וועל זי לויבן, כ׳וועל זי גרייסן,
כ׳וועל אין זיידנס זי פאַרהילן,
אָבער וואַרטן וועל איך, אַז אויף שויבן
זאָל די וואָך זיך שוין צעשפּילן.

כ׳וועל דער פּשוטער נשמה פון דער וואָכן
גיין אַנטקעגן אי מיט חדוה, אי מיט רינה,
ווייל אין איר איז דאָ דער תוך פון אַלע תוכן,
ווייל זי בליט אין מיר אַ טרויעריקע, גרינע.

אַ קליין רבילע

אַ קליין רבילע בין איך, אויף אַ פּאָדעם יחוס האַלט זיך גאָר מיין יש,
אַמאָל טראַכט איך אַז איך בין דאָס לעצטע צאַנקענדיקע קנייטל'
אין גרויסן בליצלאָמפּ. אָט קומט אַ ווינט און גיט עס אַ פּאַרלעש, —
און איך וועל אין דער פינצטער ווייטער שפּילן מיין חסידיש פלייטל.

אַ קליין רבילע בין איך, אין רייכן פוטער נאָר אַ טרעלדל פּעי,
אויף סטעזשקעס פון מיין גרויסן יחוס גיי איך ווי אויף רודעס,
נאָר ס'גיט אַמאָל אין מיר די גזע די רביאישע אַזאַ געשריי:
אזארנעצער, צינדראָן מיט טויזנט ליכט אַ פּראָסטן שלוש־סעודות.

ס'איז זומער איצט, פאַרנאַכט, גאָטס וועלטל האָט זיך אָפּגעקילט,
מיר וואַרטן אויפן פינצטערניש ביי קאַלטע, שטומע טעלער,
אַ תורה דאַרף איך זאָגן, נאָר דאָס האַרץ האָט זיך צעשפּילט,
אַ זינגער ווילט זיך זיין, ווי זאָל איך זיין אַ קנעלער?

כ'וויל נעמען שטיקער פעלד און האַלדזן, קושן גאָטס באַשאַף,
מיט זאַנגען האָריקע וויל איך זיך פאַראיידלען און פאַרגרעבן,
נישטאָ אויף דעם קיין פסוק, נישטאָ אויף דעם קיין דף,
אַ האַרץ איז דאָ אויף דעם, — דאָס האַרץ פון קליינעם רבין.

אַקעגן דעם וואָס שבת לעשט זיך אויס, פאַרגייט, פאַרפליט,
און מיר, ביים שלוש־סעודות, הענגען ממש אויף זיין פּאָלע,
וואָס פינצטערער סע ווערט, אַלץ פרישער, ליכטיקער צעבליט
דאָס וואָרט ביי אונדז, דער טרויעריקער בני־היכלא.

איז טראַכט איך: אַז וויפל אירע זענען מיר אַצינד ביים טיש:
אַ מנין שאָטנדיקע יידן, מיט בערד ווי ליכט וואָס צאַנקען,
דערקייען ווילן מיר דעם שבת ביזן לעצטן קריש
דערטראַכטן אים מיט אַלע אונדזערע געדאַנקען.

מיר האָבן שבת אָפּגעוויייניקט און אפשר אָפּגעָסכ'ט,
געזען אין אים די פרומע וואָרער און די שטילע דאָכטער,
נאָך וויפל טראַכטעניש, בלייבט ער אַלץ נאָך נישט דערטראַכט,
ווייל ס'איז דער מענטש אַליין נאָך אַלץ נישט קיין דערטראַכטער.

אָט ווייסן מיר, אַז ליכט דערוואָרעמט אונדז, צינדט־אָן, דערפרייט,
נאָר וואָס איז פינצטערניש? נאָר פינצטער און נישט מער?
אַ וועלט לויכט איצט אין מיר, איך נעם די שאָטנס אין דער האַנט
און קנייט
אַ זון פון זיי, וואָס וואַכעדיקער ווערט זי, לויטערער און קלערער.

איז וואָס איז ליכט? און וואָס איז חושך? אַז ביידע איין באַשאַף,
פון ביידע שיינט אַרויס די פרייד און וויינט אַרויס דער טרויער,
נאָר מיר, — פאַרהוילן איז פון אונדז דער סוד, ווי אַ פרעמד כתב,
די אויגן זעען צייכנס, נאָר סע הערט זיי נישט דער אויער.

איר זעט? אַביסל רייד האָב איך אַרויסרעדן געוואָלט,
און וואָס געשעט? געדאַנקען קניפּ איך און פאַרליר אַן אייגל,
אין האַרצן האָב איך זיך דאָס בילד אין פולקייט אויסגעמאָלט,
נאָר קומט צו רייד, צעפליען זיי ביי מיר ווי ווילדע פייגל.

איז לאָמיר בעסער זינגען, אין געזאַנג איז אַלץ געקניפּט,
די ווילדע פייגל פליען זיך צונויף אין דער נגינה, —
אוי, בני היכלא, — דורך פינצטערקייט האָט ליכט זיך דורכגעזיפּט,
און פול איז אַלץ דעם קליינעם רבינ'ס האַרץ מיט פעלדער גרינע.

שיינקייט

דעם שפּרונג פון דער קאַץ האָב איך אַמאָל געזען,
אַ פויגל אין געזאַנג זיינעם צו פאַרצוקן.
די אויגן — גרינע דימענטן אין זון־געברען,
די פעל — צעבלישטשעט־גרויער סאַמעט אויפן רוקן

די ביינער פול מיט ציטער, די אויערן צעשפּרייט,
די נעגל שפּילעוודיק, ווי פינגער אויף קלאַווישן,
אַ קלוגשאַפט אין די ווינקלען מויל צונויפגעדרייט,
דער קאָפּ, ווי אויסגעוואַרעמט אויף אַ ווייכן קישן.

אַ הונט, אין לויער, איז געזעסן אויף דער שוועל,
אַן איינגעדרימלטער, דער אָטעם איינגעהאַלטן,
נאָר כוואַליעלעך געגאַנגען זענען אויף דער פעל,
און פונקען האָבן אים געשפּריצט פון אויגנשפּאַלטן.

דער קאָפּ האָט זיך מיט ריטעם שטילערהייט געוויגט
צעשפּרייטע נאָזלעכער די לופט האָבן געשלונגען,
ס'האָט יעדער אבר זיינער אין דרימל זיך געקליגט,
פון מויל — די שאַרף־פאַרצוקנדיקע ציין אַרויסגעזונגען.

אַ וואַכער לויערער. אַן אויפּציטער. אַ בליק. אַ שפּרונג.
אַ פינקל מיט די ציין. אַ פלאַטער ווי אַ זעגל.
דאָס הייסע בלוט פון האָז געדונען אויף זיין צונג.
אַ וואַרעם לעבן אויסגעגאַנגען איז אים אין די נעגל.

אָ טויט, פאַרצוקונג, אומברענג און פאַרלענד,
אַזויפיל שיינקייט, ריטעם האָסטו אינעם לויער,
ס'איז מידע קלונשאַפט דאָ אין טייטערס הענט,
ווי דאָ איז אין געטייטן מידער טרויער.

הנני העני ממעש

דער אָרעמסטער בין איך פונעם באַשאַף,
דערציטערט פון שרעק — פאַר דיר דאָ צו שטיין,
דאָס האַרץ מיינס, פון פחד, איז וואַך און איז שלאַף,
און פול מיט ערפאָרכט איז מיין געביין.
דעם ציבורס שליח בין איך פאַר געבעט,
דעם צער פון אַ פאָלק דאַרף איך ברענגען פאַר דיר.

אַלמאַכטיקער דו, פאַרנעם וואָס איך רעד,
איך שטיי דאָך אַן עלנטער דאָ פאַר דיין טיר.
נישט מער ווי אַ זינדיקער בשר ודם
בין איך, וואָס סע איז מיר די תפילה פאַרטרויט,
ברען־אויס מיינע זינד אין דיין אייביקן פלאַם,
צינד־אָן אין מיין האַרצן דעם הייליקן קנויט
פון פולער אמונה, פון ליבשאַפט, פאַרטרוי,
אַז דאָ זאָל איך שטיין, אויסגעלייטערט פון זינד,
מיט ריינער כוונה צו טאָן תפילה אַזוי
ווי ס׳שטייט פאַר זיין פאָטער אַ ציטערדיק קינד.

פאַרשעם מיך נישט, גאָט, פאַרן עול וואָס איך נעם
מתפלל צו זיין פאַר אַן עדה צו דיר,
דעם זינדיקן בעטער, אָ גאָט, נישט פאַרשעם
און ווי אַ פאַרבלאָנדזשעטן נעם מיך און פיר
צו לויטערער תשובה, רעכטפאַרטיקן וועג,
אַז קול מיינס זאָל קלינגען גינגאָלדיק און ריין,
אַז צושטיין זאָל וואָרט מיינס צום זויבערן ברעג
פון יידיש־דערהויבענעם, שטילן געוויין.

נישט שטרויכל מיך, גאָט, אין מיין תפילה פאַר זיי,
וואָס האָבן געשיקט מיך צו בעטן דיין גנאָד,
דאָס האַרץ מיינס איז וואונדיק, — פאַר דיר ווי איך שטיי,
מיט וויסיקייט פולער און נאָך פולערן סוד.
געפאַלן ביי זיך, מיט געבראָכענע קני, —
אַ בעטער פאַר יידן, אין פאָרכט און אין צער, —
זאָל תפילה, מיין תפילה, צו דיר טאָן אַ פלי,
באַשעפער פון גוטס און פון רחמים דער האַר.

סאָנעט

כ׳האָב נאָך קיינמאָל נישט געזען ווי ס׳שטאַרבט אַ שוואַן
און דערזינגט דאָס שטומ׳ע לעבן זיינס צום טויט,
נאָר איך שפּיר אַזאַ געזאַנג, וואָס איז דעם מענטש פאַרטרויט
צו דערגיין דערמיט, אין שטומקייט, ביזן לעצטן שפּאַן.

ס׳איז אָקטאָבער־שפּעט. אַן ערד ביימער פלאַקערט רויט
מיט אַ רייפער גלוסטיקייט. אַ וואָלקן־קאַראַוואַן
נאָך דער זון גייט נאָך, ווי אויף אַ גרינער לאַן
נאָך אַ לאַם גייט נאָך אַ הונט און רייסט זיין הויט.

נאָר אַ וואָלקן איינער, — איינגעהויקערט, שווער און בלינד, —
רייט אַרויף דער זון און גיט אַליין זיך אַ צעצינד,
ווערט מיט שיין פאַרוואונדיקט, ווערט מיט ליכט־פאַסן צעקאַרבט.
איך דערשפּיר אין זיך דאָס בלוט, וואָס צינדט מיר אָן די הויט
מיטן לעצטן, אייביקן געזאַנג פון וואונד און טויט, —
און כ׳האָב קיינמאָל נישט געזען אַ שוואַן, וואָס זינגט און שטאַרבט.

אויף יענער זייט בריק

מיר גייען, צוויי קינדער פאַרמידטע,
אַריבער אויף יענער זייט בריק,
וואו צווישן די ביימער צעבליטע
שטייט גרייט אונדזער אייביקע וויג.

אַריבערן וואַסער מיר קוקן,
צו זען אונדזער וועג אויף צוריק,
ווי ער איז צעשטאָכן און טרוקן, —
און דאָ בליט די אייביגע וויג.

דאָ שטייט ביי די ביימער אַ בינדער,
בינדט צווייגן און פלעכט פון זיי שטריק,
אַז אונדז, די פאַרנאַכטיקע קינדער,
זאָל ווייך זיין די אייביקע וויג.

צוויי פייגל, מיט פליִ איינגעמידטן,
נאָך אונדז פליען נאָך מיט טשיריק,
צו פליגלען אויף אונדז און צו היטן
דעם שלאָף אין דער אייביקער וויג.

אויף לאַנקעס די שאָף און די רינדער
פאַרוווּנדערטע קוקן צום גליק,
ווי ס'גייען דערוואַקסענע קינדער
אַליין צו דער אייביקער וויג.

סוד

האָסט קיינמאָל דעם סוד נישט פֿאַרשטאַנען,
און וועסט אים אויך איצט נישט פֿאַרשטיין,
ווי לעבן שפּראָצט־אויף פֿונעם וויאַנען,
ווי ס׳ציטערט געזאַנג פֿון געוויין.

דיין בלוט, ווי ס׳הייבט־אָן צו קילן,
די הויט ביי די נעגל דיר שטעכט,
דו טראַכסט נאָך אַמאָל צו דערפֿילן
דעם שטראָם פֿונעם בלוט אין די נעכט.

נאָר נעכט פֿאַלן דיר ווי די קלעצער,
מיט קנופּן און שופּן פֿאַרדרייט,
אַ חוזק׳ער וואַרפֿט דיך, אַ לצ׳ער,
מיט שטומפּיקע, דומפּיקע רייד.

דו זעפּט אים, דו ווילסט אים דערקענען,
נאָר ער איז דיין אייגן געשטאַלט,
ער וועט דיך אויף קלעצער פֿאַרברענען
און ווידער דיך אָנצינדן באַלד.

אפרים אויערבאַך

זוי קומסטו אַליין זיך צו ברענען,
צו צינדן דיין אייגן געביין?
אַ סוד פון די סודות, וואָס זענען
געגעבן דיר נישט צו פאַרשטיין.

דערנאָך, אַז ס'האָט דיך דאָס פייער
שוין דורכגעברענט ביזקל אַש,
גייט־אויף דיר דער טאָג אַזאַ נייער
און גיט דיך מיט זונשיין אַ וואַש.

דעם דינסטן געפלאַטער דערהערסטו,
דער זונשטויב פאַרהילט דיר דעם צער,
אַ שטילער דערחלומער ווערסטו
פון נאַכטיקן פייער־קאָשמאַר.

דעם טאָג שעפסטו־אָן פולע קאַנען,
דו שפירסט אים, ווי ווײַן אויף די ציין —
האָסט קיינמאָל דעם סוד נישט פאַרשטאַנען
און וועסט אים אויך איצט נישט פאַרשטיין.

אָפּגעטראָגן

בּיים פענצטער שטייט אַ ביימל אַ פאַרדאַרטס,
נאָר טראָפּנס האָט די זון אויף דעם צעשפּריצט,
אין הוילקייט פינטעלעך אַריינגעקריצט.
דו טראַכטסט: ביסט דאָ. ביסט פינטעלע. ביסט איצט.
דו שפּירסט: דאַרפסט אַלץ נאָך לעבן מיט דיין האַרץ,
כאָטש מיד איז עס, און אַלט, און אָפּגעניצט.

אַמאָל גיט דיר אַ שלאָג אַ וואָרט אַן אויסגעאַרטס,
אַ שיין אַ ווייטע גיט פאַר דיר אַ פלי,
די הויכע וואַרעמקייט גיט דיך אַ צי,
נאָר אומגעריכט, דו ווייסט נישט וואו און ווי,
דו טראַכסט: דאַרפסט אַלץ נאָך לעבן מיט דיין האַרץ,
כאָטש ס'טראָגט די נאַכט ביים אויפשטיין אינדערפרי

אַזאַ געפיל אין דיר אַן איינגעשפאַרטס,
וואָס ווי אַ טיפע וואונד אין לייב, דיך ציט,
אַז ס'איז נאָך דאָ פאַר דיר אַ זון וואָס גליט,
אַ בוים פאַר דיר האָט ווידער אויפגעבליט, —
דו דאַרפסט נאָך לעבן מיט דיין מידן האַרץ,
מיט דיין פאַרטייעט־אָפּגעטראָגענעם געמיט.

ווערטער אָן שאָטן

אַמאָל, אַז ווערטער ווערן־אָן די פאַרב,
ווי אויסגערונען וואָלט פון זיי דאָס בלוט,
דערשפּירסטו טיף אין זיך אַ טעמפּן קאַרב,
וואָס צייט האָט איינגעשניטן מיט אַ רוט.

אַמאָל, אַז ווערטער פליען אָן אַ קלאַנג,
ווי אָפּגעהאַקטע פליגלען ביי אַ טויב,
דערשפּירסטו טיף אין זיך אַ בלינד געצאַנק
פון ווינטערדיקער זון אויף גרויער שויב.

נאָר אַז די ווערטער ווערן ליידיק, הויל,
אָן שאָטן זיי צו וואַרעמען די הויט,
דערשפּירסטו, ווי אַ חיה, — שווער און פויל, —
הייבט־אָן דיך וואַרגן, דישען, ביז צום טויט.

לעצטע רו

דער טאָג, אַן אָנגעפּיטערטער אויף בערג און טאָלן,
גייט איצט אַרונטער מיט אַ רויטן שלעפּ,
מיט קײלעכדיקע אויגן פון אַ קו,
וואָס טראָגט די פולע אײטערס פונעם סטעפּ.
האָסט אויסגעטראָגן שוין אַזויפיל עולן,
האָסט דײנע ברונעמער שוין באַלד דערשעפּט,
איצט גייט אויף דיר די לעצטע, שטילסטע רו.

ביים שיידוועג. ס'האָט שוין אָפּגעטאָגט, נאָר נישט גענידערט
האָט נאָך די נאַכט אויף דיין פאַרשטילט געמיט,
הערסט ווייט דעם ברוסטיקן, דעם טיפן מו,
מיט שוים און מילך, וואָס אין אײטער ברייט.
האָסט זיך אַליין שוין אָפּגעקידערט־אָפּגעווידערט,
האָסט אויסגעשעפּט דעם פולן עמער ליד,
איצט גייט אויף דיר די לעצטע, שטילסטע רו.

געזאַנגען פון עלטער

א

עלטערן וויל איך זיך פול און געזעטיקט,
מיט געדאַנק אויף דער יונגשאַפט געלענט,
אָבער מיין עלטער האָט זיך פאַרשפּעטיקט,
ווי אַ פאַרנאַכטיקע שיין אויף די ווענט.

ס'פאַלן מיר וואַלדיק אַרונטער די ברעמען,
אויגן אין שטילקייט זענען פאַרבלויט,
כ'שפּיר אין זיי מידקייט, דעם קוק צו פאַרקלעמען
און צו פאַרצאַנקען אַזוי ווי אַ קנויט.

פרי צו פאַרזייען און שפּעט שוין צו דרעשן,
כ'שטיי אין דער מיט פון אַ פעלד אַ פאַרדאַרטס, —
גאָט, לאָמיך צאַנקען און נישט זיך פאַרלעשן,
לאָמיך אין פולקייט דערקלאַפּן דאָס האַרץ.

ב

איך אַליין בין די וואַרעמע נעסט
פאַר די רייפע, די עלטערע יאָרן,
מיינע טעג האַלט איך אויף קעסט
און מיט זון אויפן ווינטער באַוואָרן.

מיין געמיט איז שפּאַרעוודיק געוואָרן,
מיין געזאַנג וועג איך אָפּ און איך מעסט,
ווי דער פּויער דאָס אָרעמע ביסעלע קאָרן
אינעם שפּעטן ווינטער, אין בייזע פרעסט.

אויף דער פרייד איז אַ שאָטן פאַרשפּרייט,
ס'רוט אַ פּאַסיקל זון אויפן טרויער,
כ'זע דאָס גראָז אויף פאַרשפּעטיקטער בייט,
ס'ווערט דער ווינט אין מיין פענצטער רויער.
נישט איך וויין און נישט איך באַדויער,
וואָס מיין לעבן צום פעלדזוים דערגייט,
צו דער צייט לייג איך צו נאָר מיין אויער
און איך הער ווי זי פראָסטיקט און שנייט.

קומט פאַרנאַכט, אַזוי ציטערדיק־דין,
זעגען גילדענע פּאַלבן אויף שויבן.
כ'נעם מיין לעבן און פאַדעמווייז שפּין,
כ'הער ווי פליגלען צעפּאָכען זיך אויבן
און מיין אייגענעם פלי איך געפין,
נישט צו זינגען צו זיך, נישט צו לויבן,
נאָר צו שפּירן ווי אין גאָלד איך צערין.

ג

דאָס שוואַרץ־זיידענע קלייד, מיט די וואַסערלעד־פּאַסן,
האָט אויף דיר זיך צעבליט מיטן חתונה־טרויער,
די מוזינקע האָבן מיר געטאָן פאַרקנסן,
די אַליינקייט קלאַפּט שוין ביי אונדז אין טויער.
ס'ווערט דער קאָפּ דיינער ליכטיקער און גרויער
און געליטערט מיינער מיט זילבערנער שופע, —
די מוזינקע פירן מיר צו דער חופה.

אין די וואַסערלעד־פּאַסן זע איך די יאָרן רינען,
איך פאַל צו צו זיי, ווי צו וואַרעמע שטראָמען,
איך דערקען אין זיי אונדזער פרייד פון באַגינען

און דעם אויפגאַנג פון יוגנטלעכע זאַמען.
איך דערהער ווי גערופן האָב איך דיין נאָמען
מיט אַ קול, וואָס איז פול געווען מיט קנופּן, —
די מוזינקע פירן מיר צו דער חופּה.

ס׳איז אַ ליבשאַפט דאָ, פול מיט שראַמען און שניטן,
וואָס מיט קלייענדלעך זון טוען זיי זיך פאַרהיילן.
אויף די עלטערע יאָרן, שוין אויסגעליטן,
ווען מיר זיך אין שווייגעניש דערציילן
וויפל שאָלעכץ מיר האָבן פון זיך געטאָן שיילן,
וויפל פרייד ס׳איז געווען אין ריסן און צופּן, —
די מוזינקע פירן מיר צו דער חופּה.

אין דער טיפער נאַכט הער איך קלעזמערלעך שפּילן
אַ מאָראַליש געשפּיל, מיט אַ יידישן ציטער,
ווען די כלה אין אַ ווייסן שלייער פאַרהילן,
ביי דער זייט — איך, דיין פאַרגרויטער ריטער,
וועט דערזען ווי זיין לעבן גייט אוים מיט אַ פליטער,
ס׳וועלן פים זיך צעלאָזן מיט קלאַפּ און מיט טופּע, —
די מוזינקע פירן מיר צו דער חופּה.

ד

אין די יונגע יאָרן האָב איך טרויער געטרונקען
ווי אַ דאָרשטיקער נעמט אַ קאַלטן טרונק,
ס׳האָט דער צער אין מיר אָנגעצונדן פונקען,
כ׳האָב געשפּירט די פּיין, ווי ווייַן אויף דער צונג.

ס׳איז געווען אַ פרייד פאַרנאַכט צו זיין עלנט,
צו דערכאַפּן די זון ביי איר לעצטן זוים,
כ׳האָב די שאָטנס געציילט אויף די שטומע שוועלן
און דעם שאָרך צווישן בלעטער אויף אַ בוים.

אויף די עלטערע יאָרן זופּ איך דעם טרויער
מיט אַ קאַרגן, אָפּגעוואויגענעם שלונג,

איך צייל איבער די רגעס וואָס ער גערויערט
און איך מעסט אים אויס, צי וועט סטייען דער טרונק,

ס'איז דער טאָג ווי אַן עגבער, וואָס בויערט און בויערט,
צו דערגראָבן דעם סוף ביזן סאַמע גרונט,
און איך ווייס שוין אַז טרויער איז מער נישט ווי טרויער
און אַז ווייטאָן טוט ווי אויף אַן אמת אַ וואונד.

אַז די זון פאַרגייט, איז פאַרגאַנגען, פאַרגאַנגען,
איז אַרונטערגעזונקען פון מיר נאָך אַ שטיק,
כ'וועל דעם ליכטיקן זוים שוין מער נישט דערלאַנגען,
ס'וועט אַפילו אַ שאָטן נישט קומען צוריק.

ס'איז נישט לאַנג ערשט געווען, אין די ייִנגערע יאָרן,
איז די פרייד מיטן טרויער געווען ווי אַ קנופּ,
איצט איז טרויער דאָ גאָר אויף צו שפּאָרן
אַז גענוג זאָל ער זיין פאַרן לעצטן זופּ.

ה

אַז דער אייבערשטער וועט מיר די רו זיינע ברענגען
און זיין וואַרעמע ערד וועט מיר זיין אַ געשאַנק,
וועט אַ קינד מיינס אַמאָל מיינס אַ ליד נאָך געדענקען,
וועט אַ לייכט־טאָן אין עמעצן מיינס אַ געדאַנק.

מיין פאַרהאָרעוועט וואָרט וועט נישט צינדן געמיטער,
נאָר ווי שטערן אַ שיין־טאָן, פאַרחלומט און קלוג,
כ׳וועל ביי קיינעם נישט זיין קיין מאָנער, קיין היטער,
נאָר אַ מענטשלעכער ציטער וועט זיין מיר גענוג.

כ׳האָב זיך ערלעך פאַרדינט מיינע קלייענע ווערטער,
כ׳האָב די שורות געאַקערט אַליין, און געזייט,
כ׳בין געווען דער געטרייער, פאַרמידיקטער גערטנער
איבער מיינע געזאַנגיקע, זאַנגיקע רייד.

כ׳האָב געוואוסט אַז מיין שטח איז עטלעכע איילן,
אַז די זון איבער מיר האָט פאַרטונקלט איר גאָלד,
אַז אַמאָל וועט אַ קינד מיינס דאָס ליד מיינס דערציילן,
וועט ער זאָגן: דער טאַטע האָט מער נישט געוואָלט.

צעוואָרפּענע שורות

פרייטיק, זיבן טעג אין חשון, אַז איך האָב זיך צוגעגרייט צו פּראַווען מיין לעצטיקייט אין דער רעדאַקציע, האָב איך דורכגענישטערט די טישקעסטלעך פונעם שרייבטיש מיינעם. כאָטש דער שרייבטיש אויבן אין דער רעדאַקציע איז געווען אַ יונגער ביי מיר, האָב איך אָבער אַריבערגעטראָגן אין אים די פּאַפּירן און פּאַפּירלעך פונעם עלטערן שרייבטיש אינעם נייעם-צימער און זיי האָב איך געוואָלט דורכקוקן. אין די טישקעסטלעך ביי איינעם, וואָס האַלט אַ פּען אין דער האַנט, ליגן אַלעמאָל שורות, וואָס ער פאַרצייכנט, טראַכט זיך אַמאָל צוריקצוקוקערן צו זיי און... פאַרלאָזט זיי לרוב. אַז ער קומט אַמאָל צוריק צו זיי, וויל ער דערכאַפּן דעם פאָדעם פון יענעם געדאַנק, וואָס ער האָט אין אַ רגע דערשפּירט די וואַרעמקייט זיינע, נאָר זייער אָפט איז דער פאָדעם איבערגעריסן.

אין שטויב פון טישקעסטלעך האָב איך געזוכט
צעוואָרפּענע שורות, פאַרעלנטע ווערטער,
געדאַנקען, נאָך נישט באַקליידט און נאָך נישט באַשוכט,
און קלאַנגען, אין מיר אַליין קוים דערהערטע.

דער בלינאַסק פון אַ ליד האָט דערלאַנגט דיר אַ בלענד,
אַ וואַרעם-געטאָן און באַלד אויסגעגאַנגען, —
האָסט יאָרן דיינע געזוכט מיט צעאָדערטע הענט,
ווי אַ פויער אין האַרבסט זוכט פאַרפאַלענע זאַנגען.

אַ טאָג אין חשון, אינעם יאָר תשי״ח,
ס'איז גאָרנישט געשען, נאָר אַ טונקעלער ציטער,
אין דיר איז עפּעס פאַרדרימלט און וואַך,
דער טאָג איבער דיר איז וואָלקנדיק שיטער.

אויף ווערטער קוקסטו פאַרהונגערט און זאַט,
דו נעמסט זיי ווי ווייַן, אויף דיין צונג, אויף דיין גומען,
נאָר וואָרט האָט אַן אַנדערן טעם געהאַט,
ווען דו ביסט אויף איסט בראָדוועי ערשט געקומען.

שרייבערישע טישקעסטלעך זענען ווי אַלטע משפחה־קעסטלעך, וואו סע ליגן צעשאָטענע שנירלעך פערל, אַרויסגעפאַלענע דימענטע־לעך און אמאָל זיידענע לענטעלעך, וואָס אַז דו קוקסט אויף זיי, הייבס־טו זיך ביסלעכווייז אָן צו דערמאָנען וו אָ ס זיי האָבן אַמאָל, אין דער ווייטער יוגנט, באַטייט. און אַמאָל זענען זיי, די שרייבערישע טישקעסטלעך, ווי אַלטע ספרים ביי אונדזערע זיידעס אַמאָל. אין די ספרים האָבן די זיידעס אונדזערע אַריינגעלייגט די האָר פון דער באָרד, וואָס זענען זיי אַמאָל אַליין אַרויסגעפאַלן און אַמאָל האָט זיי דער ייד אויסגעריסן, בעת ער האָט זיך פאַרטראַכט אויף אַ סוגיא, אָדער אויפן דרך העולם. כ׳געדענק, ווי איך האָב אין מיינע ייִנגלשע יאָרן אַמאָל געבלעטערט דעם זיידן חיים שמואלס ספרים. איך האָב געפונען צווישן די בלעטער שוואַרצע האָר, — עט־לעכע האָר, אַז איך האָב זיי צונויפגעלייגט, האָבן זיי אַרויסגעשלאָגן פון זיך אַ לויכטנדיקן גלאַנץ. ווייטער אין די ספרים האָב איך שוין אָנגע־הויבן צו געפינען גרוילעכע האָר און גאָר צום סוף — ווייסע האָר. אַ מענטשלעך לעבן איז דורכגעגאַנגען דורך די האָר אין דער גמרא, אָדער אין תניא, צי גאָר אינעם מגינים, וואָס דער זיידע מיינער האָט ליב געהאַט אין אים מעין צו זיין.

אַז מיר זאָלן צונויפשטעלן די שורות פון די שרייבערישע טיש־קעסטלעך, וועט אפשר אויך דורכגיין דורך זיי אַ מענטשנס לעבן, — פון די יונגע יאָרן ביזן סאַמע סוף.

אינעם שטויב פון די טישקעסטלעך האָב איך גענישטערט און געפונען האָב איך עטלעכע שורות, וואָס האָבן מיך אויפגעציטערט, אַפילו איצטער, ווען איך ווייס נישט וואו און ווען איך האָב זיי גע־שריבן.

אָ, וואָרעם, אייגן יידיש וואָרט,
נישטאָ פאַר אונדז קיין אַנדער אָרט
אַ חוץ דער אייביקייט.

נאָר ווייזן ווייזט אויס, אַז די דריי שורות האָב איך אַ צייט שפּע־טער פאַרגעסן און אונטער דער אייגענער שטימונג האָב איך אַן אַנדער מאָל אָנגעשריבן אַנדערע פיר שורות:

דאָ ווערן מיר, — האַמערער, שמידער,
אַלץ איינגעשרומפּענער, קלענער,
אין אייביקייט, מידיקע ברידער,
דערוואַקסן מיר גרעסער און שענער.

נאָר געפונען האָב איך אויך שורות, וואָס האָבן אַ יחידישע שייכות צו מיר אַליין. אַ סך פון זיי זענען צו אינטים, אַז אַפילו אין זייער אָפּגעריסנקייט זאָל איך זיי דאָ ברענגען.

געפונען האָב איך דאָס ווידערקול פון יאָרן, — אָפּגעריסענע, צעוואָרפענע שורות האָבן צו מיר גערעדט, זיי האָבן אַפילו אַמאָל אַ זונג־געטאָן, ווי, —

אין רייפן זומער, אין תרע"ה,
בין איך געקומען אויף איסט בראָדוועי,
מיט זון האָט געלויכטן דאָס יידישע ליד,
דאָס וואָרט האָט מיט עפּלבליעכץ געבליט.

נאָר נאָך אַ נענטערע שייכות מיט דער איצטיקער לעצטיקייט אין דער רעדאַקציע האָבן, דאַכט זיך, די ווייטערדיקע שורות:

איך האָב דיך, יידיש וואָרט, געטראָגן
צו קאַלטע, אָפּגעפרעמדטע שוועלן,
מיט דיר פאַרמאַכטע טירן, אָפּגעשלאָגן, —
איצט גיי איך צו דיין שטילקייט, צו דיין עלנט...

II

איבער מעין

די וועלדער דאָ גייען אויף מײלן און מײלן,
מיט ווייסע בערעזעס און צעדערן שלאַנקע,
אויף הילצערנע שטיבלעך דאָס גרינס איז, וויביילן,
פון בערג שפּאַרן שטערנס אַרויס, ווי געדאַנקען.

אין פעלדער — פאַרשלאָפן די אָזערעס רינען,
מיט וואַסערן רויטלעכע, שאָטנדיק־קלאָרע,
די פאַסיקלעך זון אינעם קנייטש זענען דינע,
ווי דין ס'איז אויף יונגע בערעזעס די קאָרע.

פאַרטאָג קומט צובלאָנדזשען אַ קופּערן הערשל,
מיט קרוינלעכע הערנער און ברוינלעכער גריווע,
די האָר אויף דער גאָמבע — אַ שיטערלעך בערשטל,
די אויגן — אַ ברוינער דערשרעק פאַר דער סביבה.

אין טייכן צעקלויצעטע ווייקן זיך העלצער,
אויף ברעגן — צעריבן געהילץ אָנגעהויפנט,
פאַבריקן פאַררייכערטע — ביימער צעשמעלצער,
די זאַפט פון דער ערד, ווי פאַרשיכורטע, זויפן.

די ערד און דער בוים און דער טייך דער פאַרקלערטער,
די זון און די ווינטן, די שנייען און שלאַקסן, —
זיי ווערן פאַפיר פאַר די פשוטע ווערטער,
זיי טראָגן דאָס מענטשלעכע וואָרט אויף די אַקסלען.

דאָס וואָרט גייט אַרום דאָ אויף מיילן און מיילן,
אויף ווייסע בערעזעס און צעדערן שלאַנקע,
אין זון און אין שאָטן, אויף גראָזיקע ביילן, —
אָ וואָרט מיינס, דערגראָב זיך צו וואָרצל־געדאַנקען.

מוסלוק מעגאַנטיק

פ'איז היינט אַן אומעטיקער מאָנטיק:
אַ מענטש איז דערטרונקען געוואָרן
אין שטייניקן מוסלוק־מעגאָנטיק.
עס הוזשען די שיפלעך־מאָטאָרן,
דער טייך איז צעשוימט און צעברויזט,
צעשפּרייט האָט מען שטאָלענע נעצן,
די ברוסטן צום וואַסער אַנטבלויזט,
נאָר ס'האַלט זיך די זון שוין ביים זעצן,
די נאַכט אויפן טייך איז שוין קאָנטיק
און ס'האַלט נאָך דעם מענטשן פאַרהוילן
אין זיינע צעבוואַליעטע קנוילן
דער שטייניקער מוסלוק־מעגאָנטיק.

ביים ברעג שטייען פישער פאַרשאָטנט,
מיט פּנימער האַרטע, געקאַרבטע,
מיט אָדערן שטייפע ווי דראָטן
און אויגן פון וואַסער געאַרבטע.
זיי רעדן אַרויס פון דער ברוסט
די ווערטער און לאָזן זיי הענגען:
— מיר דאַכט זיך אַז ער האָט געוואוסט.
— עס האַלט אים דער טייך — אַן אָפּצווענגען.
— ס'האָט דזשאָנען פאַראַיאָרן פאַרשאָטן.
— געדענקט איר ווי מעל איז אַרונטער?
— אַרויס אויפן טייך איז ער מונטער...
— איין טויט איז אין צווייטן געראָטן.

דער הימל — אַ טונקעלער זאַנטיק,
מיט קופּערדיק־כמאַריקע זוימען,
עס פאַלט אויפן מוסלוק־מעגאַנטיק
אַ רויך פון דערבייאיקן קוימען,
די שיפלעך, פאַרטראַכט און פאַרשאָרכט,
צום ברעג שטייען צו ווי פאַרשעמטע,
אויף פנימער קלייבט זיך די פאָרכט,
באַהאַלט זיך אין אויגן באַברעמטע,
דער מענטש, ווי אַ הוילער מאַיאָנטעק,
קוקט ווייט צו די כוואַליעקע קנוילן
און טראַכט אַז עס וועט שוין פאַרפוילן
אַ לעבן אין מוסלוק־מעגאַנטיק.

די שטאַל

האָסט אויסגעבעט שטרוי
אויף שטיינערנעם גרונט,
פאַר כשרער טלאָי
און טרייפענעם הונט.

אַ וואַרעמער רויך
גייט־אויף פון דער שטאַל,
די קו גיט דעם בויך
אַ הייב און אַ פאַל.

דאָס פערד שטייט צעשטרעקט
מיט פייכטלעכער פעל,
דער קאָפּ, האַלב פאַרדעקט,
איז שטרויעדיק געל.

אַ קאַלב קייט די צונג,
שלינגט אייגענעם טעם,
דער מולד איז יונג,
מיט רונדיקן שראַם.

דער דאַך איז אַ זיפּ
פאַר ליכט און פאַר שאָרך,
מיט ציטער אויף ליפּ
אַליין זיץ און האָרך.

דער שלאָף איז דאָ וואַך
מיט דינעם געהער,
מיט ווינט אויפן דאַך,
מיט ריר און מיט קער.

די שטאַל פול מיט הויך
פון שטומען בעל־חי,
עס רעדט דאָ דער בויך,
דער טרונק און דער קיי.

ס'איז אייביק און רוי,
ס'איז הויל ווי אַ וואונד, —
האָסט אויסגעבעט שטרוי
אויף שטיינערנעם גרונט.

ווערסט שפּירונג, ווערסט זין,
ווי פערד און ווי רינד,
דיין אויער איז דין
ווי נאַכטיקער ווינט.

אַ שאָרך האָט אַ מיין,
אַ ריר האָט באַטייט,
הייבסט אָן צו פאַרשטיין
ווי נאָענט ס'איז ווייט.

דיוואוואל סטריט

מיט נעגערפּאָלק איז רוישיק דאָ די גאַס,
פון שטיבער זינגט אַרויס דאָס טונקעלע געזאַנג,
דער טראָטואַר — פאַרדרייט ווי אַן אָפּצאַס,
וואָס אָפּגעטראָגן האָט ער זיך אין גאַנג.

אויף שטיבער הילצערנע צעפּלאַמט פאַרנאַכטיק גאָלד,
אויף נעגער־פּנימער — פאַרהאָרעוועטער טאָג,
אַ צלם־בילד איז אויף אַ שטוב דאָ אויסגעמאָלט
און ס׳גיט אַ יידיש אות אין אויגן מיר אַ שלאָג.

געטעסעט שטיין־אויף־שטיין, דער בנין איז מאַסיוו,
מיט ברייטע פענצטער קוקט אויף מיר אַרומיק האָלץ־געביי,
די אותיות איך לייען, ווי אַן אַלטן בריוו,
וואָס אָפּגעריבן איז ער, אָבער וואָרט איז ניי.

איך לייען חית און בית און ריש און ה,
פיר אותיות אַ יידיש וואָרט פאַרבינדט,
דערנאָך צוויי ווערטער נאָך, ווי אַ געשריי,
וואָס קומט פון ווייט און טרויער אין דיר צינדט.

ס׳איז „חברה בני ישראל״, — ווערטער דיינע דריי,
אויף נעגער־קלויסטער אויסגעהאַקט, באַגילדט,
איך שטיי דאָ צווישן טומלדיקן האָלץ־געביי,
וואו יידן האָבן זיך אַליין אַמאָל פאַרשפּילט.

אָ, דיוואוואל סטריט, אַ גאַס אין דרומדיקער שטאָט,
וואו יידנפאָלק האָט זיך ביים אָנקום איינקוואַרטירט,

געפּאָלגט דאָס אייגענע, דאָס יידישע געבאָט
און, ווי די יידן־דורות פריער, זיך געפירט.

צום אָנהייב נאָר אַ מנין אויפגעשטעלט,
אַבי צו דאַוונען אין נייעם, פרעמדן לאַנד,
אַ רבי האָט מיט קינדער יידישקייט געקנעלט,
און דרום־זון אַרויסגעשעפּט מיט פולער האַנט.

דאָס יידנפאָלק איז קליין געווען, און פרעמד, און פרום,
ווי בלודנע שאָף האָט זיך געטוליעט ייד־צו־ייד.
אַ ברודער צו אַ ברודער האָט געשריבן: קום,
אַ לאַנד איז דאָ אַ וואַרעמס, תמיד וואַקסט און בליט.

געקומען זענען ברידער, הונגעריק און מיד,
געקומען זענען שוועסטער, פול מיט יונג געזאַנג,
צעשיינט האָט זיך, ווי זון, יידישדיק געמיט,
מיט האָרעפאַשנעם ברויט, אַמאָל מיט מידן דאַנק.

מיט פיבערליבשאַפט האָט מען שטוב־צו־שטוב געבויט,
דאָס האָלץ געשניצט, באַלקאָנען ציטערדיק פאַרפּוצט,
אַן אייגן וואָרט גערעדט, געבאַקן אייגן ברויט
און היימיש האָט מען איינס דאָס אַנדערע געדוצט.

געטראָגן אויף די פּלייצעס האָט מען פּעדלער־זעק,
און אין די הערצער — אַ מין נאָגנדיקן צופּ.
ס'איז גוט וואָס אויפדערנאַכטן קומען נאָך די טעג
און ס'טרעפט זיך ייד מיט ייד אויף שוועל, צי אין שטוב.

ס'איז היים. אַוודאי היים. נאָר איז מען דאָ פאַרפרעמדט,
מיט ווייסער אָרעמשאַפט און נעגערפאָלק געמישט,
דאָס האַרץ דעם יידנס ווערט אים טונקל און באַברעמט,
ביז דיוואַל סטריט, פאַרנאַכט, פאַראייגנט און דערפרישט.

פון שטיבער שמעקט אַרוים דאָס היימישע געקעכץ,
גאָטס וואָרט, פון מנין, גייט אַרום מיט זיידענעם געמיט,

בײטאָג ביסטו צעפּאָרן, װי אַ פּאַס צעלעכצט,
פֿאַרנאַכט — צונױפֿגעריפֿט, פֿאַרבונדן ייִד מיט ייִד.

אָ, ייִדנגאַס, איך קאָן דיך, װי דו ביסט געװען,
מיט פֿאַרמעט־קנײטשן, פֿרומען שמײכל, רײנעם קוק,
האָסט אונטער אַלע הימלען אױפֿגעהיט דײַן ברען,
צו שעפּן ייִדישקײט, פֿון קװאַל, אַ פֿולן קרוג.

ס'האָט מ'ענדעלע געטריבן איבער דיר זײַן בױד
מיט בײזן חוזק, קלוגן סם און קראַנקער גאַל,
דער משכיל האָט צעקנורט דײַן אָרעם ביסל קױט
און דיך, מײַן ייִדנגאַס, געשטעלט בדיל' הדל.

נאָר טיף אין דיר געציטערט האָט אַ שטילער קנױט
מיט װאַרעמקײט, מיט פֿרומען, גלײבעדיקן פֿלאַם,
צעלױכטן האָט ער זיך בײַ סאַמ'ע שװעל פֿון טױט
און װידער מיט זײַן בלוט געהײליקט אונדזער שטאַם.

אין אָרעמשאַפֿט ביסטו געװען צונױפֿגעדרענגט,
אַ שפּעטנער גױ האָט דיך געװאַלגערט אינעם מיסט,
נאָר אַז דער בורא האָט אַ שבת דיר געשענקט,
ביסטו נאָך לױטערער געװאָרן װי דו ביסט.

אין נידער דײַנעם האָסטו הױכקײטן פֿאַרמאָגט,
פֿון גוף געבױגענעם געטאָן אַמאָל אַ פֿלי,
אין די חצותן דײַנע האָט גאָט אַלײן געטאָגט,
דײַן מודה אני האָט די זון געװעקט פֿאַרפֿרי.

איך שטײ דאָ צװישן נעגערפֿאָלק, די זון פֿאַרגײט,
אױף פֿאַלמעס — פּאַסן, װי אַ טלית לױטער זײד.
צו װעמ'ען רעד איך דאָ אַזױנע הױכע רײד,
אַז לעבן אַנדערש פֿאַרביקט זיך אַרום און שרײַט?

אַ ייִד מיט מיר, װי איך פֿאַרטרױערט, גיט אַ זאָג:
אין יענעם װינקל שטײט אַ קלױסטערל, איר זעט?

געלערנט יידיש דאָרט מיט קינדער אַלע טאָג,
ס'האָט יעדער שטיין דאָרט יידיש היימישן גערעדט.

דער ייד בלייבט שטיין. גיט פאַרבענקט די לופּט אַ שעפּ:
און דאָרטן, זעט איר, האָב איך חתונה געהאַט,
די חופּה איז געווען אין דרויסן, פאַר די טרעפּ,
דער בלויער הימל האָט געשטערנט „הרי את".

אָ, פירט מיך צו, ר' ייד, צום ווינקלדיקן שטיין,
וואו „חברה בני ישראל" איז נאָך אויסגעקריצט,
סיווי קאָן דאָ אַ ייד ווייטער שוין נישט גיין,
אַז אויף דער שוועל פון קלויסטער אומעט זיינער זיצט.

ס'ווערט פינצטערלעך. דאָס גאָלד אויף שטיין איז טונקל מעש.
מיט עלנט בינדן זיך די אותיות צונויף.
די זון גיט נאָך אַ בליאַסק, גיט באַלד זיך אַ פאַרלעש.
צונויפגעטוליעט שאָטנס, ווי קעלבלעך אויף אַ הויף.

אַן אַלטער נײַגער שטעלט זיך דאָ, ביים קרומען ראָג,
ער זאָגט מיר קלוג: איך ווייס, איר זוכט דאָ זיך אַליין...
אי דריקעדיק ווערט מיר, אי היימיש פונעם זאָג,
ווי שאַרפער ווייך וואָלט מיר אַ שניט־געטאָן די ציין.

דער פאָטער בין איך דאָ, ווילט איר ביבליש — הירט,
אברהמס לאָנקעס האָט מיין טשערעדע געאַרבט,
מיר האָבן אָבער זיין געשריפט נישט אָנגערירט,
דעם דאַך נאָר, וואָס איז גרין געווען, אויף רויט געפאַרבט.

איר זעט? דער מגן דוד שטייט, נאָר צוגעשטעלט
אַ צלם. פאָרט דאָך אונדזערס, געלט באַצאָלט...
אַז יעקב האָט פאַרלאָזט זיין אויסגעבויט געצעלט,
איז וועמען זוכט איר דאָ אין אויסגעלאָשן גאָלד?

דאָס פּנים זיינס איז, ווי אַן אַלטער דעמב, געקאַרבט,
נאָר יונג די אויגן, מיט אַ שטיפערישן פונק.

אברהמס לאָנקעס, זינגט ער, האָבן מיר געאַרבט,
אברהמס וואָרט באַטעמט נאָך אונדזער צונג.

די ווערטער זיינע גלעטן מיך, ווי אַלטער פּליוש,
נאָר פון די אויגן, דאַכט זיך, שפּריצט אַרויס אַ שפּאָט.
איך שטיי פאַרשעמט פאַר אים, דעם פּאָטערל פון כוש,
וואָס האָט ביי מיינע ברידער אָפּגעירשנט גאָט.

דאָס פּנים מיט אַ שיטער בערדל איז באַגרויט,
אַ וועלדל קרויזן אויפן שטערן אָנגערוקט, —
מיר זענען אַנדערש, זאָגט ער, זעט די הויט,
און אפשר איז עס טיפער, ס'ווענדט זיך ווי מע קוקט...

אָ, פּאָטערל פון כוש, דו פרעגסט מיך וואָס איך זוך, —
די נעכטנס אונדזערע, וואָס זענען דאָ געווען,
דער היינט איז צוגעדעקט מיט אַ גרויען טוך,
אָ, זע ווי איך צו דיר אַ טרויערער גענען.

דער אַרבער ביסטו פונעם הייליקן געשריפט,
וואָס האָט אונדז איבער וועלט און צייט מיט שיין געפירט.
זיי דו דער היטער פון דער פרייד און פונעם זיפץ,
געטרייער פּאָטערל פון כוש, זיי דו דער הירט.

די זון וועט איבער מיר שוין סיי־ווי־סיי פאַרגיין
און דיזאַוואַל סטריט פאַר מיר וועט טונקל זיין פאַרהילט,
נאָר גוט איז, וואָס דער מגן־דוד איז דאָ ריין
און וואָס די אותיות דאָ האָסטו פריש געגילדט.

ער זאָגט: אַ גוטע נאַכט... אברהמס לאָנקע בליט,
אַפילו אַז סע זענען אַנדערע די שאָף.
ווער ס'פּאַשעט זיך אויף איר, איז סיי־ווי־סיי אַ ייד...
אַ גוטע נאַכט דיר... מיטן חלום דיינעם שלאָף.

די חתונה

אַז געקומען זענען מיר צו דער חתונה צוגיין,
מיטן דרשה־געשאַנק, מיטן אייגענעם ציטער,
האָבן פידלען אונדז אָפּגעשפּילט אַ געוויין,
ווי סע פּאַסט פאַר פאַראָרעמטע יידישע ריטער.

מיט אַ גרעבלעכן קול האָט גערעדט דער טראָמבאָן
און אונדז אָנגעזאָגט זיך צו האַלטן ווי סטאַטיקס,
ס'האָט געקלאַפּט די פּויק ווי אַ־צאָך־אויף־אַ־צאָן
און דער באַס האָט געברומט אַזוי קאַלט, אַזוי שבטיק.

צום באַזעצנס האָט אַ געהויבענער בדחן גערעדט
אין געשליפענעם סטיל, אויף דער שפּראַך פון שעקספּירן,
פונדערווייטנס געשטאַנען זענען מיר ווי געפּלעפּט
און געשפּירט ווי דאָס וואָרט אויף דער צונג טוט פאַרפרירן.

צו דער חופּה די סטעזשקע איז געווען אויסגעשפּרייט
מיט געבלימלטע פּערסישע, ווייכע קאַווייאָרן,
און גערעדט האָט מען ווידער די פּראָסטיקע רייד,
ביז געזאַנג אויף דער צונג איז פאַרפרוירן געוואָרן.

צו דער גילדענער יויך, — מיט זילבער און דינעם פּאַיאַנס, —
האָט אַ ראַבאַי פון „לאָרד" און די „סעידזשעס" געפּרעפּלט,
ווי די „דעסטיני" האָט אונדז געגעבן אַ שאַנס,
ווי אַמעריקע האָט זיך פאַר יידן צעקנעפּלט.

אַז ס'האָט אָנגעהויבן פאַלן דאָס דרשה־געשאַנק,
האָט גערעגנט מיט גאָלד, מיט בריליאַנטן, רובינען,
ס'האָבן יידן „דעוועלאָפּמענטס" גאַנצע דערלאַנגט,
און פאַבריקן, און „טשעין־סטאָרס" פון גאָר דער מדינה.

אַזאַ שפּע ביי יידן, קיין בייז אויג, אַזאַ גליק,
פונעם האָדסאָן אַרויף ביז צום טייך ריאָ גרענדע,
ווי דער אייבערשטער וואָלט אונדז בכיוון געשיקט
דאָ צו שפּינען אַ גאָלדענע שפּינוועבס־לעגענדע.

ס'האָט געשפּילט די קאַפּעליע אַ לויבליד צום „לאָרד",
ס'האָבן סאַרווערס שאַמפּאַניער געטראָגן אויף טאַצן,
און אַ זעכציק־שטאָקיקער טורעם, — אַ טאָרט,
האָט געוואונקען מיט אויגן פון מידע פּאַיאַצן.

אונדזער דרשה־געשאַנק, אַז מיר האָבן דערלאַנגט,
איז אין גאַנצן געזעמל געוואָרן אַ טומל,
ס'האָט אַ ציטער־געטאָן אין די הענט דאָס געטראַנק,
ס'האָבן ליפּן געמורמלט: אָט האָט איר צום רומל.

און איר מיינט אַז מיר האָבן, חלילה, געשפּעט?
נאָר געבראַכט אונדזער אומרו, אין מעשׂות און לידער,
אויף אַ פּאָליצע ספרים, מיט זון אויסגעבעט,
צו דער שׂמחה פון אייגענע יידישע ברידער.

אַ געדאַנק און אַ וואָרט, וואָס מיר האָבן פאַרזייט
און דערנאָך זיי געבונדן, ווי זאַנגען אין גאַרבן,
איז געדאַרפט האָט איר הערן די ביטערע רייד,
אַז מיר ווילן ביי יידן די שׂמחה פאַרדאַרבן.

איז געזאָגט האָבן מיר: ס׳וועט צעקרישלען דער שטיין
אין די שטאָקיקע שטיבער פון יידישע בויער,
ס׳וועט דאָס גאָלד אינעם פייער פון יאָרן צעגיין,
אָבער לויכטן וועט נאָך אונדזער פרייד, אונדזער טרויער.

אַז פאַרהילן אין שלאָף וועט די אייביקע נאַכט
די צעשויבערטע יידישע קויפער און דינגער,
וועט נאָך אויפגיין דער חלום, פאַרטאָגיק־דערוואַכט,
פונעם עלנטן, אָרעמען יידישן זינגער.

איז געווען, ווי מיר האָבן אין ייד־אָנגעלויף
דאָס געשאַנק צוגעטראָגן, מיט וואָרט־פונקען גליע,
האָט אַ בת־קול דריי מאָל אויסגערופן „כי טוב"
און ס׳איז ווייס אָנגעפלויגן אַ יונה הומיה.

III

שאָפּענע יידן

א

מיר האָבן געטרונקען שאָפּענע מילך,
מיט שאָפּענע פּעלצן געוואַרעמט דעם ווינטער,
פון שאָפּענע אויגן, מיט זיידנס פאַרשפּינטע,
אַרויסגעשעפּט טיפן, פאַרכמאַרעטן טרויער.
אין אונדז האָט געקלונגען אַ שאָפן געהילך
פון הילצערנעם פּייפל, צעצויגענעם פלויער.
דער שאָפּענער קעז מיט פליייש האָט געשמעקט,
די שאָפּענע פּוטער ווי גראָז האָט געגרינט,
דער הימל אין טאָמנע, מיט וואָל צוגעדעקט,
האָט שאָפּענע טרערן געוואָרפן דעם ווינט.

אויף שאָפּענע סטעפּעס איז אונדזער געמיט
געוואַקסן מיט שטעכעלעך גערשטן און קאָרן,
געשיינט האָט דער מולד ווי שאָפּענער האָרן,
דער טאָג האָט שאָפּענע גלעקער געטראָגן,
די נאַכט איז געגאַנגען מיט שאָפּענע טריט
ביז שאָפּענער מזרח האָט אָנגעהויבן טאָגן.
פאַרוואונדערטע, קרויזיקע שאָפּענע קעפ,
מיט אויערן שטילקייט וואָס הערן די ווייט,
געשריפּץ אויף די הערנער, ביי מיילער געוועב
פון גילדענע שטרויעלעך האַלב נישט דערקייט.

ב

שאָפּענע יידן האָבן וואָלענע בערד,
פּנימער דורכגעאַקערט מיט ווינט,
זומער פאַרנאַכט, אַז זיי קומען פון סטינע,
ברענגען זיי שטיקער צעוואַרעמטע ערד,
פּעדעמלעך זון אין די אויגן פאַרשפּינט,
שטערנס פאַרטראַכטע, מיט קאַרבעלעך דינע,
נאָכקלאַנג פון טייכלעך וואָס בלעזלדיק רינען
איבער געפּינטלטע שטיינדלעך און מאָך, —
שאָפּענע יידן, וואָס ברענגען זיי נאָך?

ריחות פון קעז, ווי די ערד אַזוי פעט,
הענט מיט פאַרהאַריקטער, ברוינלעכער הויט,
ווינטיקע פאַטלעס און פולקייט פון אייטערס,
רייד, וואָס דער טרויער האָט נאָך נישט דערדערדט, —
שאָפּענע יידן, אין שטיבל ביים פּלויט,
קוקן אַריבער צו געסלעך און ווייטער,
צו די ביינאַכטיקע עלנטע שייטערס,
צו דעם פאַרטייעטן, טונקעלן סטעפּ,
וואָס איז פאַרשפּיליעט מיט שטערן ווי קנעפּ.

שאָפּענע יידן, איך האָב אייך געקענט,
דאַווענען מנחה אין שטיבל געהערט,
פרעמדלעך געווען זענט איר ביים באַלעמער,
ס'האָט אייער קול מיטן טאָג נישט דערברענט,
אייער עלינו האָט שטיל, אין די בערד,
אויסגעטרויערט דאָס תמימות פון לעמער,
אייער „גוטנאָזונט" האָט פול, ווי אַן עמער,
ברונעם פון רייד ביי אייך אויסגעשעפּט, —
יידן פון סטינע, פון ווינטיקן סטעפּ.

ג

אין אַ פאַרשאָטנטן טייכל האָט זיך מרדכי אויסגעבאָדן
און דערשפירט דאָס בלוט אין לייב, ווי ס׳רינט און בליט,
ס׳האָט דער טאָג צו מערב־זייט ביים זוים פון בערג געקניט
און אַ בלוילעכן פרוכת איבער זיך פאַרצויגן.
האָט זיך מרדכי אָנגערופן: גאָט, ס׳איז דיין פקדון,
כ׳האָב די שאָף אַ גאַנצע וואָך געטריי געהיט,
מיט דיין חסד אין די קיילעכיקע, ברוינע אויגן.
אַז דיין שבת קומט, בין איך דער פאַסטעך פון דיין רו,
איך וועל פיטערן דיין שבת אויפן סטעפ, ווי דו,
און אים גיין אַנטקעגן מיט אַ שאָפענער פאַרניאַלע, —
לכה דודי, לכה דודי לקראת כלה.

אַז פאַרהאָנגען האָט דער הימל אַלע זיינע שויבן
און דער סטעפ האָט זיך מיט קופּער־טונקלקייט צעשפּילט,
ס׳האָבן שאָף זיך אויף דער לאָנקע ביי דעם וואַסער אָפּגעקילט
און אַרומגעשפּרונגען זענען לעמער אין דער נידער,
האָט זיך מרדכי מיטן ציטערדיקן שבת אויפגעהויבן,
מיטן פּנים וואָס איז נאָך געווען מיט זון באַגילדט,
מיטן דורכגעדאַוונטן, מיט ערד פאַרשמעקטן סידור,
און אַראָפּגעגאַנגען איז ער צו דעם גרינעם פּליין,
און געזונגען האָט ער: גוט איז מיר וואָס איך בין נישט אַליין,
וואָס דיין שבת וואַרעמט מיר אַ שאָפענע פאַרניאַלע, —
לכה דודי, לכה דודי לקראת כלה.

פונעם טייכל האָט דער ווינט דאָס ווידערקול דערטראָגן
און געהערט האָט מרדכי, ווי אַ צווייטן, זיך אַליין,
ס׳האָט דאָס וואָרט געקילט דעם גומען און געגרונען אויף די ציין
ווי אַ וויין וואָס האָט זיך יאָרן אויסגעקעלטערט.
צוגעפאַלן איז די נאַכט און מיט טוי דאָס גראָז געצוואָגן,
מיט אַ גאַרטל זילבער האָט די לבנה אָנגעהויבן גיין
טרעפּ־אַרויף די וואָלקנס. נאַכט האָט זיך געעלטערט.
אויפן סטעפ אַרויסגעוואַקסן זענען זילבער־שפּיצן, פאַלד־אויף־פאַלד,
מרדכיס קול האָט שבתדיקער נאָך אַרויסגעשאַלט

דאָס געזאַנג דאָס אויסגעבאָרענע, די שאָפּענע פּאַרניאַלע, —
לכה דודי, לכה דודי לקראת כלה.

ס׳האָט זיך אויפגעכאַפּט אַ שאָף מיט אַ מע אַזאַ דערשטוינטן,
זיבן לעמעלעך געטאַנצט האָבן אין אַ ווייסן ראָד,
אויף דער פרייד האָט זיך געשפּרייט אומעטיק פאַרטראַכט געגנאָד
און געוויגט האָט זיך אַ פּולקייט אויף אַ שאָטנדיקער הוידע.
האָט זיך מרדכי צוגעשפּאַרט צו אַ בוים אַ ווייס־צעקרוינטן
און מיט ציטערדיקע הענט געבעטן: גאָט, פאַרהויל דעם סוד
פון דיין שבת, פון דיין רו, פון דיין גרינעם לכה דודי.
ס׳טאַנצן לעמעלעך צו דיר און אַ שאָף זינגט דיר אַ מע
און אַז וואויל איז מיר וואָס איך פאַרשטיי נישט וואָס איך הער
און וואָס איך זע,
וואָס איך טראָג דיר שטום אַנטקעגן נאָר אַ שאָפּענע פּאַרניאַלע, —
לכה דודי, לכה דודי לקראת כלה.

ד

ס׳האָט זיך אַ שאָפּענער איד פאַרשעמט
וואָס די באָרד האָט ער נישט פאַרקעמט,
וואָס דאָס לייב זיינס שמעקט מיט סטינע,
וואָס דאָס קול זיינס איז פאַרגרעבט
און דאָס פּנים מיט קאַרבן פאַרוועבט, —
רוט אויף אַ יידן אַזאַ די שכינה?

האָט זיך דער ייד אויף דער טיר געשטעלט,
מיטן פּנים צום אָפענעם פעלד,
און געזאָגט מיט אַ קול ווי אַ תחינה:
זיי מיר מוחל דעם הילוך, מיין גאָט,
ווייסט דאָך אַליין אַוודאי דעם סוד
אַז איך בין אַ שאָפּענער ייד פון דער סטינע.

סע איז קיין עין־הרע מיט יידן די שול
ווי מיט שמעקעדיקע אתרוגים פול,
און פון מיר שמעקט די שאָפּענע סטינע.
כ׳שעם זיך פון יידן צו מאַכן אַ תל,

װעל איך דאָ, בײַ דער טיר, אויף דײַן שװעל,
מײַנע פּשוטע תּפילות געפֿינען.

אַז צעדאַװנט האָט זיך דער ייִד,
האָט די שול װי אַ גאָרטן געבליט,
דער פֿאַרנאַכט האָט געשײַנט װי באַגינען.
אַז אַ ייִד האָט דאָס פּנים פֿאַרדעקט
מיט די הענט, האָבן זײ אים געשמעקט
מיטן געשמאַקן ריח פֿון סטינע.

ה

גרין זענען שאָפּענע סטעזשקעס, און שמאָל,
מיט אַ געטריטלט געשריפּך אױסגעמאָלט,
בערגל־אַרונטער, צום װאַסער אין טאָל,
הענגט איבער זײ אַ צעשױבערטער טראָלד
פֿון דעם צעקװײטלטן, מאָכיקן שטײן.

טאָגן די סטעזשקעס מיט פֿאַסיקלעך ליכט,
נאַכטיקן שטיל מיטן אָפּקלאַנג פֿון טריט,
טרעפֿט זיך אַ שאָף, אַז זי גײט און פֿאַרקריכט
איבער אַ סטעזשקע װאו קראָפּעװע בריט,
װײנט זי אַרױס אַ פֿאַרבלוטיקט געװײן.

שטױבעלעך דערנער אױף סטעזשקעס צעשפּריצט,
ברענען די דורכגעשטאָכענע הױט,
שאָפּענער טרױער, מיט בלוט אױסגעקריצט,
צינדט זיך און לעשט זיך אַזױ װי אַ קנױט
אין אַ פֿאַרװאָרפֿענעם שטיבל בײַם שליאַך.

טרעפֿט זיך אַ נאַכט װאָס סע קומט מיר צוריק
שאָף־געװײן אױף צעשטאָכענעם גאַנג, —
איך בין די שאָף אינעם בעט װאו איך ליג,
לעבן מײַנס גיט זיך אַ צינד און אַ צאַנק
אונטער דעם טרױער פֿון אײגענעם דאַך.

אפרים אויערבאַך

ו

נעמט אומיסטן דעם אַלטן יחיאל ברינזאַר
און גיט אים אַ פרעג: וואָס טוט איר, רעב כיל?
וועט ער שטיל אַ זאָג־טאָן: איך טי? איך פאַרשפּאַר
דעם טאָג וואָס איז וואַרעם, די נאַכט וואָס איז קיל.

איך האָב זיבעציק זומערס שוין, ברוך השם,
פאַרשפּאַרט אין דער סטינע, מיט שאָף אויפן סטעפּ,
אַז דער טאָג עט קימען און מעיך גיבן אַ נעם,
וועל איך מיינע זומערס דערלאַנגען אַ שלעפּ.

וויאַזוי, וועט איר פרעגן, האָט ער זיי פאַרשפּאַרט?
און ווידער: צו־וואָס? ווער דאַרף זומערס אין גרוב?
וועט דער אַלטער ברינזאַר, מיטן היטל פאַרשאַרט,
אַ בינד־טאָן די שפּיצן פון באָרד אין אַ קנופּ.

איך פאַרשפּאַר, וועט ער זאָגן, אַזוי ווי אַ ייד
די מצוות שפּאָרט־אָפּ פאַר דער אמתער וועלט,
כ׳האָב די זומערס מקיים־געווען, זיי געהיט,
מיט שאָפּענער מילעך האָב איך זיי געוועלט.

כ׳וועל זיי ברענגען פאַר גאָט און וועל זאָגן: געפין
אין דיינע געפּאַשעטע זומערס אַ פּגם,
אַז דיין חק איז דער זומער, דער סטעפּ איז דיין דין,
בין איך דער היטער פון דיין שאָף און דיין לאָם.

האָסט מיר איבערגעענטפערט דיין שטומען באַשאַף,
האָב איך אים געהיט, ווי אַ מצווה, געטריי,
ווי דער למדן וואָס לערנט גמרא אַ דף,
געלערנט האָב איך דיין פאַרשטומטן בעל־חי.

האָסט די טשערעדעס שעפּעלעך מיר אָנגעטרויט,
און שטורעם האָב איך זיי מיט שטרוי צוגעדעקט,
אַז אַ שאָף האָט אויף דערנער צעריסן איר הויט,
האָב איך מיט דער צונג איר דאָס בלוט אויסגעלעקט.

נאָר די אָדלערס, וואָס האָבן געזוכט אינדערפרי,
פאַרבלאָנקעטע לעמעלעך, יונגע ווי טוי,
איז דאָך דיינער דער אָדלער, דיין הייך און דיין פלי,
ער טוט דאָך אַוודאי דיין רצון אַזוי.

גיט דער אַלטער ברינזאַר מיטן שטעקן אַ פּאָך
און זאָגט אייך: די תורה אין סטינע איז האַרב,
כ'האָב געלערנט ביז איצט, און איך לערן זי נאָך,
איך מאַך נאָכן זומער אין שטעקן אַ קאַרב.

איך האָב זיבעציק קאַרבן, דער שטעקן דערגייט
שוין ברוך השם ביז צום סוף ביי דער ערד, —
און יחיאל קערט־איבער דעם שטעקן: איר זעיט?
אַ קאַרב אָדער צוויי איז מיר נאָך באַשערט.

ז

די הייליקע שאָף פּאַשען זיך אויף די פּליינען,
מיט ריינער, אויסגעוואַשענער וואָל,
אויף די הערנער טראָגן זיי דעם עול
פון מענטשנס אייביקע געוויינען.

צום באַרג, אַז זיי דערגייען אַמאָל,
באַלויכטן מיט טויזנט זוניקע חנען,
וויל זיי דער בייזער היטער פאַרשטיינען, —
און קרום איז דער וועג צוריק, און שמאָל.

די הייליקע שאָף, די תמימי דרך,
דאָס פרומע שווייגן זייערס דערהער איך
צופוסנס פון באַרג, ווי זיי בלייבן שטיין.
די אויגן ווערן זיי לויטערער, גרעסער,
די זון טוט זיי אָן אויף די הערנער אַ כתר, —
צו טראָגן אויף אים דעם היטערס געוויין.

קווייטן

ס'האָט די ערד זיך אָנגעטאָן רויכלעך־סטענגעס,
ווי אַ מיידל זומער אויף שפּאַציר,
נאָר דעם מיידל וועט שוין קיין קווייטן נישט ברענגען
דער פאַרשעמטער יידישער קאַוואַליר.

ס'האָט דער גוישער טויט פאַרשעמט זיי ביידע,
ווען די ערד האָט מיט סטענגעס זיך פאַרצירט,
און מיט זיי — די גאַנצע יידישע עדה
צו דעם אומקום נאַקעטערהייט געפירט.

ס'האָט דער ווינט זייער אַש געטאָן צעשפּרייטן,
ווי געוועז וואָלט עס פּשוטער שטויב פון וועג, —
ס'איז אַ בושה צו קוקן אין פעלד אויף קווייטן
אין אַזעלכע גראָבע, גוישע טעג.

דער קץ

אונדזער שוואַרצערד איז געוואָרן רויט,
וויינטרויבן אונדזערע זענען פול מיט בלוט,
יידיש געשריי הענגט צעריסן אויפן פּלויט,
יידיש געביין אין סטערטעס גאָלד־שטרוי רוט.

ברויט וואַקסט אַרויס פון אונדזער הייסן אַש,
זאַנגען — ווי אונדזערע פּאות געקרייזט,
ס'שפּילט זיך די זון און דער רעגן וואַשט,
דאָ האָט דער שטילער ייד געהויזט.

גאָט געליבט אין שלאָף און אויף דער וואַך,
ס'וואַרעמע האַרץ האָט אייביק געדאַנקט:
שינדלען האָט ער צו פאַרריכטן דעם דאַך,
טיי מיט ברויט האָט דאָס ווייב אים דערלאַנגט.

היץ און קעלט, ווינט, טריקעניש און נעץ,
גייט דער ייד מיט זיין שטילקייט צו דער בריק,
ווייך קויפט ער און חלומט אויס דעם קץ,
רוימט אַריין דעם סוד דעם קינד אין וויג.

שטיל איז דער ייד, נאָר זיין חלום ברויזט,
שפּאַנט אַריבער צום סוף פון די טעג,
דאָ, מיט משיחן, האָט ער געהויזט,
אויסלייז געמישט מיט ווייץ אין די זעק.

רויט איז די שוואַרצערד, בלאָטערס און קרעץ
ברענען אויף איר, צעשטעכן איר לייב,
אַש איז געבליבן פון יידישן קץ, —
גאָט, גיי דו אַליין און די פונקען קלייב.

אַ שטוב אויפֿן קאַלץ מיט אַ טאַרנאַץ

באַשער מיר, גאָט, אויף די עלטערע יאָרן
אַ שטיבל אַן אָרעמס, פֿון פּשוטן האָלץ,
איך דאַרף נישט קיין סך, נאָר אַן איינציקן גאָרן,
נאָר שטיין זאָל דאָס שטיבל אַליין אויף אַ קאָלץ.

צו מזרח און דרום די פֿענצטער, צו קוקן
קאַיאָר, ווי די זון אויפֿן סטעפּ גיט אַ שפּראָץ,
ווי ס'לייגט זיך אַ כמאַרע ביי איר אויפֿן רוקן,
און נאָך וויל איך בעטן — אַ קליינעם טאַרנאָץ.

אַ ייד אויף דער עלטער, וואָס וויל נאָך דערכאַפּן
אַ פּעדעמל זון, צו פֿאַרשטעפּן אין גאַס
אַ שורה מיט גילדענע שטעך, דאַרף גאָר קלאַפּן
די זון, ווי אַ שטיפּטל אין אַן אָפּצאַס.

אַמאָל קען זיך טרעפֿן אַז איך זאָל דערשמעקן
אַ קאָרענע זאַנג, צי פֿון ווייַנשטאָק אַ בלאַט
און אָנהייבן זאָל איך, ווי האָניק, צו לעקן
דעם ווייטן, געשמאַקן, דעם סטעפּ־אַראָמאַט.

און ווידער קען נאָך טרעפן אַז איך זאָל דערהערן
ווי לעמעלעך מעקען און ס'בלעקערצן שאָף,
איז וויפל איך זאָל זיך די נאַכט שוין נישט ווערן,
וועט נאָכגיין דאָס קול און מיר אָפּטאָן דעם שלאָף.

איז וואָס איז דער תּכלית? אַ ייִד אויף דער עלטער,
וואָס שפּירט אויף דער צונג נאָך דעם טעם פון אַ וואָרט,
וואָס ליד אין אים שפּילט נאָך, ווי ווײַן אין אַ קעלטער,
זאָל זוכן די זון, ווי אַ שפּילער די קאָרט?

אַז גאָט זאָל באַשערן אַ שטיבל אַן אָרעמס, —
דאָס פּשוטסטע שטיבל, און נישט קיין געמאָלטס, —
אַבי נאָר די פענצטער צו מזרח און דרום
און שטיין אָפּגעזונדערט, אַליין אויף אַ קאָלץ.

מיט נאַקעטע, נישט אָפּגעהובלטע באַנטעס,
די טיר אויסגעהאַקט פון אַ דעמבענעם קלאָץ, —
פאַר וואָכיקע יאָרן שענק, גאָט, מיר דעם יום־טוב,
און לייג צו דעם שטיבל נאָך צו אַ טאַרנאָץ.

בחורל פון סטעפ

— וואָס קאָנסטו אין די שוואַרצע פינטעלעך דערהערן,
דו בחורל פאַרברוינטער פונעם סטעפ?
— די ווייסע פינטעלעך קאָן איך, די גרויסע שטערן,
וואָס נעכט קוק איך אין זיי און מיט התמדה לערן
דעם טיפן סוד פון זייער ליכטיקן געוועב.

— ווי ווערסטו, בחורל, פאַרטייטשן אַ ויאמר, אַ וידבר.
ווילך יעקב ווייסטו, בחורל, דעם מיין?
— סע זאָגט צו מיר און רעדט די זון די בעסאַראַבער,
איר גילדן קול איז מיר אַ מעין המתגבר,
וואָס טיפקייט זיינס קאָן איך אַלץ נאָך נישט דערגיין.

— און חומש, בחורל, וישב, צי ויצא,
און זאת הברכה, ואתחנן, צו?
— דאָס גילדענע געשריפּך פון זומערדיקע ווייצן,
די ווינטן, וואָס די סטעפּעס מיט געזאַנג פאַרפּלייצן,
געלייענט האָב איך מיטן טראָפּ און מיטן טראַפ.

— איז לאָמיר הערן וואו דו האַלטסט נאָך מיט אַ בלאַט גמרא,
חלילה, נישט קיין תוספות, נישט קיין ב"ח.
— אין פעלד איז מיר די סוגיא אַלעמאָל אַ קלאָרע,
אַמאָל איז זי אַריינגעקריצט אין ביימערדיקער קאָרע,
נאָך ליכטיקער איז זי אין סטינע אויפן דאַך.

— דו דאַוונסט דאָך, מיין בחורל, באַגינען
מיט נוסח אשכנז, צי אפשר גאָר חב"ד?
— איך דאַוון מיט די שאָף און לעמעלעך אין סטינע,
מיט קולות מוטערלעכע, קולות דינע,
וואָס ציטערן נאָך דינער פון אַ בלאַט.

— און וואָס איז מיט אַ ניגון, זינגען מיט מתיקות,
אַז האַרץ דיינס זאָל זיך צו דעם הימל טאָן אַ הייב?
— אַ וואָלעכל צו זינגען, אָ, דאָס ריינסטע גליק איז,
און לעמער זאָלן טאַנצן, און שפּרינגען זאָלן ביקעס,
און האַרץ מיינס זאָל מיר זאָגן: גאָט, איך גלייב, איך גלייב.

— איז ווייסטו וואָס? ווער, בחורל, דו מיין מלמד
און לערן מיך די אותיות פון סטעפּ.
— אוי שפּעט, ס'איז שפּעט, אויף יידן־קברים גרינט דער סאַמעט
דער סטעפּ, וואָס האָט בית הלל'ט און בית שמאי'ט,
איז פול מיט יידן־טויט, מיט שאָטנס נאָר פון קעפּ.

וואַרבע דעקליאַקע

אין וואָלעכישן דאָרף. פאַרנאַכט, ס'איז זומער.
אויף סטעפּעס גייט אַרום אַ קול דממה דקה.
ביים שטיבל זיינעם אַ צאַראַן, — אַ גייער און אַ קומער,
אין הוילקייט שרייט אַריין לא וואָרבע דעקליאַקע.

אַ שאָף צעבלעקערצט זיך. צום פּלויט שפּרינגט־צו אַ ביקל.
אַ בינטל היגער לויפט, צעפּאַטלט, אין אַבאָרע.
דאָס קול זיינס גיט זיך מער און מער נאָך אַ צעוויקל,
אַז ער אַליין פאַרנעמט די ווערטער, — ריינע, קלאָרע.

צום סטעפּ רופט ער, צו פּריזבעס, שטיבער, שוועלן,
צו ווערטער מענטשישע, צו וואַרעמע, געשמאַקע,
צו אייגענעם, פאַרנאַכטיק־פּויערישן עלנט, —
קומט, לאָמיר רעדן, וואָלעכל'עך, לא וואָרבע דעקליאַקע.

דערציילן וויל ער, אַ געדאַנק זיינעם צעשפּינען,
ווי וואָל סע שפּינען אין די ווינטער־נעכט די ווייבער,
אָן תכלית, ווי אַ זונג־טאָג זומער אין באַגינען,
צי ווי אַ פייף סע גיט אין פעלד דער אָקסן־טרייבער.

דאָס פּנים זיינס צעאַקערט, באָרד צונויפגעפּלאָנטערט,
די אויגן שאָטענען פון די געדיכטע ברעמען,
דעם טרויער זיינעם אויף דער שוועל דערקאָנט ער
איז ווי זאָל ער אים, אין זיין שווייגעניש, פאַרשעמען?

קומט, פוירלעך, אין דרויסן, האָרעפּאַשנע ברידער,
אַליין דאָ אויף דער שוועל שטיי איך און באַלאַקע.
די שאָטנס ווערן לענגער און דאָס קול זיינס מידער,
ס'קומט קיינער נישט אַרויס צו דער וואָרבע דעקליאַקע.

וואו זענען אַלע? אָפן שטייען פענצטער, טירן.
סע גייט אין זיי אַריין די נאַכט, ווי אַ מאַראַקע.
אויף פריזבעס אָנגעוואַקסן שטעכיקע געשווירן, —
די ברידער קומען נישט צו דער וואָרבע דעקליאַקע.

קומט, לאָמיר זיך דערציילן פון אַמאָל־אַמאָלן,
זיך איבערזינגען לידער פונעם כולו זכאי, —
די נאַכט פאַלט־צו, איך הער די ווידערקולן
פון ברידער שוין נישטאָאיקע, — אוי, וואָרבע דעקליאַקע.

יידיש מיינער

מאַמאַליגאַרישער יידיש מיינער, —
טערפּקע וויין, מיט אַ צופּ אויף דער צונג,
ביים מאָלדאַוואַן, ביים טערק און ציגיינער
האָסטו צוביסלעך געגעבן אַ טרונק.

האָסט זיך אויף נאַקעטע סטעפּעס געבראָטן,
ווינטן האָבן צעשויבערט דיין קלאַנג,
זאַנגען צעוויגטע זענען די נאָטן
אי פאַר דיין ריטעם, אי דיין געדאַנק.

ביטן זענען די שורה־גריסלעך
דיך צו לערנען יידיש געשריפט,
פאַרביק ביסטו דערפאַר און זיסלעך,
גיט דיין געזאַנג דערפאַר אַ זיפץ.

האָסט צונויפגעקניפּט די דאָינע
מיט בעל־שם־טובס פאָדעם זייד,
אויפגעהאָנגען אויף ביימער־קרוינען
האָסטו אונדזער תנ"כישע ווייט.

פון דעם לעמעלעס תמימותדיקע אויגן
האָסטו אַ פּסוק אַרויסגעשעפּט,
אויסגעוואַרעמט דאָס חומש אויף סטויגן
און די ציג מיט אַ מדרש געשלעפּט.

יידיש מיינער, מ׳יין בעסאַראַבער,
אויפגעכאָוועט האָט דיך דער ייד,
וואָס אינאיינעם מיט וידבר
האָט אין אים די שוואַרצערד געבליט.

פרײטאָג אַצינד, דער שניי איז בלאָלעך,
שטילקייט איז אַ דערשראָקענער לאַם,
כ׳האָב דערהערט דעם יידישן וואָלעך
וואָס האָט געוויינט אַזויווי אַ תם.

ביימער פּראָסטיקע און הוילע
צינדן זיך אָן מיט ווייסן פלאַם,
ווייס און ריין איז דער קרבן עולה, —
יידיש מיינער, פאַרשוויגענער תם.

מיר בעסאַראַביער

וואָס זאָל איך אייך זאָגן, מײַנע קלוגע בעסאַראַבער?
ווי אַ בערע האָט דאָס לעבן אונדז געטראָגן,
נאָר געווען אין אונדז אַ זון — אַ מעין המתגבר,
אַן איזוואָר, וואָס האָט מיט לויטערקייט געשלאָגן.

איר געדענקט די פּליישיקע גאָלדאָנעס, די קאָלאַראַשער?
אַזוי בלענדיק שוואַרץ און קײַלעכיק, ווי פּיבערדיקע אויגן,
אַז איך טראַכט נאָך איצט פון זיי, ווער איך נתעשר
מיט אַ וואַרעמקייט, ווי טאָמנע אויף די סטעפּעדיקע סטויגן.

ס'האָט אונדז אָפּגעדראַצט אַמאָל דאָס לעבן, אָפּגעוואונען
אַלע קנעפּלעך, ווי אין חדר בײַ דעם דרדקי מלמד,
נאָר אין זון איז אונדזער טרויער איינס־און־צוויי צערונען,
ס'האָט דער הימל ווידער זיך געשפּרייט ווי בלויער סאַמעט.

ס'האָט דער סטעפּ בײַ אונדז געלאַכט אויף די טאַרנאָצן
מיטן אויסגעברוינטן ווייץ און גערשטן קוטשעראַווע, —
אַ מהלך פונעם שטילן נעסטער ביזן ליכט־פּאַרפּלייצטן האָדסאָן,
נאָר אַ ייד אַ „דיאַנאָסטרע" איז מקבל באהבה.

פֿון די אָנטלען האָט מען אונדז אַרויסגעקלאַפּט די שפּונטן
און די פּאָמען־ייויך איז מיטאַמאָל אונדז אויסגערונען,
דער „האָם פּראָסט" אָבער גיט אַ קרעכץ אַזאַ געזונטן
און שעפּט ווייטער פֿונעם אייגענעם דערפּרישטן ברונעם.

זינגט נאָך אַלץ אין אונדז דאָס וואָלעכל צעצויגן,
מיט דער דאָינע ווערט אַנטשלאָפֿן נאָך די סטינע,
ס'טרעפֿט נישט איינמאָל, אַז איך מאַך נאָר צו די אויגן,
גיט אַ בלישטשע אַ פֿאַרניאָלע, ווי אַ פֿרומע תּחינה.

אָדר אלף איצט, דאָס יאָר תּשי"א לפּרט קטן,
ס'איז די נאַכט אַ ווינטיקע, אַ יידישער מחבר
זוכט אַ פּירוש אויף אַ טאָג, וואָס איז אים נישט געראָטן,
איז צו וועמען רעדט ער? צו די אייגענע, די בעסאַראַבער.

פֿון דער קאָדרע, זאָגט ער, פֿון די סטעפּעס בעסאַראַבער
איז געבליבן נאָר גערעכעניש אין אונדזערע געמיטער,
אויף דער וויסטעניש דער יידישער, — מה נאמר, מה נדבר?
נאָר די זוניקע ירושה לאָמיר טראָגן ווי געטרייע היטער.

IV

נאָך איידער...

נאָך איידער משה אין דער מדבר איז אַוועקגעגאַנגען,
האָט ער געשפּירט דעם סוף, דעם טיפן, אירן.
אין גושן, ביי די אומעטיקע טירן,
געהערט האָט ער די טונקעלע ויהי'ען,
וואָס האָבן נאָך געליכטיקט ביי די קנעכט.
די שבטימדיקע מעשות, ווי די פייגל פליען
אין ערב־ווינטערדיקע, שאָטנדיקע טעג, —
מיט פרייד באַהאַלטענער, מיט שטילער שרעק.
פון נישט־דערהערטע רייד, פון קלאַנגען,
ציט משה פעדעם גילדענע און פלעכט
אַ חלום, וואָס ווערט וואָר און וואָרער.

די בני ישראל, — ציגל־ברענער, —
דערציילן אים, ווי אין אַ נאַכט אַ קלאָרער
האָט יעקב, זייער עלטער־עלטער־זיידע,
געראַנגלט זיך מיט אַ מלאך און ווי יענער
געזאָגט האָט: אָ, מיר זענען מיד שוין ביידע...
און מיט אַ פינגער אים אַ ריר־געטאָן דעם דיך,
צו לאָזן אים אַ גאָט־געשיקטן צייכן,
אַז ער האָט שוין די הימלדיקע הייכן
געטאָן מיט זיין אמונהשאַפט דערגרייכן.
פאַרטאָג, אַז אָנגעהויבן האָט צו בלייכן,
האָט אים געזאָגט דער מלאך: דו האָסט מיך
באַזיגט אין דעם געראַנגל, און דערפאַר
וועט פון פאַרטאָג דעם איצטיקן דיין נאָמען
ישראל זיין, — ישראל, גאָט באַזיגער.
נאָר מיטן זיג האָט יעקב אויך אַ צער

גע׳ירשנט, — אַ צער ווי אויפגעברויזטע שטראָמען
אין דורות אָבער ווערט ער זוניקער און קליגער.

געהערט האָט משה, ווי דער אָפּגעהאַקטער ה
האָט אברמ׳ען געהייליקט צום אחד.
פון אברם ביז אברהם — נאָר אַן אות,
נאָר ס׳האָט זיך פאַרן אורפאָטער געטאָן אַ גאָס
אַ פרישער, זומערדיקער רעגנשפריי
פון פול־דערקענטעניש, פון איינעם־איינעם — גאָט.

אַמאָל, אַז אויף די יידן־קנעכט גענידערט האָט די רו,
אין די פאַרנאַכטן טונקעלע, געזונגען האָבן זיי
פון צוגעזאָגטן לאַנד, פון וועך־און־וואו
אַנטפּלעקט האָט זיך צו אברהמען דער ה
און אים באַפוילן: פון אור כשדים גיי
אויף יענער זייט דעם טייך, וואו אָנגעברייט
פאַר דיר און דיינע דורות איז אַ לאַנד,
צו וואַרעמען די וואַריקייט פון זיינע רייד,
דער וועלט צו ברענגען לויטערן פאַרשטאַנד.

געהערט האָט משה די דערצייל־געזאַנגען
און מיטן האַרץ געוואָלט צו זיי דערלאַנגען,
מיט זיין געדאַנק געוואָלט באַגרייפן.
נאָר משה האָט געשפּירט, אַז האַרץ, געדאַנק, —
זיי זענען נישט מסוגל צו דערגיין צו דעם געזאַנג,
וואָס די בני ישראל טונקלען־אויס פאַר אים.
אין אים דאַרף זיך אַ וויזיע אויסרייפן,
פאַר אים דאַרף זיך דאָס נישט־געזעענע אַנטפּלעקן,
אַליין דאַרף ער דערליכטיקן דעם אלהים,
דערציטערן צו יענעם איינעם־איין,
וואָס אברמען האָט ער געטאָן דערוועקן
און אים געהייסן אינעם אומבאַקאַנטן לאַנד צו גיין.

אַז אויסגעשפּרייט האָט זיך פאַר משהס קוק
די מדבר מיט איר גאָלדיק־זאַמדיקן אָן־סוף,

האָט ער געוואָלט פון טיפקייט אירער נאָר אַ שלוק,
ווי ס׳וויל אַ טראָפּן וואַסער אַ פאַרלעכצטע שאָף.

אָ, מדבר עלנטע, ווי גאָלדיק־ריין דו ביסט,
דו ברענסט מיך אויס בייטאָג, ביינאַכט מיך קילסט.
דו שטראָפסט מיך, ווי אַ פאָטער, און פאַרגיסט.
דיין אויפגערעקטקייט נעמסטו און פאַרהילסט
מיט שטערן אין דער נאַכט, מיט לויטער־בלויקייט אין די טעג.
פאַרהוילענער ביסטו, וואָס אָפענער דו ביסט,
דערוואַקסן ווער איך אין דיין פולער ליידיקייט,
און קלענער, מיטן דאָרשט פון עופהלע צו מוטערס בריסט.
אַמאָל פאַרציט זיך אויף דיין ליכטיקייט אַ כמורנער פלעק
און טרויער ציטערט־אויף אין מיר ביז צו געוויין,
נאָר באַלד שפּראָצט־אויף אַ פריידיקייט, באַשיידיקייט,
געלייטזעליקט בין איך צו זיין אין דיר — אַליין.

אָ, מדבר עלנטע, דאָס באַהאַלטנסטע אין דיר אַנטפּלעק
צו דעם, וואָס דיין אַנטפּלעקטקייט אָנט.
דיין אָפנקייט מיט דינעם זאַמד פאַרדעק
און דעק זי ווידער אויף, — פאַרגאָלדיקט, בלאָנד,
ווי דיין אָנסופיקייט,
דיין שטראָפיקייט,
פאַרגיביקייט,
דיין סיבהקייט
און צוועקיקייט.
דיין שלאָפיקייט
און וועקיקייט.

און אָנגעפאַלן איז אויף משהן
אַ דרימל אַזאַ ליכטיק־וואַכער.
פאַרנאַכט. סע ווערט די מדבר גרוי שוין,
נאָר בלוילעך איז דער כעלות השחר.
פון משהס אויגן, ווי פון רייפן בוים די בלעטער,
אַרונטער פאַלן דרימלדיקע הויטן,
אין דעם נישט־דאָ־נישט־דאָרט, דעם אויסגעבלויטן,
די וויזיע, די אויסגעבענקטע, זעט ער.

וויזיע פון אחד

אין מדבר ברענט אַ דאָרנבוים,
אַ מאָגערער, מיט שטעכעדיקע קנויטן,
אין קאָרבן כוואַליעט זיך דאָס זאַמד,
ווי שופן גילדענע, ווי דינע הויטן.
ס'איז אָפּגעדעקט אין הויל די שטרעקע,
דאָס לייב אירס איז אין זוניקייט צעשראַמט,
נאָר שאָטנס פאַלן און ווי האָזן שפּרינגען פלעקן,
דאָס נאַקעטקייט ווערט ווייכער, פרימער,
גיט שטיל אַ בלענד, מיט דינעם זאַמד אַ לויכט,
און לאָזט אַרונטער באַלד די קופּער־רויטע וויעס.
פון טיפקייט האָט אַ טיפקייט אויפגעטויכט
און אין דעם טיפקייט איינגענורעט זיך צוריק, —
אין זיך אַליין ליגט צוגעדעקט דער שימער,
דער גרויסער עלנט ווייסט נישט וואו איז, ווי איז
דער אָנהייב אייביקער צו אים געשיקט.

אַ קול ברענט־אויף, אַ קול, וואָס איז אַליין געהער,
אַן אות ווערט אויסגעגליט, — אַן אות אַ פונק,
אַ שפּריץ דערפון פאַלט אויפן זאַמד און גיט אַ זאָד.
פון אות שפּרינגט־אָפּ אַ פּאַסיקל און גיט אַ קלונג,
און פייער שמידט זיך אוים דאָס וואָרט — אחד.

דער דאָרנבוים שפּריצט פונקען
אַרויף צום בלויען אויסשפּרייט, זיי צעפאַלן זיך ווי שטערן,
צעשפּראָצן זיך דערנאָך. אַ בוים צעבליט,
אַן שטאַם, אָן צווייגן, אין בליעכץ נאָר פאַרטונקען.
דער דאָרנבוים איז וויסט, נאָר פון אים האַלט אין ווערן

אַ ווייסער בוים, מיט לעבן, מיט געמיט,
מיט שטיל געזאַנג צום זיין, צום ווערן מער און מערער,
מיט ציטער פאַר דער זון, וואָס פלאַקערט, שפּיזט,
מיט דאָרשט זיך צו באַהעפטן מיט די אַנדערע, די ווערער, —
דער דאָרנבוים אַליין איז פייערדיק און וויסט.

צום דאָרנבוים פאַלט־צו דאָס אויסגעשמידטע וואָרט,
אחד דאָס וויסטע פייער קושט מיט ציטער, —
ביסט איין, ביסט וויסט און איך בין איין און גלי,
אין דיר, דיין שטעכיקייט, האָב איך זיך אויפגעוואָרט,
און לעבןביידע אונדז, — דער בוים, דער דריטער, —
מיט ווייסקייט האָט געטאָן זיך אַ צעבלי.

נאָך איידער דו ביסט נאָך געווען צעפלאַמט
און איידער ס׳האָט געשטאָכן נאָך דיין עלנט,
בין איך געווען אחד, אין קערנדלעך פון זאַמד,
אין בלויען אויסשפּרייט, מיט די קאַרבן־שוועלן,
וואָס פונעם אָנהייב צו דעם אַרונטער נידערן
און הייבן־אָן צוריק אַרויף צו קלעטערן.
אחד בין איך געווען נאָך איידער ס׳איז געווען דער איין,
מיין פריער שטראָמט אַרויס פון נאָך דעם שפּעטערן.
פאַרוויקלט איז אין מיר דער זאָג און זיין דערווידערן,
דאָס וואָרט, די טואונג און דער מיין.
די סיבה בין איך, דער אַרויסקום אירער,
באַשאַף, וואָס אינעם ווערן אומעטום מיין הייס איז,
די טואונג אינעם שפּירן און דער שפּירער,
דאָס גאַנצקייט און דער רים צו שלימות.

אין שטיין איינגעקריצט

דער לעצטער בין איך אויסצוגיין אין זאַמד,
מיין אויסגעדאַרט געביין וועט זיין די גרענעץ
פון מדבר צו דעם צוגעזאָגטן לאַנד.
איך קריך ביי שיין פון געלבלעכן לבנה־פּעניץ
און זאָג, אַז ווער ס'וועט זיך צום וואָרט מיינעם דערגראָבן,
זאָל וויסן, אַז ער לייענט די מגילה פון אַ דור,
וואָס האָט זיך אויסגעפּייניקט פערציק יאָר
דאָס קנעכטשאַפט, ווי צרעת, אַראָפּצושאָבן
פון לייב, פון מאַרך, פון שפּירונג, פון געפיל,
פון וואַרעמער דערמאָנונג, — ס'איז דאָ וואָס צו דערמאָנען.

די נאַכט אין מדבר ליידיק איז און קיל,
די שבטים רוען אינעם שאָטן פון די קאַלטע פאָנען,
זיי זענען יונג, די שבטים־קינדער,
פאַרברוינט און פריי און יונג.
זיי זענען ריין, זיי זענען נישט קיין זינדער,
דאָס קול זייערס האָט שוין דעם קלונג
פון קופּער, וואָס דאָס פייער האָט געגליט.
דאָס אויג איז שאַרף — אַן אָדלער צום פאַרצוקן,
די האַנט איז אָנגעשטייפט — אַ סטרונע פון אַ בויגן,
דער קאָפּ איז הויך — פאַר קיינעם זיך נישט בוקן,
דער שפּאַן איז אויסגעמאָסטן, קלוג און אָפּגעוואויגן.

און איך, איך האָב דאָס וואָרט משהס געהערט: באַפריי אים...
דער לעצטער בין איך, אַ פאַרמשפּטער צום טויט.
כ'האָב גאָטס באַפרייאונג פונעם לאַנד מצרים
געטראָגן אין די שניטן פון מיין הויט, —

ס'איז איך און אַלע, וואָס די מדבר האָט פאַרברענט,
וואָס האָבן נאָך אין קנעכטשאַפט גאָט דערקענט.
מיט טראָפּנס בלוט פון מ'יינע פינגער
די ווערטער קריץ איך אויפן טאָוול.
און איך — דער לעצטער פון אַ דור אַן אָבל.
די שבטים זענען שטאַרקער איצט און יינגער,
כ'דאַרף שטאַרבן באַלד, אַז זיי זאָלן דאָס לאַנד פאַרנעמען,
קיין איבערבלייב טאָר דאָך נישט זיין פון דעם געפּלאָגטן דור.

איך שפּיר, ווי שווער סע לאָזן זיך אַרונטער מיינע ברעמען,
די ווערטער קריץ איך און איך ווייס נישט, צי איך טאָר,
נאָר פיינלעכער איז מיר דאָס פינצטערע נישט וויסן,
צי וועט דאָס וואָרט מיינס צו עמעצן דערגיין,
צי וועט מען זיך דערגראָבן צו מ'דברדיקן שטיין
און הערן ווי איך האָב מיט בלוט אַרויסגעריסן
דעם דורס געשריי פון טויט אַנטקעגן די באַפרייער,
די זינד פון משפּט אויפן קנעכט, דעם ליידער, —
דער קרבן, — איך, דער מאָנער און פאַרשרייבער,
צו דיר, מיין גאָט אַליין, וואָס נאָך איצט בין איך געטריי דיר.

קום דו, פאַריונגטער דור, נעם אונדזער דור, פאַרשריי אים,
אַ דור פון שוואַכע, וואָס זיין קנעכטשאַפט נאָך געדענקט,
נאָר ווער האָט גאָט געטראָגן אין מצרים?
ווער האָט אין בלוט זיינעם באַפרייאונג אויסגעבענקט?

אַריינקריצן וויל איך אין שטיין די רייד,
וואָס קורח האָט צו משהן דאָ גערעדט.
געשטאַנען בין איך ביים געצעלט,
אַ צוגעשמידטער ווי צו אַ קייט,
דאָס מאָנען זיינס, זיין ציטערדיק געבעט,
געהערט האָב איך אין מדברדיקער קעלט.
לבנה־שיין האָט אים דאָס פּנים ווי צעשניטן, —
אַ קאַרב אין שאָטן און אין ליכט אַ קאַרב.
דאָס קול איז, ווי אַ רייטער, שטאָלץ אַרויסגעריטן
אַנטקעגן משהס קול, וואָס שאַרף איז עס געווען, און האַרב.

און דאָס זענען די רייד פון קורחן און משהן, לאמור:

קורח: איך בין צו דיר געקומען, משה, הער.
צו דיר רעדט קורח, קנעכט פון גושן.

משה: וואָס ווילסטו, קורח, זון פון לוים שבט?

קורח: דו הערסט דעם ווינט אין מדבר־זאַמדן רוישן,
ווי אין מצרים אין אַ ווינטער־נאַכט די ביימער?

משה: איך הער, נאָר וואָס איז דיין באַגער?

קורח: נאָר דאָ איז מדבר, האָסט אונדז פאַר׳מצבה׳ט
אין אָנגעגליטן זאַמד בייטאָג, ביינאַכט אין פראָסט.

משה: דאָס איז דער גאַנג, וואָס גאָט האָט אָנגעצייכנט
דעם פאָלק צו גיין צום צוגעזאָגטן לאַנד.

קורח: אויף גאַנג צום טויט האָט ער אונדז דאָ געלאָזט,
צו גיין און קיינמאָל ניט דערגרייכן?
מיט דיר בין איך פון איין שבט, איין שטאַנד,
נאָר דו ביסט אַנדערש, דו ביסט אויסגעטיילט.

משה: צו וואָס בין איך דען אויסגעטיילט? צו יאָך?
צו פירן קנעכט, אַ פאָלק צו קנעכטן?
אָ, קורח, זע ווי ס׳איז מיין וואונד נאָך ניט פאַרהיילט
פון יענעם בראָך,
ווען כ׳האָב דעם שטיין געשלאָגן
און ניט געבעטן, ניט געבעטן.
איז וואָס ווילסטו אַצינד מיר, קורח, זאָגן?

קורח: געטראָגן האָב איך אויף מיין לייב די רוט פון שוטר.
אָט דאָס וועל איך דיר זאָגן.
דער שטרוי־קלייבער, דער לוים און ציגל־קנעטער

בין איך און די, וואָס וועלן נישט אַריינגיין אינעם לאַנד.
ס'איז נישט דער טויט, נאָר גאָר די שאַנד,
דער פלעק, וואָס ברענט אין אונדז, אַ רויטער,
אויף אייביק־אייביקייטן — מדברדיקער דור.
פאַרמשפּטער, פאַרשעמטער,
פאַרזינדיקטער, פאַרפּרעמדטער,
ווי גאָט איז דאָ, ווי גאָט איז וואָר,
קריג איך אַקעגן דיר און ווי איך בין
זאָג איך, אַז נישט גערעכט דער דין.

משה: דו קריגסט אַקעגן גאָט. דו ווייסט.

קורח: אַקעגן גאָט? איז ער דער גאָט, וואָס הייסט
אונדז דאָ, אין מדבר, אויסצושטאַרבן?
מיין לייב זע, משה, די שניטן, קאַרבן.

משה: איך זע, איך זע, נאָר ס'איז אַזאַ גזר...

קורח: אַז מיר, אין הונגער, האָבן אויסגעשריגן
דאָס בענקשאַפט נאָך די פיש פון ניל,
האָט ער אונדז באַלד באַשטראָפט דערפאַר,
אין מדבר־זאַמד פגרימדיק צו ליגן.
צו ווערן אין דעם זון־בלענדעניש פאַרברענט.
אָ, משה, ס'איז אַ בייזע שפּיל,
דער אויסלייז און דערנאָך פאַרלענד.

משה: ס'איז דאָ אַ מיין, גאָטס לויטערער געדאַנק:
אַ לויטער פאָלק פון אייערע דיכן.

קורח: אַז אויפשטיין זאָל דאָס פאָלק, דאַרפן מיר
ווי ווערעם קריכן
אין זאַמד, אין פגרימדיק געשטאַנק?
און ווידער, מענטש האָט ער באַשאַפן, מענטש האָט
ער געשענדט,

מענטש דערהויבן און געוואָרפן נידער.
איך פרעג דיך, משה, ווידער:
צו וואָס דער אויסלייז און דערנאָך פאַרלענד?

משה: אַז קנעכטשאַפט זאָל זיך אָפּטאָן פון דער ערד.
נישט קנעכט אַליין, נאָר אויך דעם מענטשנס מידה
צו קנעכטיקייט, וואָס ער באַגערט.

קורח: און אַז דער מענטש איז דאָ, אין מדבר, פריי,
איז ער דען נישט אין קנעכטשאַפט סיוויסיי?
איז פרעג איך, משה, דאָס גערעכט?

משה: וואָס ווילסטו, קורח, קריגן אויף דער טבע?

קורח: איך הער אַמאָל בייננאַכט אין מדבר ווי אַ חיה,
אין עלנט אירן, לאָזט אַרויס אַ רעווע.
דער טויט איז דאָס, דער טויט פון פרייע
פאַרצוקט צו ווערן... און דעמאָלט הער איך
דאָס אייגענע געשריי מיינס: ווערסט פאַרצוקט...

משה: דו ווייסט דאָך, קורח, אַז סע איז דער דרך
אַז לעבן זאָל צו סופיקייט דערגיין.
אַ טרויער איז עס, אָבער אויך אַ פרייד,
וואָס מענטש שעפּט־אָן זיין לעבן, ווי אַ פולן קרוג.

קורח: אָ, משה, הער, איך ווייס אַליין.
אַז ס'איז נישטאָ אויף פרעגן מיינעם קיין באַשייד.
נאָר משפּט אויף אַ דור, וואָס האָט גאולה
אַריינגעבראַכט אין זיך אין טעג פאַרקנעכטיקטע,
אין נעכט צעוויטיקטע און פיינלעך־דולע,
איך גלויב, אַז די באַפרייאונג, די גערעכטיקטע,
וועט קומען, ווי די זון קומט נאָכן שטורעם,
פאַרוואָס קומט אים, דעם דור, די שטראָף־יסורים?

גילדענע שקיעה

משה: די שאָטנס דאָרטן קומען, זיי גענענען,
איך זע די אויגן זייערע, וואָס ברענען,
זיי דרייען זיך אין כמאַרעדיקע רינגען,
אָ, קורח, הער, די שאָטנס זינגען.

קורח: הער, משה, דאָס געזאַנג פון שאָטנס,
וואָס וועט משפּטים אַלע און געבאָטן
אַריבערזינגען ביזן סוף פון אַלע טעג,
ביז אָפּגעוואַשן וועט שוין זיין דער פלעק
פון אונדזער דור, אויף אייביק־אייביק, —
דער דור, וואָס ליכטיק איז געווען און גלייביק.

דאָס געזאַנג פון שאָטנס

מיט גופים געפּייניקטע, בראַנדיקן פלייש,
מיט שטרוי און מיט ליים און געקנאָטענע ציגל,
אין פלאַם און אין טויט איז געצייכנט דער עיגול
צו זיין פאַר די דורות דער עמוד האש, —
מיר זענען דער דור, פון דער מדבר דער דור,
דער משפט איז ליגן און מיר זענען וואָר.

אָ, גאָט, אונדזער ריינקייט נאָך לויטערער וואַש,
מיר טראָגן דיין נאָמען אויף זיך ווי אַ זיגל,
באַשערט אונדז געווען אויסצוברענען דעם עיגול,
אַז אויפשטיין מיר זאָלן דערנאָך פונעם אַש, —
מיר זענען דער דור, פון דער מדבר דער דור,
דער משפט איז ליגן און מיר זענען וואָר.

אין קנעכטשאַפט באַפרייאונג אַליין אויסגעשמידט,
מיט טויט, וואָס געשפּרייט האָט אויף אונדז זיינע פליגל,
מיר האָבן געשפּירט, ווי סע ליכטיקט דער עיגול,
וואָס אייביקט אויף אייביק אין אונדזער געמיט, —
מיר זענען דער דור, פון דער מדבר דער דור,
דער משפט איז ליגן און מיר זענען וואָר.

מיר קומען, די שאָטנס, אַרויס פון דער נאַכט,
ווי קינדער, דערוואַכטע אין וואַרעמען וויגל.
מיר האָבן דערליכטיקט דעם פיינלעכן עיגול,
אַ וואַרע פאַר אונדז אין דער אייביקייט מאַכט, —
מיר זענען דער דור, פון דער מדבר דער דור,
דער משפט איז ליגן און מיר זענען וואָר.

נחשון בן עמינדב

דער שטיין, וואָס אין אים קריך איך דאָ אַריין
דעם עלנט פון מיין מדברדיקן שטאַם,
וועט זיין פאַרמשפּט צערדיק צו אָבלען
אין זאַמד, אין אייגענער, צעקנייטשטער פּיין.
ער וועט נישט גיין, ווי משהס שטיינערדיקע טאָוולען,
די וועלט צו צינדן מיט יהוחס פלאַם.
נאָר ווער סע וועט זיך צו זיין וואָרט אַמאָל דערגראָבן
אין זאַמד פאַרגליווערט פון זיין אָנגעוואַקס אַרונטערשאָבן,
וועט ל'ייענען אַן אייביקע מגילה,
וואָס איז דערציילט אונדז, — נאָר אויך אין אים אַליין
איז זי אַריינגעקאַרבט, אין אַלע צייטן,
אין מענטש־געראַנגלעניש, אין לעבנס שטילע,
אין שטומע, מומ'ע, נישט־דערגרייכטע ווייטן,
אין נישט דערלעבטן, אויסגעחלומטן דערגיין.

אַריינקריצן דאַרף איך נאָך דעם פלאַם,
וואָס האָט דעם גיבור נחשונען פאַרצערט.
דער נחשון, עמינדבס זון, וואָס איז דער ערשטער
אַריינגעשפּרונגען אינעם קאָכעדיקן ים
און האָט די שוימעדיקע כוואַליעס מיט זיין יונגשאַפט
אָפּגעוווערט.
ער איז געווען פון פחד דער צעמערשטער,
אַ שלאַנקער, דורכגעברוינטער, מיט אַ הויט,
וואָס פרעהס שוטרים האָבן זי צעשראַמט,
נאָר ס'האָט אין איר דאָס בלוט, ווי זונען רויט,
מיט שטראָמען גלויבן מוטיקן געפלאַמט.

געשטאַנען בין איך לעבן אים. די גאַנצע מחנה
האָט, ווי אַ סטאַדע שאָף פאַר בייזע וועלף, געציטערט.
פון הינטן — פּרעהס רייטוואָגנס, געשפּאַנט
אין אויפגעשוימטע פערד. אויף זיי — די ריטער,
און יעדער האַלט אַ בויגן, אָנגעצויגן, אין דער האַנט.
פאַרגליווערט זענען אַלע, איינער־איין איז וואַך נאָר, —
דער יונג, מיט הויט צעשניטענער, מיט אויגן — פונקען,
וואָס די באַפרייטקייט אין דער טיף זייערער איז וואַך שוין,
מיט צוזאָג גאָטס איז דער קוק אים אָנגעטרונקען.
אָ, עמינדבס זון, אָ, יונגער נחשון,
דעם ביינערדיקן גוף גיט ער אַ שטרעק,
ווי כוואַליעכלעך צעברויזט זיך אין זיין לייב דאָס בלוט.
מיט טריט, ווי פון אַ יונגן לייב, גייט ער צו צום ברעג,
דער גוף, וואָס אים צעפּאַסעוועט האָט פּרעהס רוט,
האָט, ווי אַ פּאַלמע ביי אַ וואַסערקוואַל, געבליט
און קילן שאָטן אַרום זיך געשפּרייט.
איך זע, ווי איבער אים אַ פרעמדער פויגל פליט
און אויף געקרויזטן קאָפּ טוט אים אָן אַ קרוין פון פרייד.
די מחנה שפּירט, אַז נחשון טורעמט איבער איר,
נאָר שטיל איז ער און גוט, ווי אַ תמימותדיקער לאַם.
ער גיט די קופּער־ברוינע הענט זיך אַ צעפיר
און שפּרינגט אַריין אין שטורעמדיקן ים.
פאַרכישופט איז די מחנה. דאָס וואַסער גיט אַ צי.
די שרעק אַוועקגעטראָגן האָט דער ווינט.
איך ווייס נישט ווען, איך ווייס נישט ווי,
נאָר ס'איז געשען, אַז מאַן און פרוי און קינד,
אַפילו אויסגעפּייניקטע, געפּלעפטע זקנים,
אין ים זענען געשפּרונגען מיט געזאַנג.
די כוואַליעס האָבן זיי געקושט מיט ליפּן שוים,
דער הימל, — לויטער, מיט אַ קוק אַ ריינעם, —
האָט זיי אַראָפּגעגאָסן אַ פאַרשיכורדיק געטראַנק.
פון פאָרנט נחשון — אויסגעוואַקסן, ווי אַ צעדערבוים —
האָט מיט די קרויזן אויף דער זון געבלענדט.

אַז פּרעה, מיט די רייטוואָגנס און ריטער, האָט גענענט,

איז שוין די מחנה בני ישראל אויפן ברעג געווען.
ווי אָדלערס וואָלטן זיי געטראָגן אויף די פליגלען,
ווי שטורעמווינטן אין די פּאָלעם וואָלטן זיי פאַרחילט.
אַ טרויעריקן האָב איך נחשונען געזען,
געקוקט האָט ער אויף זאַמד־צעקעמטע היגלען
און אין די אויגן האָט דער אומעט אים געקילט.

מיר זענען ביי דער זייט געשטאַנען זיבן אירע,
אַז משה האָט געזונגען שירה.
אַ בינטל זענען מיר געווען, פון אַלע אָפּגעשיידט,
און נחשון לעבן אונדז, — אַ דינער שפּירער, —
אַ וואָלקן זאַמד האָט זיך מיט גאָלדיקייט געשפּרייט,
אַז מרים האָט געטאַנצט צו משהס שירה.
אַ פונק האָט אויפגעשפּריצט ביי אים אין אויג,
אַז זי האָט צוגעפּייקלט אויף דער פּויק.

וואָס איז דער טרויער דיינער, עמינדבס זון?
האָט אים אַ חבר־יונג אַריינגערוימט.
דער הימל — בלוי־צעגאָסענער האַלון —
האָט כוואַליעס גרוילעכע אַראָפּגעשוימט.
פון פאָלק האָט זיך געטראָגן, ווי אַ הויכוואַי
דער סוס ורוכבו, סוס ורוכבו...
די פרייד, האָט ער געזאָגט, איז אונדזערע און גאָטס,
דער טרויער איז איר דינסטער שפּראָץ.
דערנאָך: הייבט־אויף די אויגן, זעט,
ווי ס'איז אין ים פאַרזונקען פערד און רייטער.
די אויערן שאַרפט־אָן און הערט, ווי ס'רעדט
דער אונטערגאַנג, — פון טיפענישן שרייט ער...

אָ, נחשון, עמינדבס זון, דו האָסט געשפּירט,
ווי איבער דיר דער מדברדיקער משפט הענגט.
געווען ביסטו דער יונגער, טרויעריקער הירט,
וואָס האָט דעם חלום שאָפענעם נאָך נישט דערבענקט.

ביי מי מריבים. ס'האָט דאָס גאַנצע פאָלק געדאָרשט

נאָך וואַסער, צו דערפרישן דעם פאַרדאַרטן גומען.
געקריגט אַקעגן משהן האָבן אַלע שבטים,
די מדבר איז געווען אַ פלאַמעדיקער אָטעם, —
נחשון האָט די ווייטקייטן געפאַרשט.
און כאָטש ער איז געווען פול מיט מום׳ען,
האָט ער דעם שלאַנקן גוף זיינעם געוויגט,
ווי ס׳וויגט דער ווינט אַ יונג, צעשויבערט ביימל.
ס׳האָט נחשון קעגן משהן נישט געקריגט,
ווי אויפן מויל וואָלט ער זיך אָנגעטאָן אַ ציימל,
דעם צער אין טריקעניש פון מויל פאַרקלעמט.
אין וואונדיקייט איז ער געווען געלייטערט,
אַזוי געזויבערט, אַז דאָס לייב פון קופער
אַרויסגעלויכטן האָט פון בלאָטערן צעיאַטערטע,
ביסטו אַ דאָרשט־געשטילטער דאָ, אַ זאַטער דאָ?

ס׳האָט נחשון איבער זיך פאַרשפּרייט אַ חופּה
פון הימל אייגענעם, מיט אויסגעטראַכטע שטערן,
ווען ס׳האָט דאָס פאָלק געבעטן, מיט געוויין געצערנט.

ביים אייגענעם געצעלט, אַן אָפּגעשיידטער,
איז משה שטיל געשטאַנען, אויפן שטעקן אָנגעלענט.
געדאַכט האָט זיך, אַז ער שטייגט אַרויף אויף טרעפּ,
ווי ס׳וואָלט דער קאָפּ געגאַנגען אויף אַ לייטער.
אַ שווייגן האָט אויף אים, אַ דאָרנדיקס, געברענט,
און ווי אַ דאָרן אין דער מדבר צערדיק געעלנט.
דעם שטעקן האָט ער, ווי אַ שלאַנג, געטאָן אַ שלעפּ
און אים אַרויסגעשטרעקט צו שרייענדיקע שוועלן.
דערנאָך האָט ער אים אין דער האַנט פאַרקלעמט
און צוגעגאַנגען איז ער צו אַ פעלדז,
וואָס איז געשטאַנען גרוי און הויקערדיק און פרעמד.
אַ שאָטנדל — אַ העזעלע אַ העלם —
האָט אים דער וועג פאַרטאַנצט, אַרויף דעם הויקערשטיין.
די מחנה האָט געזען דאָס עלנטע געשטאַלט
ביים פעלדז, וואָס וואַקסט און פעלדזיק ווערט אַליין,
וואָס איז אי פלאַמעדיק, אי קאַלט,

אי פרעמד ווי מלכות, אי ווי טאַטע נאָנט,
האָט באַלד אַ שרעק דערפילט און אויך געאָנט,
אַז פאַר די אויגן אירע וועט געשען אַ נס.
אַז משה אויפגעהויבן האָט דעם שטעקן,
האָט יעדער קלאַפּ אין שטיין געטאָן די מדבר וועקן.
דער קלאַנג האָט, ווי אַן איינברעך אין געפעס,
געוויינט מיט דין געוויין, אַמאָל מיט הייזעריקן הוסט.
אַז ס׳האָט פון שטיין דאָס וואַסער אָנגעהויבן שטראָמען,
האָט זיך געדאַכט, אַז ס׳איז געוואָרן פוסט,
אין חלל האָט געקלונגען נאָר דער נאָמען
פון איינעם, וואָס איז ווייט, וואָס וואַרפט אַן אימה.
אַ וואונד האָט זיך געעפנט אינעם שטיינס געהויקער
און לויטער וואַסער האָט פון איר אַרויסגעפלייצט.
און משהס האַנט, ווי ביי אַ מידן פויקער,
אַראָפּגעפאַלן איז אינאיינעם מיטן שטעקן.
דאָס וואַסער האָט דער מחנהס דאָרשט צערייצט,
דעם פעלדז איז זי באַפאַלן מיט געברום
און טראָפּנסווייז דאָס וואַסער אָנגעהויבן לעקן,
ווי הינט ביים ניל, אַז טרוקן איז די ערד אַרום.
נאָר נחשון, — אויפן פעלדז האָט ער געקוקט,
באַטראַכט דעם אויפגעשוימטן שפּריץ
און האָט זיך ווייטער, ווייטער אָפּגערוקט.
די אויגן האָבן אים געטאָן אַ בליץ
און פון דער טיפעניש דער וואונדיקער האָט זיך זיין קול
מיט אַ געזאַנג אַ שפּאָטיקן צעשאַלט:

וואו איז דער קנעכט, וואָס זאָל
אין קנעכטשאַפט נישט צוריקגיין באַלד?
באַפרייט צו זיין איז אויך אַן עול
און ווער ס׳איז שוואַך, דער פאַלט, דער פאַלט.

די מדבר, אָ, ישראלס זין,
האָט ברויט און וואַסער אונדז געקאַרגט,
נאָר ס׳איז כנען פריש און גרין,
זיי פאָלק ישראל מיינס געשטאַרקט.

צום צוגעזאָגטן לאַנד אייך פירט
דער גאָט, וואָס האָט אייך ערשט באַפרייט,
אין דאָרשטיקייט זענט איר פאַרווירט,
פון הונגער זע איך ווי איר ליידט.

נאָר ס'ווערט אין אויספּרואוו אויסגעשמידט
דאָס ריין־געלייטערטע געמיט,
אַפילו אָדלער, אַז ער פליט,
ווערט אויך אַמאָל אין שטורעם מיד.

פאַר אונדז האָט מדבר זיך געטאָלט
און זאַמד האָט זיך פאַר אונדז געבאָרגט, —
ישראלס זין, מיין לויטער גאָלד,
אין די נסיונות זייט געשטאַרקט.

אָ, מענטש, איך זע דיך אין דיין גאַנג,
ווי דו ביסט ליכטיק און דו שטראַלסט,
נאָר אין דיין דאָרשט צו אַ געטראַנק
פאַרטונקלסטו און פאַלסט, און פאַלסט.

איך זינג צו דיר, ווי הויך דו ביסט,
ווי פול מיט כוח איז דיין דיך,
נאָר אַז אַמאָל אַ פאַל דו גיסט,
איז צום אַרונטערפאַל זינג איך.

דער מענטש, אין זיין אַרונטערפאַל,
איז אויך דער זין פון גאָטס באַשאַף,
די הייך און נידער — פון איין קוואַל,
איין האַנט, וואָס שרייבט אַן אַנדער כתב.

צינד־אָן צוריק דיין פריי געמיט,
דעם אָדלער־קאָפּ דיינעם דערהייב,
דער גלויבן האָט דיך אויסגעבריט,
אין וואונדיקייט אַפילו — גלייב.

דו ביסט דאָס לויטערסטע געזאַנג,
וואָס אין דער וועלט האָט אויפגעוואַכט,
דער ציטערדיקער מענטש־געדאַנק,
וואָס גאָט אַליין האָט אויסגעטראַכט.

אַז אָנגעטרונקען איז דאָס פאָלק געווען שוין
און פונעם שטיין נאָר טראָפּנס האָבן נאָך געטריפט,
האָט נחשון, אָפּגעטיילט פון אַלע מענטשן,
און אין געזאַנג זיינעם נאָך אַלץ פאַרטיפט,
אַ טראָפּן נאָך אַ טראָפּן שטיל געטרונקען.
ווי קאַלטע פּערל טראָפּנס אויסגעציילט,
דערנאָך דאָס פּנים אין אַ שטרעמל איינגעטונקען
און וואונדן זיינע אינעם וואַסערל געהיילט.

די האַנט ווערט מיד,
שטום ווערן מיר די פינגער אין די שפּיצן.
אַרונטערפאַלן וועט די האַנט, — איך ווייס,
אַז קעגן סוף וועט קיינער מיך נישט שיצן,
נאָר דאַרפן דאַרף נאָך בלייבן אויפגעהיט
די לעצטע שעה, וואָס פול איז זי געווען מיט אַלדאָס בייז
צו נחשונען, צו ריינקייט זיינעם, צו זיין מוט.
אָ, פינגער מיינע, נאָך אַביסל וואַרעם בלוט,
די לעצטע, בייזע שעה אין שטיין אַריינצוקריצן.

ער איז נאָך יונג געווען, נאָך הויך און שלאַנק,
די אויגן האָבן זיך אין בלויקייט נאָך געטיקט,
נאָר שאָטנס האָבן אים דאָס פּנים אויסגעקאַרבט,
ווי שטרעמלעך פון אַ טונקעלן געדאַנק.
ער האָט דעם גוף זיינעם אַלץ מידיקער געוויגט,
ווי אַ פאַרוויאַנעט ביימל, וואָס פאַרדאַרבט.
געוואוסט האָט ער דעם משפּט, אים געשפּירט,
נאָר נישט גערעדט פון אים ביז לעצטער שעה.
אַז ס'האָט דער טויט אים מיט די קאַלטע פינגער אָנגערירט,
האָט ער אַ זאָג־געטאָן: דער סוף איז דאָ...
דערנאָך זיך איינגענורעט אינעם גרויען זאַק,
וואָס אויף זיין גוף איז ער געווען צעוואָרפן לויז,

די אויגן צוגעמאַכט, דעם קאָפּ אַרויפגעהויבן
און מיט געפייניקט קול געזאָגט: דאָס איז דער פּסק....

דערפילט האָב איך אין האַרץ אַ שטוים.
דערנאָך אַ ליידיקייט. דערנאָך אַ פולע שרעק.
דאָס זאַמד האָט זיך פאַר מיר גענומען שטויבן.
די זון — אַ וואונדיק־רויטער פלעק —
אַראָפּגעפאַלן איז אַרונטער, צו דער נידער,
און זיך געפּרוואוט אַרויפצוהייבן ווידער.

געזען האָב איך, ווי נחשון שעפּט זיך אוים,
די אויגן — אויסגעשיילט און הויל.
דאָס פּנים גיט זיך נאָך אַ ברויז
און פאַלן פאַלט ער — אויפן זאַמד אַ קנויל.
ער גיט נאָך מיט די הענט דאָס זאַמד אַ שאַר
און קוים איך הער: פאַרוואָס דער גזר?
געטונקלט האָט שוין אויפן מערבדיקן ראַנד,
אַרויסגעאָטעמט האָט די מדבר איר צעגלי.

די וואָלקנס אויפן הימל האָבן איצט געשפּאַנט,
ווי פּרעחס אויסגעפּאַשעט־פּעטע קי.
נאָר דאָ, אַ בינטל גראָז, פאַרגעלט און דאַר,
איז אויסגעוואַקסן לעבן נחשונס גוף דעם אויפגעקנוילטן.

איך האָב אים מיטן פּנים צו דעם מזרח אומגעקערט.
מיט וואָס זאָל איך דיר, נחשון וואויל טאָן?
מיטן טויטן פּנים צו דער כנענישער ערד,
מיר פרעגן אויך, אַזוי ווי דו: פאַרוואָס דער גזר?

אָ, מידע האַנט מיינע, פאַל אַרונטער, פאַל.
די נאַכט וועט מיך פאַרדעקן מיט אַ שוואַרצן שאַל.
פון מיר וועט גאָרנישט בלייבן, אַפילו דאָס געביין
וועט אויפעסן דאָס זאַמד. נאָר איינגעקריצטער שטיין
וועט פון מיין דור אַמאָל דערציילן
און אפשר אונדזער ווייי און וואונד פאַרהיילן.

אויפֿן באַרג נבו

א

דאָס פֿאָלק האָט משהן דרייסיק טעג באַוויינט,
און משה טראָגט גאָטס קוש אויף זיינע ליפּן.
ער איז נישט טויט. ער וואַרט נאָר אויסצוזיפּן
די זעמדלעך צער, וואָס האָבן אים פֿאַרקליינט.

אין גרויסן קנופּ דאָס לעבן אָנצוקניפּן
מיט פֿרייד געוואָלט, — צו זיין מיט אים פֿאַראייינט,
דעם צער אין זיך, דעם ריס, האָט ער געמיינט
אין גרויסן שפּרונג וועט ער אַריבערהיפּן.

אַ וואָלקן טראָגט זיך אויפֿן באַרג נבו.
די זון איז צוגעדעקט. אַ שטיין שטייט גרוי
צוקאָפּנס אים, ווי ער ליגט אויסגעצויגן,

און פֿול איז יעדער אבר אים מיט חוש.
געווען איז וואַרעם, זונענדיק גאָטס קוש,
נאָר קאַלט האָט ער אים צוגעמאַכט די אויגן.

ב

צו גאָט האָט ער גערעדט און נישט דערגעדט,
פֿאַרשטאַנען האָט ער אים און נישט פֿאַרשטאַנען.
די שטרעקע גאַנג צו אים אַריבערשפּאַנען
מיט דערנער און געזאַנג איז אויסגעבעט.

און איצט, צי קען ער אים דערגיין פֿונדאַנען?
צי איז דער טויט דער סוף פֿון מענטש, וואָס פֿילט און זעט?

סע ווייַנט דאָס פֿאָלק. די נאַכט איז פֿרי. די צייַט איז שפּעט.
סע איז נאָך דעם טרויעריקן ואתחנן.

אַז מענטש ליגט אויסגעצויגן, הערט און שפּירט,
וואָס קומט אַרויס וואָס גאָט האָט אים באַרירט?
דערגאַנגען איז דער מענטש צום סוף פֿון לייטער,
נאָר בײַ דער לעצטער טרעפּ האָט ער זיך אָפּגעשטעלט
און אַ געדאַנק אין אים האָט אויפֿגעהעלט,
אַז סײַוויסײַ אַרונטער־אונטער גייט ער.

ג

דאָס פֿאָלק באַווייַנט האָט משהן דרייסיק טעג,
ס'איז דרייסיק טעג פֿון טויט געווען בײַ משהן.
געהערט האָט ער דעם ווינט אין גראָזן רוישן,
געשפּירט דעם טאָג, וואָס קומט און גייט אַוועק.

אין זײַן געדאַנק גייט ער צוריק קיין גושן
און זעט דעם סנה, וואָס גיט זיך אָן אַנטפּלעק
מיט פֿרייד פֿאַר אים, מיט ציטער און מיט שרעק,
און אָנגעטרונקען איז דער טאָג מיט בלוישײַן.

דער גלויבן צינדט זיך אָן אין זײַן געמיט,
ער הערט דאָס קול פֿון סנה, וואָס וואַכט און היט,
באַפֿעלט, זאָגט־אָן, צערעגנט זיך מיט פֿײַער.

דערקענטעניש גייט־אויף, ער הערט פֿאַרווירט,
די וואָרט, אַן אויסגעשטרעקטס, האָט אים באַרירט,
פֿאַרטרויט אים דאָס שליחות פֿון באַפֿרײַער.

ד

באַפֿרײַער? משה האָט פֿאַרשטאַנען דעם באַטײַט,
מיט פֿיבער צוגעהערט די רייד פֿון שיקער.

אַן אָנזאָגער, געביטער און באַגליקער,
האָט ער דאָס פאָלק, דאָס פּייניקע, באַפרייט.

אין ים אַריינגעפירט דעם פאָלקס באַדריקער,
אַז ישיר אויסגעזונגען צו דעם גאָט פון שטרייט,
וואָס איבער מענטש איז ער, איבעו רזים און צייט,
וואָס גאַנץ איז ער און רייסט דעם מענטש אויף שטיקער.

נאָר זיך אַליין האָט ער פאַרקנעכט, אַן עבד לאדוני,
מיט קליינע זינד און גרויסן דראַנג צו זיין פריי.
אָ, גאָט, ווי גוט איז דיר, דיין שטרענגקייט, דינען.

ביסט חסד, משפט, אָבער טויט וואָס איז?
דיין קוש, וואָס גיט דעם לעצטן, בייזן ריס,
איז דאָס דער סוד פון אייביק דיך געפינען?

ה

אַ פויגל קומט. די פליגלען איבער משהן שפּרייט.
אים צוצודעקן און מיט ווייסקייט היטן,
און משה וויל, ווי ער, צו הייך אַ פלי־טאָן,
דערגיין, אין פלי אַריבער זיך, נאָך איין באַשייד.

באַשייד אויף זיך, אויף מענטש, אויף האַרץ צעגליטן,
וואָס ווי אַ זון צעפלאַקערט, ווי אַ זון פאַרגייט,
נאָר אין דער נעץ פון ליבשאַפט־טויט אַריינגעדרייט
גאָטס קוש צו שטיין האַלט אים אַ צוגעשמידטן.

אָ, פויגל פליגלדיקער, פויגל אָן אַ נעסט,
אַן אויסגעשטרעקטער ליגט דאָ משה, ווי דו זעסט,
אין זיך, אין זיין געדאַנק, איז ער געמינערט.

דיין פלי איז לעבן, משהס פלי איז שטיין, —
אָ, פויגל פליגלדיקער, צפור מן הקן,
דער טאָג ווערט שיטערער, דער טרויער — דינער.

ו

זואו איז דאָס לעמעלע, דער שה אין וואונדן?
געטראָגן האָב איך אים אויף הייסן מדבר־זאַמד.
די הויט האָט מיר געברענט. די באָרד געפלאַמט.
די ליבשאַפט האָט צו אים מיך צוגעבונדן.

דאָס בלוט זיינס האָט מיר דאָס געמיט געספּמט,
כ׳האָב לעבן אין זיין וואונדיקייט געצונדן,
ביז ס׳איז דער ווייטיק פון זיין קוק פאַרשוואונדן
און ווידער האָט ער זיך מיט לאָם געלאַמט.

זואו איז דער שה? מיט קושן אים צו היילן
האָב איך די ליפּן מיינע אויסגעברענט.
באַווייז זיך שה, אַז איך זאָל דיר דערציילן,
ווי מיט אַ קוש האָט גאָט מיין טויט פאַרבלענדט.

מיט אויגן צוגעמאַכטע, משה, זע,
ווי לאַנג ס׳האָט שוין דער טויט פאַרצוקט דעם שה.

ז

די נאַכט אויף משהן שפּרייט זיך ווי אַ צודעק,
ער שפּירט אין זיין געביין איר פרישן טעם,
נאָר די לבנה איבער אים איז ווי אַ שראַם,
און וואָלקנס זעגען טרוקן, טונקל, רודיק.

ער זעט דעם אָנהייב פון אברהמס שטאַם,
אין מדבר איז ער בדוק ומבודק,
דאָס בלוט אין זיינע אָדערן איז זודיק,
נאָר צו עקידהס גייט ער ווי אַ תם.

אַנטפלעקער איז ער, לייקענער און גלייבער,
אַרונטערוואַרפער און צו הייך דערהייבער,
אין קנעכטשאַפט פריי און אין פרייַשאַפט קנעכט.

אָ, שטאַם אברהמס, לויטערער מיט שראַמען,
דערקענט האָסטו דיין גאָט אין מדבר־פלאַמען,
צו גיין מיט אים אין אייביקן געפעכט.

ח

אַ שאָטן פון דער נאַכט, — אַ בינטל קנוילן, —
צו משהן האָט אויף שפיצן שטיין גענענט.
אין טונקלקייט האָט קוק זיינער געברענט,
נאָר ס'איז דאָס פנים זיינס געווען פאַרהוילן.

דאָס קול זיינס האָט געמאָנט: „דו האָסט פאַרלענדט"...
געלאַכט האָט ער מיט אָנגעהיצטע קוילן:
„פאַרשטיינען מיך, כאָ־כאָ, האָסטו באַפוילן.
„ווער בין איך, האַ? דו האָסט מיך נישט דערקענט?"

די נאַכט האָט צוגעלאַכט: „ער לעבט נאָך, רייץ אים".
דאָס קול האָט טרוקן צוגעקלאַפט: „פאַרשטיינט"...
דערקענט האָט משה דעם מקושש עצים,
און האָט אין שטומקייט — שטומער נאָך געוויינט.

אַריינגעבויערט אין דער האַרטער ערד,
האָט קיינער דאָס געוויין זיינס נישט געהערט.

ט

„באַפעלער גאָטס, אָט האָסטו דיינע שטיינער",
האָט דער מקושש אים געוואָרפן שטיין־אויף־שטיין.
„דו ווילסט זיי ציילן? צייל זיי... צייל אַליין...
„איך האָב זיי אויסגעציילט אויף מיינע ביינער.

„אין טויט ביסטו, ווי איך, פאַרשרומפן, קליין.
„דו הערסט אַוודאי דאָרטן די באַווינער,

„נאָר צו דעם לאַנד, אַן אויסגעוויילטער, איינער,
„וועסטו שוין קיינמאָל, קיינמאָל נישט דערגיין".

געדיכטער ווערט די נאַכט, און זיך פאַרקנוילטער.
אויף בערגלעך שטיינער וואַלגערט זיך דער ווינט.
און דער מקושש, — אַ צעריסן־אויסגעהוילטער, —
אין פינצטערניש אין אייגענער פאַרשווינדט.

צו משהן, פונעם נידערטאָל, דערגייט
אַ שניט־געשריי: „דו האָסט געטייט, געטייט".

י

אַז שטיין האָב איך פאַר דאָרשטיקע געשלאָגן,
אַ טראָפּן וואַסער זיי צו ברענגען, גאָט,
האָב איך געזינדיקט קעגן דיין פאַרבאָט,
און קעגן דיינע הונדערטער פאַרזאָגן.

אַז מענטש האָב איך פאַרשטיינט, דערפאַר נאָר וואָס ער האָט
פאַר מדבר־נאַכט אַ בינטל האָלץ געטראָגן,
האָט מיך די זינד נישט אויפגעהערט צו יאָגן,
און דו האָסט מיך געלאָזט אויף נאַכטס באַראָט.

אַן אויסגעדערעוועט קבצנדל, אַ שפּענדל, —
וואָס האָט ער דען געוואָלט? אויף נאַכט אַ פונק.
געקעכץ אַביסל, וואַסער אין אַ קענדל,
דערוואַרעמען פאַר זיין געביין אַ טרונק.

מקוששל, און נאַכט מיינער קום ווידער
און וואַרף די שטיינער דיינע אויף מיין נידער.

יא

די נאַכט האָט אונטן איינגעשטילט דאָס וויינען.
אויף טרעפּ אַרויפגעשטיגן צום נבו

איז מענטש און שלאַף. פון אויבן האָט דער טוי
באַזילבערט שטייניקע, געקנייטשטע פליינען.

און משה האָט געזאָגט: איך גלייב, געטריי,
איך ווייס אַז ס׳האָט דיין וועלט אַ ים מיט מיינען,
נאָר אַז איך האָב געטאָן יהושוען קריינען,
האָט זיך געטאָן אַ וואַקל מיין געבוי.

אַ שאָטן איז אַראָפּ פון מיינע ברעמען
און מיר דעם קוק צו אים, צו דיר, פאַרשטעלט,
און אַז איך זאָל מיין עלטער נישט פאַרשעמען,
צוריק בין איך אַריין אין דעם געצעלט.

דערשפּירט האָב איך אין בלוט מיינעם אַ הונגער,
דער אַלטער — איך, און ער — דער יונגער.

יב

איך האָב געוואוסט, איך ווייס, נאָר וואָס איז וויסן
אַקעגן אויפהער, וואָס דער מענטש דערשפּירט?
אַליין האָב איך דעם טויט ביי דער האַנט געפירט,
נאָר נישט צו זיך, צו אייגענעם געוויסן.

האָסט, גאָט, מיר איינגערעדט: איך בין אַ הירט, —
דעם טרונק דער פּטאַדע ברעגנען און דעם ביסן, —
די מדבר האָט מיין לייב מיט היץ געשמיסן,
און קעלט האָט מיר אין נעכט די הויט געפּרירט.

נאָר דיין עמוד האש, עמוד הענן
פאַרשטעלט האָבן פאַר מיר די בייזע וואָר,
אַז כ׳זאָל ביי דיר דעם צער נישט מאָנען,
די קריוודע פונעם מדברדיקן דור.

בין איך אַליין דער דור, אַליין פאַרגייער,
אין טויט בין איך באַגרייפער און פאַרשטייער.

יג

איך בין שוין גאָרנישט, כ'בין אַן אויפגעהערטער
נאָר אַ באַוויינטער בין איך און נישט מער,
דאָס שפּירן מיינס געוואָרן איז געהער,
ויאמר משה — נאָר אַ קלאַנג פון ווערטער.

איך זע, אין ווייטע צייטן ווי איך ווער
אין מענטשנס טראַכטעניש — אַן אויסגעקלערטער,
אַמאָל געמינערטער, אַמאָל געמערטער,
אַמאָל אַן אייגענער, אַמאָל אַ גר.

נאָר איך בין שוין נישטאָ, נישטאָ שוין מערער,
ווי ס'איז נישטאָ דער פלאַם, וואָס האָט פאַרצאַנקט.
נישטאָ דער חלומער, נישטאָ דער קלערער,
אַן אָפקלאַנג איז נאָר דאָ פון זיין געדאַנק.

אָ גאָט, בין איך דען קעגן דיר אַ כופר,
אַז כ'פרעג: צו וואָס דער אָנהייב, אַז ס'איז דאָ דער אויפהער?

יד

פאַרטאָג. די שיין האָט זיך מיט פרייד געזיפּט
אויף משהס גוף, אויף מאָגער גראָז נבוער.
געשפּירט האָט משה ווי סע ווערט זיין טרויער
מיט טרויערס פון דער גאָרער וועלט פאַרקניפּט.

דער באַרג האָט צוגעלייגט אַ וואַכן אויער
צו הערן ווי ס'האָט טאָג אַרויסגעהיפּט.
דער זונס אַ קיילעכדיקע, פולע ליפּ
האָט גאָלד געפּליסטערט אויף דער שטרעקע גרויער.

באַשעפּעניש, — האָריקע, פאַרשפּיצטע,
מיט מיילער הונגעריקע נאָך פאַרצוק,

מיט שראַמען אין די לייבער איינגעקריצטע, —
געגישטערט האָבן שפּייז, דערשראָקן, קלוג.

אַרויס איז דער באַשאַף, מיט ציטערדיקער הויט,
צו ריוב, צו בלוט, צו זעטיקייט, צו טויט.

טו

געהערט האָט משה דאָס געלאַף, דעם לזייער,
דעם ציין־געקריץ, דעם הייסן בלוט־געפּלייך,
פאַרצוקטנס קרעכץ, פאַרצוקערס ווילדן רייץ,
דעם טויט, וואָס האָט אַ רגע נאָר געדויערט.

דערשפּירט האָט ער דעם אַראָמאַט פון ווייץ,
פון קאָרן, גערשטן, האָבער, — ביי אַ טויער,
וואָס איינגעזאַמלט האָט מיט מי דער פּויער
פון פעלד, אַליין פאַראַקערטס, און אַליין פאַרזייטס.

באַשאַף דיינס, גאָט, פאַרשטיי איך, ווי סע פירט זיך,
נאָר איצטער האָב איך עס אין בלוט דערהערט,
פאַרשעמט האָסטו דיין אייגענעם לא תרצח
אַקעגן שטילקייט פון געוויקסן אויף דער ערד.

אין בלוט אַריינגעגאָסן האָסטו מאָרד
און האַמעווען ווילפסטו אים מיטן וואָרט.

טז

דער מענטש, פון דיין באַשאַף דער אויסדערווײלטער,
טראָגט אויך אין זיינע אָדערן דיין בלוט,
און וואָס ער טראַכט, און וואָס ער פילט און טוט,
בלייבט אַלץ אין אים אַ פּגם אַ נישט־פאַרהיילטער.

געראַנגל איז דער מענטש, — פון שלעכט און גוט.
אַמאָל פון זיך אַליין אַן אויסגעשיילטער,
אַמאָל אין גאַנצקייט זיינעם אַ צעטיילטער,
נאָר תמיד ערשט אין טויט איז ער באַרוט.

באַשאַף איז לעבן. איז באַשאַף אויך טויט?
איז ווערן גאָרנישט אויך ביי דיר יצירה?
אָ גאָט, אין דיר האָב איך זיך אָנגעטרויט
און איצט ביסטו מיין ספק, מיין פאַרווירער.

דאָס בלוט איז באַלד פון מיר שוין אויסגערונען,
נאָר רו אין דיר האָב איך נאָך נישט געפונען.

יז

אָז ישיר דיר געזונגען, האזינו,
געגרייסט דעם יושר דיינעם און דיין דין,
נאָר איצט, אַן אויסגעשטרעקטער ווי איך בין,
וועל איך דיך אַנדערש, — מיט מיין אָפּפרעג, — דינען.

אַ שאָטן בין איך, איך פאַרגיי, אַנטרין,
ווי זונפלעקן אַמאָל אויף פעלדער גרינע,
דער האָניק, ווי דער בלומענשטויב פאַר בינען,
בין איך געווען פאַר דיין געדאַנק, דיין זין.

דער זונפלעק צאַנקט, דער האָניק — אויסגעזויגן,
די בין אַליין איז שוין אין זון צעשטויבט,
וועל איך דיך לויבן מיט פאַרמאַכטע אויגן,
ווי פריער דיך מיט אָפענע געלויבט.

פאַרנעמט, איר הימלען, דאָס געזאַנג פון קנויל,
טרינק־אויס, דו ערד, דאָס טריפן פון מיין מויל.

יח

די לעצטע טראַפּנס האָניק וועט מיין מויל דיר טריפֿן,
אַריינגיסן אין דורות דיין געדאַנק,
ווי גוט איז מיר צו זאָגן אין מיין צאַנק,
אַז דו ביסט דאָ אין הייכן און אין טיפֿן.

געטרונקען האָב איך דיך ווי אַ געטראַנק,
מיט אַלע מיינע חושים דיך באַגריפֿן,
און וויפֿל דו האָסט נישט געטאָן מיך פּריפֿן,
האָט אַלץ אין מיר געברויזט צו דיר דער דראַנג.

דערגרייכט צו דיר אין דונערן, אין בליצן,
ביים סיני, אינעם פֿייער פֿון דיין שטים.
אַז כ'האָב געבאָטן דיינע געטאָן קריצן,
האָט שטיין אַרויסגעזונגען — אלהים.

דאָס לויטערקייט פֿון סיני, גאָט, איך זוך עס,
אַפֿילו אין די ברוכשטיק פֿון די לוחות.

יט

אין וויטע דורות זע איך קנוילן פֿעדעם,
וואָס וויקלען זיך אין מענטשן, ווי אין מיר,
איך הער דעם טרויעריק-פֿאַרגלייבטן שיר:
„באַניי ביי אונדז די טעג דיינע כקדם".

און איך, וואָס ליג דאָ אויפֿן באַרג און פֿריר,
אַריינגערעדט האָב זיי: ישראל, אדום,
נאָר רעד דעם מענטשנס עלנט און דעררעד אים, —
נישט איך האָב עס געקריצט, נישט דיין באַריר.

אַ קריגספֿעלד איז דער מענטש אין זיך אַליין,
דו רופֿסט עס פֿרייער אויסוואַל, רופֿסט עס יצר.

אָ גאָט, פאַרגיב מיר וואָס איך טראַכט און מיין,
אַז דו ביסט מענטשנס שטויסער, מענטשנס רייצער.

דו שטרויכלסט אונדז, דו שטראָפסט און דו פאַרגיסט
דערקענט דיך און איך וויים נישט ווער דו ביסט.

כ

דער טאָג אויפן נבו, אַ ריינער, אויפגעפראַלטער,
האָט איבער משהן וואַרעמקייט געשפּרייט.
אַ וואָלקן, אויפגעאַקערט ווי אַ בייט,
געווען איז ביי די זוימען אַ צעשטראַלטער.

גערעדט האָט משה נאָך אַזוינע רייד:
איך בין ביי דיר, אָ גאָט, אַ פאָלק־געשטאַלטער,
נאָר פונעם פאָלק האָסטו מיך, אַזאַ קאַלטער,
אין פרעמדקייט, באַרגיק־הויכער, אָפּגעשיידט.

פאַרהוילן בלייבן איז מיר אָנגעצייכנט,
פאַרפאַלן ווערן, ווי אַ שטיין אין ים,
אַז פאָלק זאָל קיינמאָל נישט צו מיר דערגרייכן,
נאָר אין אים איינגעשניטן ווי אַ שראַם.

אַ זכות פאַר מיר, איך וויים אַז ס'איז אַ זכיה,
נאָר, גאָט, זאָל כאָטש אַ ביימל אויף מיר בליען.

כא

מאַך־אויף די טויערן, שפּרייט־אויס דעם שליאַך,
פאַר פאָלק, וואָס דו זיין שאַפער ביסט, זיין קנעטער,
און איך, וואָס בין נאָך אַלץ נישט קיין דערדעטער,
זאָג איצט: די טויערן פאַר מיר פאַרמאַך.

פאַרמאַך, אַז עפענען זאָלסטו זיי שפּעטער
און מענטש דערפירן צו מיין אויסטראַכט, צו מיין דאַך,

צום וואָרט מיינעם, וואָס בוים־צעבלײט און וואַך,
וועט שפּרייטן איבער אים די פרישע בלעטער.

זאָל נאָכגיין מיין געזאַנג דעם פאָלק אין שטרייט
און רועו, אינעם זיג, אויף זיינע שטיבער, —
אַ מענטש דערזינגט דעם טויט, אַ מענטש דערלייזט
די לעצטע רגעס זיינע מענטש דערפיבערט.

נאָר פון דעם מדבר, זעט, גייט־אויף אַ זייל,
וואָס זון ליגט אויף זיין שטערן ווי אַ בייל.

כב

ס׳האָט שטיין־צו־שטיין זיך צוגערוקט,
ווי לייב־צו־לייב, — אין ליבשאַפט און אין גאַרן, —
און משהן צוגעדעקט, מיט אַלע זיינע צערן,
און גוף זיינעם אויף זיך, ווי שורות אָפּגעדרוקט.

אַ קרוין האָט זיך צעבלעטערט אויף אַ בוים אַ דאַרן,
מיט רחמים האָט די זון אַראָפּגעקוקט,
דער ווינט האָט גראָז צום צודעק צוגעבוקט
און איינגערוימט: דאָ ליגט דער האַר פון האַרן.

געבליבן הענגען אין געפּלי איז דאָס געפּליגל,
מיט בלוט בלוט האָט חיה מויל אירס נישט פאַרשמירט,
אַ האַנט האָט אייל געגאָסן פון אַ זאַלבער־קריגל

אויף שטיין, וואו ס׳האָט גערוט דער מידער הירט.

אַ קול האָט זיך צעטראָגן פונדאַנען און פונוואַנען:
אַזאַ ווי משה איז נישט אויפגעשטאַנען.

V

אַ ייד איז געגאַנגען

אַ ייד איז געגאַנגען וואַסער שעפּן
און איז צום ברונעם נישט דערגאַנגען,
די פולע עמערס ווער וועט שלעפּן
און הוידען גאָט אויף הילצערנע שטאַנגען?

דער ברונעם קוואַלט מיט וואַסער קלאָרן,
נאָר פול איז דער וועג צו אים מיט שטעכערס,
ביים סאַמע צוקום איז זיך אַ דאָרן
צעוואַקסן, ווי אַ גרויער פעכער.

ביים מויל זיינעם סמיקע בלעטער גרינען
און ווילדער מאָן בריט אים דעם גומען,
ביי טאָג היטן אים בייזע בינען,
אַז קיינער זאָל צו אים נישט קומען.

ביינאַכט אַמאָל, אַז ס׳גייט אויף די לבנה
און גיט אַ קוק אַרונטער אין ברונעם,
דערזעט זי דורך די ווילדע מאָנען
צוויי יידישע אויגן, ווי צוויי זונען.

אַ שטערן קנײטשט זיך אויפן זילבערנעם וואַטער,
אַ ווײַסע באָרד איז צעפּעדעמט פון אויבן,
אַ קול צעטראָגט זיך: להכעיס דעם האַסער
פון טיפעניש וועל איך דעם בורא לויבן.

דער דאָרן צעבליט זיך מיט באַרן און עפּל,
דער ווילדער מאָן שמעקט־אויף מיט געזאַנגען, —
אַ ייִד איז געגאַנגען וואַסער שעפּן
און איז צום ברונעם נישט דערגאַנגען.

וויינען אַ זמרל

ר׳ לוי־יצחקס דערבאַרעמדיק וואָרט,
דעם בעל־שמס פּשוטער יידיש,
זענען פרום פאַרגאַנגען אין אַ גרויער באָרד,
ווי דאָס לויטערקייט פון אַ חבדער קידוש.

ווי אַ שטערן אין דער נאַכט איז געוואָרן פאַרלענדט
רבי נחמנס „מעשה בהז׳ בעטלערס״,
ס׳האָט געטראָגן אַ שוסטערל זי אויף די הענט
ביז דער טויט האָט אַרויסגעריסן די בלעטלעך.

ס׳האָט זיך איבערגעהאַקט דאָס פאַרטיפטע געזאַנג
פון בית שמאים און בית הללס פלוגתא,
אַז דעם לערנערס נפש האָט אויסגעצאַנקט
פאַרן לעצטן מאָל אין דער גמרא אַ קוק־טאָן.

אונדזער גילדענע פּאַווע פון ימען און ווינט
צו דער גאַזקאַמער איז געפלויגן־פאַרפלויגן,
ס׳איז נישטאָ דאָס האַרץ, וואָס האָט דאָס ליד געשפּינט,
ס׳איז דאָס קול דערטרונקען אין געזאַלצענע לויגן.

אפרים אויערבאַך

ס'האָט פאַרנאַכט דער לעצטער שייטער דערטליט
מיטן וויגעלע ציגעלע־מיגעלע קאָטינקיע,
אַז ס'איז דאָ נאָך אַ קינד מיטן יידישן ליד,
איז עס פאַרוואָגלט אויף וועגן בלאָטיקע.

לאָמיר אַלע וויינען, לאָמיר אַלע וויינען אַ זמרל,
ס'ליגט צעבראָכן דאָס הייליקע העמערל,
אונדזער יידיש געזאַנג: „קום צו מיר אין קעמערל",
איז מיט שמע ישראל אין דער גאַזקאַמער אויסגעגאַנגען,
איבער אַלע אונדזערע געזאַנגען
לאָמיר אַלע וויינען, לאָמיר אַלע וויינען אַ זמרל.

אחרית הימים

ווער וועט זיין אין דעם אחרית הימים
שווערד אין אַן אַקער איבערצושמידן?
זיי וועלן זיין אין דעם אחרית הימים, —
אונדזערע שטילע, פאַרפייניקטע יידן.

שטויבעלעך אַש, ווי צעשאָטענע שטערן,
טראָגן מיט וואַרעמער ליבשאַפט די ווינטן,
הויפנס אויף הויפנס וועט פון זיי ווערן
ביז ס'וועט דער הייליקער טאָג זיך אַ צינד־טאָן.

אויפשטיין פון אַש וועלן יידן פאַרברענטע,
לויטערע יידן, מיט זוניקע הויטן,
ערשטע און צווייטע, — אַזוי ביז די צענטע,
ביז צו דערשעפן אונדזערע טויטן.

סוף פון די טעג, — אַלע טעג זענען סופן,
מיט אַ באַהאַלטענעם ליכט פון באַגינען,
זע, ווי אין סוף ליגט דער אָנהייב שוין אָפן —
אונדזערע זעאונגען דאָרט אויסצושפינען.

אונדזערע זעאונגען — ברענען אין אויוונס,
אונדזערע חוזים — אויף ווינטן צעשפרייטן,
אָבער פון אַש גייען־אויף די בת־טוביִמס,
ס'וואַקסן ישעיהס אויף פעלד אויף פאַרזייטן.

גאָט, האָסט אַ טאָג אָנגעברייט אַ לעצטן,
נעם אים אַרויס און מיט ליכט צעשטראָם אים,

קום מיט דיין חשבון צום גוי דעם פאַרגעצטן,
קום מיטן אמת פון אחרית הימים.

שטערן צינדן זיך גרעסער און פריער,
נאַכט הייבט זיך אויף פון צעריסענע קנוילן,
שטיל איז דער ציטער אין חודש אייר,
נישט צו אַנטפּלעקן און נישט צו פאַרהוילן.

זע איך די ספירות, זיבן־מאָל־זיבן,
שיינען מיט בלענדיקייט נצח, תּפארת,
שפּיר איך: דאָס וואָרט איז מיט פייער פאַרשריבן
קול ווערט געשריפּן, איך זע עס און הער עס.

העכער די נאַכט און דער הימל ווערט טיפער,
שניידט די לבנה זיך אויס ווי אַ האָרן, —
זיבן־מאָל־זיבן, אַ ראָד און אַ ציפער,
האָרך דאָס געדריי אין דעם שטח פון יאָרן.

שיינקייט איז הוד און אייביק איז נצח,
זע דאָס געדריי אין דעם שטח פון יאָרן,
זיבן־מאָל־זיבן דערדרייען וועט זיך
ביז ס׳וועט זיך אויסברענען צאָרן און דאָרן.

שטויבעלעך אַש, ווי צעשאָטענע שטערן,
וועלן זיך זאַמלען אין הייליקן יום־טוב,
די, וואָס אַצינד פאַרגעסן שוין ווערן,
וועלן אין יענעם טאָג זיין די דערמאָנטע.

ווער וועט זיין אין דעם אחרית הימים
שווערד אין אַן אַקער איבערצושמידן?
זיי וועלן זיין אין דעם אחרית הימים, —
אונדזערע שטילע, פאַרפייניקטע יידן.

דאָס יידישע ציגעלע

א

אַז די אויגן האָט יאַנקעלע געעפנט,
איז דאָס ציגעלע בײַ אים צוקאָפּנס געשטאַנען,
אַזאַ יידיש ציגעלע, אַזאַ ווײַס, אַזאַ דאַרס,
וואָס בײַ גוײם קען מען אַזוינס נישט טרעפן.
פון די אויגן שעפּ־אָן רחמנות אין קאַנען
און דאָס גוטס פון דער וועלט — וויפל דו גאַרסט.

אויף די הערנערלעך האָבן זיך שופרות געוויגט
און די יידישע אותיות האָבן פון זיי געשאַלט, —
אַזאַ יידיש ציגעלע האָט טאַטע געשיקט,
אַזאַ יידיש ייִנגעלע ווערט אַ יידיש געשטאַלט.

אַז די הענטלעך האָט יאַנקעלע אויסגעצויגן,
האָט דאָס ציגעלע דערלאַנגט אים די לוחות הברית,
און דאָס יידישע ליד פון געזאַלצענע לויגן
אים געמ׳עקעט, אַז דאָס האַרץ האָט אַזש געטאָן אַ ריס.

אַזאַ יידיש ציגעלע, געלערנט און קלוג,
און מיט טרויער פול, ווי מיט ווײַן אַ קרוג.

ס'איז די חכמה אַלט, נאָר טרויער עלטער,
ס'איז דאָס ציגעלע שוין אויסגעוועזן אַ וועלט,
ס'האָט דעם טרויער אויסגעשטאַנען, ווי ווײַן אין קעלטער,
נאָך פון יעקבֿס עלנטן געצעלט.
אַזאַ ייִדיש ציגעלע, מיט בײַנדעלעך דאַרע,
צו דער וועלט מאַכט פאַר יאַנקעלען אַ וואַרע...

ב

דאָס ציגעלע איז געפאָרן האַנדלען
די ייִדישע ראָזשינקעס מיט מאַנדלען,
דאָס ווײַסע פעלעכל אַרומגעשוירן,
דעם שטילן טרויער אָנגעוואוירן,
פאַרשטויבט צוריק אַהיימגעקומען,
מיט לײַב צעריסן, פול מיט מום'ען,
פאַרהאַרטעוועט, צעקאַרבט די הערנער, —
אַ ייִדיש ציגעלע אויף דער וועלט —
און יאַנקעלע, דער דאַרער לערנער,
זײַן ליבן נאָמענס חכמה קנעלט.

איך וואָלט מיט מילעך דיך אָנגעטרונקען,
נאָר אייטערס מײַנע זענען טרוקן,
איך וואָלט דיך געוואַרעמט מיט שטילע פונקען,
נאָר כ'שעם זיך אין די אויגן דיר צו קוקן.

די אויגן האָט יאַנקעלע אויפגעהויבן
און ס'ציגעלע זײַנס האָט ער דערקענט, —
אַז וויפל די וועלט זאָל דיך נישט פאַרשטויבן,
גיט ס'ווײַסקייט דײַנס מיט פרייד מיר אַ בלענד.

און יאַנקעלע האָט אַזוי זיך צעזונגען:
אַ ציגעלע ביסטו, גד, גדי,
דערפון איז אַוודאי שוין געדרונגען,
אַז קומען וועסטו צו מיר פּאַרפרי,
די וואונדן דיינע וועל איך היילן,
דאָס פעלעכל וואַשן, די הערנערלעך שיילן,
און וואָס איז דאָ אַ סך צו ברייען?
ס׳קען גאָט נאָך באַשערן אַ זשמעניע קלייען,
איך וויים נאָך אַצינד נישט וואו און ווי, —
מיין ציגעלע ביסטו, — גד, גדי.

ג

אַ מעסטל ווייץ, אַ בינטל טרוקענע וואָל,
און פלאַקס, וואָס די זון האָט צעקעמט אויף פעדעם,
איך וואָלט נאָך גענומען מיין ציגעלעס קול, —
אַנטקעגנצוגיין מיין ברודער פון אדום.

דער ברודער איז האָריק און זוניק רויט,
ער לעבט אין די בערג אויף שפּיז און בויגן,
לבנהדיק בלייך און דין איז מיין הויט,
דאָס שטילקייט פון טאָל האָט מיין האַרץ איינגעזויגן.

די מאַמע רבקה האָט אַמאָל מיך פאַרשטעלט
מיט ציגעלעס פעל, איך זאָל האָריק ווערן,
די זון האָט געטונקלט אין טאַטנס געצעלט,
דער טרויער געשיינט אויפן טאַטנס שטערן.

פון מיר האָט געזונגען דעם ציגעלעס קול,
געזאָגט האָט דער טאַטע: הקול קול יעקב,
און אָנגעטאַפּט האָט ער דעם ציגעלעס וואָל,
אַז ס'זאָל אין די פינגער דאָס ליכט זיינס נישט צאַנקען.
אַז ס'האָט אינדערפרי זיך די זון צעשטראַלט,
אַנטלאָפן איז דער ברודער אין די בערג פון שעיר,
ס'געוויין פון דעם ציגעלע די הימלען שפּאַלט,
פאַרהילט די לבנה אין אַ שלייער.

אַ מעסטל ווייץ, און וואָל, און פלאַקס,
קום, ציגעלע מיינס, גיין צום ברודער פון אדום, —
ס'איז דאָ אַזאַ צער, וואָס פינצטערער וואַקסט,
וואָס ליכטיקער ס'ווערן די זוניקע פעדעם.

ד

ס'גרינט שוין דאָס גראָז, די זון איז צעהעלט,
כ'וועל דיך באַקליידן און באַשוכן,
איינינקל מיינס, אויפן אָפענעם פעלד,
וועלן מיר ביידע דאָס ציגעלע זוכן.

כ'האָב עס צוקאָפּנס ביי דיר נישט געזען,
ס'ליגט פאַרבלוטיקט ערגעץ מסתמא,
וויינט אויפן בראָך, וואָס איז יידן געשען,
אפשר אַליין פאַרברענט אין די פלאַמען.

איבערן גאָרן וויסטן יידישן בראָך,
איבערן אַש פון יידישע סקרוכן,
צווישן שטיבער פאַרוואַקסן מיט מאָך,
וועלן מיר ביידע דאָס ציגעלע זוכן.

VI

מיר, אין גלותן

מיר, אין גלותן, בדיל הדלע,
מיט בזיון פון אַ געלער לאַטע,
האָבן אויפגעשטעלט ירושלים של מעלה,
אַז צעוואַקסן זאָל זיך ירושלים של מטה.

אין די געסלעך אָרעמשאַפט, אין ליקלעך,
וואו די זון האָט זיך אַריינגעשעמט אין שויבן,
וואו צעריסן איז געווען די שיין אויף שטיקלעך,
האָבן יידן דיך געבויט מיט פרומען גלויבן.

ביסט פון אונדזער בלוט אַרויסגערונען,
האָסט דיין ערד דערפרישט מיט אונדזער רעיון,
האָסט אַרויסגעשעפט פון אונדזער ברונעם
דאָס געמיט — צו בויען און באַפרייען.

אַז מיר האָבן אָנגעשעפט די עמערס
מיטן ריינעם טרויער פון חצותן,
האָבן דיך געהייליקט די קידוש השם׳ערס,
אין די אָדערן דיר בלוט אַריינגעגאָסן.

אַז געזונגען האָבן מיר צו דיר געזאַנגען
און מיט ציטער דיך געטאָן דערמאָנען,
איז פאַר אונדז נישט דער עמוד האש געגאַנגען,
נאָר דער טונקעלער עמוד הענן.

אַז אויף אונדזער ליכט איז אויפגעשטאַנען
דאָס געשריי: פאַרטיליק אים, פאַרלעש אים...

האָבן מיר געבענטשט דיך, דיין נוה שאַנן
און פאַר דיר געבעטן טל און גשם.

פון מצרים האָט גאָט ביד חזקה
די בני ישראל אַרויסגעצויגן,
נאָר אין וואַרשע, קעשענעוו און קראָקע
האָט דער פיינט דאָס בלוט זיי אויסגעזויגן.

אין פאַרשטניטנקייט, איבער וויסטע ימען,
מיטן חלום דיינעם, ישראל־מדינה,
מיט די וואונדן, מומ׳ען, מיט די שראַמען,
זענען זיי געקומען דיך באַגרינען.

מיט די יידיש־ווערטער, איידל־דינע,
מיטן וואָרקען פון דער יונה הומיה,
האָבן מיר דיר אויפגעהיט די שכינה
אין פאַרנאַכטן טונקעלע, קאַיאָרן פריע.

אַז מיר זענען נאָך פון דיר דערווייטערט,
לויכטן אַלץ אין דיר די פרומע פלאַמען,
וואָס נאָר מיר האָבן זיי אַרויסגעשייטערט
מיטן ריינעם, טרויעריקן אני מאמין.

אינעם ווינטערטאָג, דעם קאַלטן, גרויען,
אַז די כמאַרעס האָבן שווער גענידערט,
האָבן מיר געוואַרעמט דיין חזיון
און דעם הימל דיינעם אויסגעסידורט.

ביסט די פרייד, וואָס מיר האָבן אויסגעטרויערט,
ביסט דער זין אין לעבנס אונדזערע, די דולע,
אַז דער טויט האָט איבער אונדז געהויערט,
האָט דאָס אויג אונדזערס געזען — גאולה.

איז גאולה דאָ, צי נאָר אתחלתא, —
אין אַזוינע טעג, ווי שטורעמס גיכע,

גייען זונען אויף שוין פול צעשטראַלטע,
ווערן סטעזשקעס — עיקבתי דמשיחא.

אין אַזוינע טעג, — ביי הויז מ׳יינעם אַ וועגל
פירט צום מזרח צווישן ביימער גרינע,
מיט אַ זומערדיקן גאַנג בין איך עולה רגל
צו דעם יום־טוב דיינעם, יידישע מדינה.

און איך זאָג דיר אין עברית: חג שמח,
און „גוט יום־טוב", — פשוט יידיש, אייגן, —
איבער שטרויכלונגען צו דיינע ברעגן גיי איך
מיטן אוצר ייד, פאַר דיר אַוועקצולייגן.

אַז אין אוצר ייד איז דאָ אַ שטיקל צומיש
פון די טרויעריקע וואונדער־וואַנדער יאָרן,
נעם און וואַרעם אים, ווי יעקב טוט אין חומש,
אַז ער גייט, מיט יונגשאַפט, אויפן וועג קיין חרן.

חג שמח, — שטיל דערגיי איך, פרייד צעשפריי איך
און מיט טרויער ציר איך שטיבער פולע, שטיבער הוילע.
מיטן דינעם, יידיש־רויזעדיקן ריח,
מיטן ל׳ויטערקייט פאַרשעמטן פון דער גולה.

אייר תש״ה

הערשל זון — צו דיר

די זון איז היינטיקס יאָר געקומ׳ען צו אונדז פריער,
דיביימער האָבן זיך צעשפּראָצט אינמיטן חודש ניסן,
מיר האַלטן ערשט אַצינד ביים אָנהייב חודש אייר
און ס׳האַרץ איז ווי אין תמוז אונדז צעריסן
פון צופיל רייפקייט, צופיל גרין און בלוי,
פון טעג, וואָס ברענען אָפּ ווי טרוקן שטרוי.

מיר זיצן דאָ אַמאָל פאַרנאַכט ביי רויטע שויבן,
אַביסל פרעמדלעך צווישן ווענט מיט אייגנס, —
ווען האָט זיך אונדזער זון דאָרט אויפגעהויבן
און ווען וועט ער זיך אויפדערנאַכט היינט לייגן?
דאָס גיט די מאַמע פשוט אַזאַ פרעג
און מעסט מיט אירע אויגן דיינע ווייטע טעג.

ווער קען די טעג דיינע מיט האַרץ אַפילו מעסטן,
ווער קען די נעכט דיינע דערגרונטעוועך מיט אויגן?
מיר האָבן זין, ווי פייגל פון די שטילע נעסטן,
אַרויסגעשיקט צום שטורעם און מיר דאָ — איינגעבויגן
ביי שויבן זיצן, מיד פון בלוי און גרין,
מיט קליינע בריוולעך פון די גרויסע זין.

גילדענע שקיעה

פון ווערטער פרואוון מיר דיין האַרץ אַרויסצושיילן,
דעם ציטער דיינעם, ווען דו האָסט אין בריוו געשריבן,
אַז שעמען וועסטו זיך אַפילו צו דערציילן
ווי מענטש האָט מענטשנס לעבן שטויב אויף שטויב צעריבן,
ווי ס׳גייט אַרום דער טויט, אָן בושה הויל,
ווי דו אַליין פאַרוויקלט ביסט אין קנויל.

געשטאַנען ביסטו ביי די אויסגעברענטע אויוונס
אין בוכענוואַלד, אין האַדאַמאַר, נאָרדהויזן,
וואו אונדזערע בעל־שמס, אונדזערע בת־טובימס,
די שטילע לערנערס פון די שטיבלעך און די קלויזן
דערלערנט האָבן אינעם פלאַם דעם לעצטן דף
און מיטן טויט פאַרשעמט דעם אייביקן באַשאַף.

דערציילסט, ווי מ׳האָט געטרונקען וויין פון יידן־שאַרבנס
ווי יידן־הויט איז דין אויף לאָמפּן־אַבאַזשורן,
ווי ס׳האָט אין דיר דער טויט אַריינגעשניטן קאַרבן,
ווי פיינלעך ס׳איז צו גיין אויף אָט־ערשט־לעבן שפּורן, —
דערציילסט און כ׳לייען בלוט אַרויס פון דיינע רייד,
די פרעגסט נישט, נאָר איך הער: וואו איז דאָ דער באַשייד?

אַ זייל פון זונשטויב לייגט זיך אויף די מעבלשטיקער,
צעשניטן איז די וואַנט מיט שאָטנדיקע שטרייפן,
אין פריי־יאָר איז די ערד מיט ליכטיקייט שוין שיכור, —
וואו איז דער מענטש — דעם זין פון אומזין צו באַגרייפן?
כ׳פאַרהענג די שויבן, פינצטער ווערן זאָל אין שטוב,
די שאָטנס בינדן אויף דער וואַנט אַ גראָבן קנופּ.

ט״ז כסלו תש״ח

געזען האָב איך אין יענעם טאָג:
געהאָנגען האָט אַ שווערע וואָג, —
אויף רעכטס אַ שאָל,
אויף לינקס אַ שאָל, —
און אויסגערופן האָט אַ קול,
און אָפּגעענטפערט האָט אַ קול,
אַרויף־אַראָפּ האָט זיך די וואָג געוויגט,
אַ ייד אַ זייגער האָט געטיקט,
אַ האַרץ האָט ציטערדיק געפרעגט:
דעם גורל אונדזערן ווער וועגט?
די אויגן האָב איך צוגעדעקט, —
זאָל ווען דער וואָס ווענן ווענגט,
זאָל וויגן זיך די שווערע וואָג,
אַז וואָס איך בין און וואָס כ׳פאַרמאָג
איז גאָר אַ גורל וואָס איך טראָג
מיט טויט און לעבן אויסגעשפינט,
און ביידע האָט צעשפּרייט דער ווינט.
אַ קול גייט־אויף, אַ קול פאַרגייט,
די וואָגשאָל האַלט נאָך דעם באַשייד,
איך הער מ׳ען ציילט, איך צייל און צייל,
צעשנייד אַ וואונד, אַ וואונד פאַרהייל,
און ווידער וואונד און ווידער הייל, —
אָ, שומר, מה מליל, מה מליל?
ס׳איז דאָ אַן אייביקייט וואָס רוט
אין דינעם פּולס פון דער מינוט,
ס׳איז דאָ אַ פינצטערניש וואָס בלענדט,

ס'איז דאָ אַ גליווער וואָס פאַדברענט, —
קומט איר, נשמות, פרום און ריין,
מיט מיר צו ציילן „יאָ" און „ניין".
פון טיבער קומט, פון שפייער, רוים,
פון וואו אַ זאַנג, פון וואו אַ בוים,
פון קרייצצוגן, פון גזירת ת"ח,
פון הייליק בלוט אויף וועג און שליאַך,
פון אַש וואָס ס'טראָגט נאָך אום דער ווינט,
פון פונק אייערן וואָס בלוט נאָך צינדט,
פון אָפּגעווישט, פאַרמעקט געביין, —
קומט איר, נשמות, פרום און ריין,
אין טאָג פון משפט בייצושטיין,
ווען ס'וויגט דער גורל „יאָ" און „ניין".

***

ס'האָט דער טאַטע מיין קינדעריש הענטל גענומען
און געפירט מיך אין חדר צו יידל מלמד,
איבער שמאָלע ליקלעך און געסלעך קרומע,
נאָר דער וועג איז געווען אויסגעבעט מיט סאַמעט
פון צעגרינטע פסוקים, תנ"כישע זונען,
פון דער מוטער רחל און „ואני, איך יעקב", —
אַ באַהאַלטענע שיין איז פרום געריננען,
אויף די פּלויטן האָבן געבליט געדאַנקען,
ס'איז דעם טאַטנס האַנט אַ וואַרעמע, פולע,
ס'איז דערוויטערט זיין קול ווי אברהם אבינו'ס, —
— וואוהין פירסט מיך, טאַטע?
— צו דער גאולה.
און איך זע ווי דער וועג ליכטיק און גרין איז,
ווי מיט מיר גייט משיח, אַ יידענער למדן,
און ער רעדט מיר דאָס לשון פון „צאינה וראינה":
כ'בין שוין אויסגעגאַנגען אין מדבר די זאַמדן,
כ'האָב געזען דעם יידישן דאָרנבוים ברענען,
און דו ווייסט ווי שאַלהאַפטיק געווען איז פרעה,
ווי געאַכפּערט געווען איז משה רבינו,

נאָר די שעה וועט שלאָגן, מ'וועט מאַכן אַ וואַרע.
אַז צום אויסלייז גיין זאָלן מיר ביידע אינאיינעם.

צו דער גאולה גיין דאַרף מען כאור הבוקר,
זאָגט ביי יידל מלמדס שוועל דער טאַטע,
ס'איז דאָס שטיבל קליין און איינגעהויקערט,
נאָר אַ גרויסע זון איבער דעם פּלאַטערט,
ס'איז דאָס טירל נידעריק, בייגט זיך איין משיח,
אויף דער באַנק דערנאָך זעצט ער זיך אַנידער
און מיט אים אינאיינעם צום אויסלייז פלי איך,
מיט אַ פּרשה חומש, מיטן טאַטנס סידור.

**
*

דו ווייסט נישט צי ס'איז נאַכט, צי טאָג,
די צייט האָט אָפּגעשטעלט איר שלאָג,
אַ רגע הענגט מיט שווער געוויכט
און פאַלט אַרונטער אומגעריכט,
אַ רגע הייבט זיך אויף צוריק
און גיט אין מוח דיר אַ פּיק,
פון טיפעניש אַרויסגעשיילט
זאָגט דיר אַ קול: מען ציילט, מען ציילט,
מען ציילט אַן איינס, מען ציילט אַ צוויי,
דעם חלום דיינעם, דיין געשריי.
מיט דורות יידן ביסטו וואַך
ט"ז כסליו אין תש"ח,
מיט זייער ציטער, זייער ברויז,
מיט „גאָט, דערלייז ישראלס הויז".

**
*

פאַר די אויגן זוניקע רינגען,
הערצער שאַלן, ווערטער רוישן,
קליין זענען מיר אַז ישיר צו זינגען,
קומט, לאָמיר גיין צום געזאַנג פון משהן.

ליד פון שארית הפליטה

די נאַכט איבער אונדז טוט איר פינצטערניש וועבן,
אין ביטער געיאָמער פאַרגייט זיך דער ווינט,
פאַר טויזנטער לעבנס טראָגט איינער דאָס לעבן,
אַ הייליקער ציטער מיט זיי אונדז פאַרבינדט.

אויף אַש און אויף חורבות צעשפּרייטע,
מיר זענען די שארית הפליטה.

דער פיינט האָט דאָס לייב אונדז צעריסן אויף שטיקער,
מיט אייזערנע קעמלען געקעמט אונדז די הויט,
נאָר אונדז איז געבליבן דער טייערסטער עיקר:
צו הייליקן לעבן פאַר הייליקן טויט.

מיר לעבן אַפילו סע זאָל וויי־טאָן,
מיר זענען די שארית הפליטה.

פאַר טאַטע, פאַר מאַמע, פאַר שוועסטער און ברודער,
פאַר יידישע לעבנס וואָס האָבן פאַרצאַנקט,
פאַראַקערן וועלן מיר אונדזער יהודה,
דעם עמק, די חולה — מיט אונדזער געזאַנג.

פון שטעכיקע וועגן, פאַרדרייטע,
מיר קומען, די שארית הפליטה.

ניטאָ אַזאַ נאַכט, וואָס זאָל זיין פאַר אונדז פינצטער,
דאָס פינצטערניש האָבן מיר דורכגעבראָכן,
מיט אייגענעם פייער די זון זיינע צינדסטו,
אין חושך — צו ליכט איז דיין פנים געווענדט.

פון לענדער מיט ביינער פאַרזייטע
מיר קומען, די שארית הפליטה.

אַ זכות איז צו לעבן פאַר טויטע מיליאָנען,
דאָס בלוט זייערס אין אונדזערע אָדערן רינט,
מיר צינדן פאַר זיי אונדזער זון און לבנה
און שפּרייטן זייער פּיין, ווי קערנער אין ווינט.

סע וועט אויפגיין דאָס לעבן אויף בייטן
פאַר אונדז, די שארית הפליטה.

אַ געזאַנג

אַ געזאַנג איבער אַלע געזאַנגען
פון צוריקקער אין אייגענעם לאַנד,
איבער שטעכיקע וועגן געגאַנגען,
איבער גלותן אַלע געשפּאַנט, —
קומט צוריק, מיינע זין, מיינע טעכטער,
קומט צוריק צו דעם גילדענעם זאַמד,
וואו אַרויסגעשפּראָצט האָט דער גערעכטער,
דער געדאַנק האָט זיך יידיש צעשטאַמט.

מיט צעפּלאַטערטע, ווינטיקע פּאָלעס,
אויף די פליגלען פון אָדלערס געבראַכט,
קומען זין פונעם תימנער גלות,
קומען טעכטער פון פינצטערער נאַכט,
מיט אַ וואונדער־געזאַנג אויף די ליפּן,
אויף די וויעס — דער קוש פון קאַיאָר, —
זיך אַליין פון דער נאַכט אויסצוזיפּן
צו דערשפּירן די ליכטיקע וואָר.

אַ געזאַנג איבער אַלע געזאַנגען,
איבער דורות — די וואונד פון אַ דור,
ווער דעם הימל סע וויל היינט דערלאַנגען,
דאַרף אַרויסגיין צום בלויען קאַיאָר,
נעמען היילקסטן אונדזער טרויער,
אים פאַרוועבן אין היילקסטער פרייד,
און אויף טרעפּ פונעם מיסטישן זוהר
וועט ער זען, ווי צום הימל ער גייט.

דער איזלטרייבער פון גאולה

א

אַ מענטש אויף דער עלטער פון זיך וויל דערציילן,
פון אייגענע יאָרן אַ מעשהלע שפּינען,
און פּעדעמווייז צווישן קינדער צעטיילן
דעם זילבערנעם אויסשפּרייט פון זיין באַגינען.

נישט שייך צו זאָגן, צי אויסטראַכט, צי אמת,
אַז אמת וויל זיך גאָר אין אויסטראַכט פאַרשווענדן, —
אַ שטיק פון מיין לעבן, זע, זון, ווי איך נעם עס
און וועב דערפון אויס, נאָר פאַר דיר, אַ לעגענדע.

אַ מוילאייזל־טרייבער, אין קראַך פון האַרמאַטן,
אַרויף, צו דער פעסטונג, וואָס הייסט סעד־על־באַבער, —
וואָס זאָגסטו נישט, זון, צו דיין עלטערן טאַטן,
ווי ער איז אַ קריגער געווען אַזאַ וואַכער?

אַ ביקס אויפן אַקסל, צוויי מוילאייזל־ציימלעך
פאַרקרעמפט אין די הענט, אַזש די הויט איינגעשניטן,
אויף באַרגיקע וועגן פון געקאָרטשעטע ביימלעך
צוויי מוילאייזלען שפּאַנען, דיין טאַטע — אינמיטן.

וועסט לאַכן אַוודאי, אַז איך וועל דיר זאָגן,
ווי הויך ס'האָט דאָס האַרץ מיינס געזונגען מיט גלויבן,
נישט איינמאָל האָט רעגן דעם קאָפּ מיר געצוואָגן,
און בליצן — אין הימל געעפנט מיר שויבן.

איז וואו איז דאָס מעשהלע? ווערסטו דאָך פרעגן:
דער טויט, און דער גלויבן, די וויסטע טראַנשייען,
דער גאַנג אין די נעכט אויף די שטעכיקע וועגן,
און פייער דאָס בילד פון צעשפּאָלטענע פּה'ען.

די דריבנע שראַפּנעלן, די בלוטיקע שוימען
פון מוילאייזל־קעפּ אויף די הענט מיר געדונען,
די איינציקע שטוב מיט פאַרעלנטן קוימען,
די חרובע נעסטן, וואָס איך האָב געפונען.

אַ מוילאייזל־טרייבער, דערטרייבן זיך וויל ער
צום אייזל, וואָס רייטן אויף אים וועט משיח, —
די נעכט ווערן עלטער, די טעג ווערן שטילער,
פאַר דיר, מיין בן־יחיד, דעם פאָדעם דערצי איך.

ב

די פינגער האָבן געשמעקט מיט חלומות גרינע,
די אויגן — מיט וואַכיקייט האָבן געבליט,
מיר זענען געגאַנגען אין יונגן, אין פריען באַגינען
און אייגענעם ציטער אין זיך אויפגעהיט.

גאַליפּאָלי האָט זיך פון נאַכט ערשט אַרויסגעוויקלט,
צום בלוי־ים האָט סעד־על־באַבער אַרונטערגעקוקט,
אַריבערגעגאַנגען אַ שאָקלדיק הילצערן בריקל
און נענטער האָט זיך דער טאָג צו אונדז צוגערוקט.

די מוילאייזלען, — ווייסע און קלוג־איינגעשפּאַרטע, —
געטראָגן האָבן אויף רוקנס דעם אָנלאָד פון טויט.
צו מזרח, די וואָלקנס, ווי שפּיצנגעוועבן צאַרטע,
פאַרצויגן האָבן דעם הימל מיט דינער, ליכטיקער הויט.

פאַר אונדז, — אויף אַן אומרואיק פערד איז געריטן
דער האַרט־בלאָנדער שוויגער, קאַפּיטאַן טרומפּעלדאָר,

דאָס פּנים איז יונג, נאָר מיט קאַרבן צעשניטן,
אַריינגעאַקערט אין זיי דער צער פון אַ דור.

איין אַרבל אויף האַליק, אויף הייסן פלייש דער צווייטער,
דער קאָפּ אויפגעהויבן אַריבער דעם אייגענעם מוס, —
אין שפּאָרן — די פּיס, ווי אויף אַ לייטער,
דער ווייט אָנצוזאָגן: איך הייב זיך אויף העכער און קום...

ער דרייט זיך אום אויפן זאָטל, זיין קול גיט אַ שניט: ימינה...
מיר נעמען זיך רעכטס, — באַפעלער ביסטו קאַפּיטאַן.
אויף יענער זייט בריקל די ביימער — פרישער און גרינער,
און יינגער און גלייביקער ווערט אונדזער שפּאַן.

העך דאָרט, קאַפּיטאַן, בייג־אָן דעם קאָפּ, די לופט איז אַ פולע
מיט קוילן־געווייןן, מיט הייס־צעשאָטענעם שראַפּנעל...
מיט קאָפּ געהויבענעם, זאָגט ער, גייט אַ ייד צו גאולה,
נאָך העכער הייבט ער אים אויף ביים טויט אויף דער שוועל.

דו זיצסט, קאַפּיטאַן, אַזוי הויך אויפן זאָטל,
אַ קויל האָט דיין היטל אַ קראַץ שוין געטאָן...
ער גיט אַ שמייכל: אָ, יינגלעך, דער טויט אַליין ווערט בטל,
אַז יידן גייען צום אויסלייז, מיט קאָפּ אין דער הייך, ווי אַ פאָן.

מיר גייען נאָך זינגענדיקער ווי פריער,
פאַר אונדז — דער חלומער־רייטער, טרומפּעלדאָר,
אַזוי דערגאַנגען צום יאָר תש״ח, צו ה׳ באייר,
די מזילאייזל־טרייבערס, מיט שיטערע, גרויע האָר.

מיטן ערשטן שניט פון אַקער

מיטן ערשטן שניט פון אַקער אין יהודה
האָט זיך אונדזער אויסלייז אָנגעהויבן.
אַז דער פּיאָש האָט אויפגעהאַקט אַ רודע,
האָט געשיינט די זון אויף יידנס שויבן.
אַז אַ האַנט האָט אויסגעריסן דערנער,
זענען טראָפּנס בלוט געווען די קערנער
פונעם אויסלייז וואָס זי האָט פאַרזייט.
אַז אַ קירקע האָט דעם שטיין צעפּיצלט,
האָט געקלונגען שוין: מיר ווערן ניצול,
האָט אַ קול אונדז אָנגעזאָגט: משיח גייט.

מיט פאַרהאַרטעוועטע פיס איז ער געגאַנגען,
מיט צעוואונדיקט לייב און הויט פאַרברענטער,
אין די שמאַטעס איינגעהילט געזאַנגען
און פאַרוויקלט חלום אין געווענטער.
אין דער ערד אַריינגעשניטן פרישע ברונעמס,
אין דער ערד אַריינגעשניטן בייטן־זונען,
פון דער ערד אויסגעשניטן פרישע ברונעמס,
און געקושט די הייסע קנייטשן אירע,
ווי אַ מאַמעס פּנים, — ער, דער שפּירער
אין דער טיפענייש איר יונג געמיט.

אין די טעג האָט ער געגראָבן קוואַלן,
אין די נעכט איז ער געווען דער היטער,
אויף געוויין פון אייזלען און שאַקאַלן
האָט ער שטיקער חלום אויסגעפיטערט,
אויף די בערג האָט ער אָנגעצונדן פונקען
און אַליין דאָס פייער אויסגעטרונקען
מיטן דאָרשט פון אומקער אין דעם לאַנד, —
ער איז דאָ מיט אונדז, דער ערשטער בויער,
מיט דער פרייד זיינער און מיט זיין טרויער,
און ער שפּאַנט נאָך ווי ער האָט געשפּאַנט.

ירושלים

א

ס׳האָט דער טאַטע מיך גענומען ביי דער האַנט
און געפירט אין חדר צו יידל מלמד,
נאָר געגאַנגען בין איך צו דער גרויער וואַנט,
וואָס אין אירע שפּאַלטן בליט דער ווייכער סאַמעט
פון צעגרינטע פּסוקים. תנ״כישע זונען
איבער אירע שטיינער האָבן געשפּאַנט,
אַ באַהאַלטענע שיין איז פרום גערונען, —
און דער טאַטע פירט מיך ביי דער האַנט.

ס׳איז דעם טאַטנס האַנט אַ וואַרעמע נעסט
און פּאַרטוליעט בין איך אין איר ווי אַ פויגל.
זאָגט דער טאַטע: וועסט גיין, איך ווייס אַז דו וועסט,
מיט אַ פּרשה חומש און מיט יידישע אויגן,
אויף די שליאַכן וואָס יידן זענען געגאַנגען.
זאָג איך: טאַטע, איך גיי דאָך און פריי זיך, דו זעסט?
ס׳האָט דער פויגל געוואָלט צו די הייכן דערלאַנגען, —
און דעם טאַטנס האַנט איז אַ וואַרעמע נעסט.

זויפל יאָרן פאַרפלויגן, די נעסט איז פאַרוויסט,
נאָר נאָך ווארעם דער גאַנג מיטן טאַטנס פאַרטרויען
גייסט אויף שטיינערנע בערג און דיר דאַכט זיך — דו פליסט
צו ירושלים, — דער שטאָט, דעם חזיון.
גייט די זון דיר אַנטקעגן, קומט די יונה הומיה
און מיט ברוסטיקן ברומען דיין אָנקום באַגריסט.
זענען דורות געפלויגן, אַז דו זאָלסט דערפליען, —
און דעם טאַטנס ווארעמע נעסט איז פאַרוויסט.

ב

אין אַ סיונדיקער נאַכט בין איך שטיל אַרומגעגאַנגען
אויף ירושליםס גאַסן, ס'האָט אָנגעהויבן טויען.
כ'האָב געהערט — דער הימל־אויסשפּרייט זינגט געזאַנגען
צו דער בלויקייט, צו דער טיפקייט, זיי זיך צו פאַרטרויען.
ס'האָבן שטערן אויסגעפינטלט קמצן און סגלן,
ס'האָט אַ חיריקל אַן עלנטס שטיל געטאָן אַ שוועב.
אין דער נאַכט האָט זיך געצויגן אַ געוועב
איבער בערג, צעטראָטענע ווי טרעפּ,
איבער שטיבער זילבערנע, צעווינטיקטע ווי זעגלען.

כ'האָב די שורות אויסגעלייענט מיט אויגן צוגעמאַכטע,
ס'האָט זיך וואָרט מיט וואָרט געקושט, אות צו אות געפלויגן,
כ'האָב געזען דעם טראָפּ, די מרכא, תפחא און אתנחתא,
ווי זיי האָבן זיך מיט אַ געזאַנג אַראָפּגעבויגן.
כ'האָב אין זיך די שטערנדיקע פינטעלעך געצייכנט,
אויסגעצוילט אויף פינגער דעם זילבערדיקן טראַף, —
אַזאַ ציטערדיק, אַזאַ פאַרהוילן, אויסגעבלויט כתב
פון אַנטפּלעקטן, אויפגנייאיקן באַשאַף
האָט די נאַכט געשריבן אויף די לויטער־דינע הייכן.

ג

רויטלעך, כלהדיק פֿאַרשעמט,
שפּילט זיך אין דער זון ירושלימס שטיין,
פֿאַלט אויף אים אַ שאָטן, קוקט ער פֿרום־פֿאַרשעמט,
ווי אַ כלה אַז זי גרייט זיך צו דער חופּה גיין.

שטעט פֿאַרעלטערן זיך פֿון ציַיטס באַריר,
יאָרן וואַקסן־אָן אויף זיי, ווי גרויער מאָך, —
שטאָט פֿון רויטן שטיין, ס'איז דער נס אין דיר,
וואָס אויף דיר וואַקסן יאָרן און ייִנגער ווערסטו נאָך.

דיין געדאַנק קרישטאָליק, לויטער, ריין,
האָבן בערג אַרום דיר הייליק אויפֿגעהיט,
די ביסט ניי, אייביק ניי, שטאָט פֿון רויטן שטיין,
ווי גאָטס וואָרט, וואָס האָט פֿון דיר אַרויסגעבליט.

איינגעקריצט אין דיר איז גאָרע וועלט
אין איר אייביקייט, אָבער דאָס געזאַנג־געוויין
דאָס ייִדישע האָבן דיך אַוועקגעשטעלט, —
עיר הצדק, שטאָט פֿון רויטן שטיין.

אַנטפּלעקונג

אַ שטיק נאַכט אויף די פליגלען געַנומען,
מיט דריי פינטעלעך פייער ביים זוים,
די מאָטאָרן פאַרטראַכטערהייט זשומען
איבער פרעמדער, צעצונדענער רוים.

כ׳האָב אַ טאָג אויף די גאַסן די רוימער
אַרומגעבלאָנדזשעט מיט עלנט געמיט
און געשפּירט, ווי סע לויערט דער כומר
אויף צעוואַקלטע יידישע טריט.

ס׳האָט דער מוטנער, פאַרזשאַווערטער טיבער
אויפגערייבערט צום ברעג זיינעם שוים,
כ׳האָב געזען די דערשראָקענע שטיבער
פון אַמאָליקער יידישער רוים.

אַזאַ טאָג, אַזאַ פולער, צעברויזטער,
בינדט דערמאָנונג פון דורות צונויף,
הערסט דעם שטומפיקן קלאַנג פון אַ קלויסטער
און אַ קול אין דיר טיאָכקעט: אַנטלויף.

אין דער טיפעניש פון דעם זכרון,
אין דער ווייט פון דער צייט — דיין געהער,
שטעכט די ערד דיך אַזוי ווי אַ דאָרן
וואו דו גיסט זיך אַ ווענד און אַ קער.

ס׳קען די צייט יידיש בלוט נישט פאַרשווענקען,
ס׳קען די זון נישט פאַרשיינען דעם טויט,

גילדענע שקיעה

מיט געמיט דײנעם טוסטו געדענקען,
מיטן שאָרף פֿון אַ װינט אױף דײן הױט.

פֿון דער הײך הײבט די שטאָט אָן צו צאַנקען,
װי אין אױג פֿון אַ גוסס דאָס ליכט,
איבער מיר און אין מיר, װי געדאַנקען,
צינדן שטערן זיך אָן אומגעריכט.

גײט אױף פֿליגלען די נאַכט מיט אַ ציטער,
הענגט זיך אָן. אױף די פּאָלעס פֿון װינט,
ביז דער הימל װערט בלײכלעך און שיטער,
ביז די טונקלקײט אונטן צערינט.

ביסט די נאַכטיקע שעה נישט פֿאַרשלאָפֿן,
נאָר ס'האָט פֿאָרט דער פֿאַרטאָג דיך געװעקט, —
ס'האָט נישט אײן מאָל אַזױ שױן געטראָפֿן,
אַז אין װאַך האָסטו װאַכקײט אַנטפּלעקט.

ואתחנן

פּאַרטאָג. די נידער איז אין בלוי פאַרהילט,
כּפר בלום איז צו דער אַרבעט אויפגעשטאַנען,
לבנונס קאָפּ ווערט פאַסמעסוויז באַגילדט,
אַ לאַנקע וואַרעמט און אַ שאָטן קילט, —
זינג, טרויער מיינער, — ואתחנן.

פון חרמון הייבט זיך אויף אַ זילבער־טוי
און דאָ — צום אַקערפעלד אַ יונג טוט שפּאַנען,
מיט אויסגעבלויטע אויגן, האָר ווי שטרוי, —
פאַרוואָס זע איך, ווי משה אויפן באַרג נבו
שטייט עלנט מיט אַ ואתחנן?

קיין משה בין איך נישט, נאָר סתם אַזוי,
אַ ייד, וואָס קומט פון וואַנען און פון דאַנען,
וואָס גיט אַמאָל אַ לויכט און ווידער ווערט ער גרוי,
נאָר תמיד שטייט ער אויפן באַרג נבו
מיט נישט־דערוויינטן ואתחנן.

ס׳איז דאָ אַ שטילקייט וואָס איך גלייב איר און געטרוי,
ס׳איז דאָ אַ פולקייט פון אַנגעמעלקטע קאַנען,
ס׳איז דאָ אַ טרויער און אַ פרייד אין בוי, —
ס׳איז איין געזאַנג, כּפר־בלום און הר נבו,
פון אייביק־אָן ביז אייביק — ואתחנן.

דער קליינער ניגון

ביז ס'וועט אויסגיין דער קליינער ניגון
וואַרטן נאָך שטילע יידישע ציגן
אויף אַ טרונק וואַסער, אַביסל קלייען,
אויף אַ יידיש האַנטעכל צו צעקייען,
שטייט נאָך אַ יינגעלע ביי אַ פּליטל
מיט אַ באָקסער און אַ טייטל,
מיט אַ טרויעריקן פיילנבויגן
און משיחן אין די אויגן.

ביז ס'וועט אויסגיין דער קליינער ניגון
און דער גרויסער וועט זיך צעוויגן,
טראָגט נאָך דער ווינט אַ יידישע שיימע,
הענגט נאָך אונדזער אומעט אויף ביימער,
ווי אויף די ווערבעס אַמאָל אין בבל!
זינגט נאָך אַ בוך מיט אַ פּראָסטן טאָוול
גילדענע, ליכטיקע יידישע שירה
פאַר אַזויפיל פאַרנאַכטיקע אירע.

פרום איז אונדזער יידישע מוזע,
ווי אויף קבצנישער טיר די מזוזה,
ס'האָט זי דער ייד אַרויסגעסידורט,
ווידעראַנאַנדיקט און דערווידערט,
מיט אַ ממה־נפשך אויף אייגענע ליידן
האָט ער זי אָנגעטאָן אין זיידנס,
איר געזאַנג האָט ער אויסגעזויבערט
פון דער פאַרהאָרעוועטער שטויב־ערד.

ביי אַ וואַסער-קוואַל

איך בין דאָ, ביים וואַסער, שוין אַמאָל געשטאַנען,
מיט אַ סטאַדע שאָף, וואָס האָט געלעכצט אַ טרונק,
אַז כ׳האָב אָנגעפּילט פון קוואַל מיינע גרויע קאַנען,
האָט ביי מיר, ווי ביי די שאָף, אַ צופּ־געטאָן די צונג.

איך געדענק אויף זיך דאָס לייוונטענע העמדל,
מיט אַ בלאָנדער באָרד בין איך געווען באַזוימט,
דורך די פינגער האָב איך דורכגעזיפּט אַ זעמדל
און געזען ווי ביי די שאָף אין מויל דאָס וואַסער שוימט.

איך האָב גליליש גערעדט מיטן קמצן און סינען,
כ׳האָב דעם פּתח אויסגעזונגען מיטן טראָפּ,
איך געדענק די איילבירט־ביימלעך אָנהייב גרינען
און דעם חרמון מיטן וויים־פאַרקלערטן קאָפּ.

איך בין דאָ געשטאַנען, איצטער ווידער שטיי איך,
מיט גערויש דאָס וואַסער פון אַ רינע רינט,
איך דערשפּיר דעם שאָפּענעם, געשמאַקן ריח
און דעם קילן טעם פון חרמונדיקן ווינט.

גילדענע שקיעה

איך בין יאָרטויזנטער אַוועקגעגאַנגען
און צוריקגעקומען מיט אַ פולן קויש
פון געדענקען און פון שפירן, — צו דערלאַנגען
צום דערפרישטן וואַסער, צום געזאַנג־גערויש.

ס'גיט אַ שפריץ מיט טראָפנס זילבער־שוים די רינע,
אויף אַ שטיין פאַלט שטיקער זון און צינדט אים אָן,
פון אַ בוים צעשפרייט זיך שאָטנס ווייכע, דינע, —
ס'איז אַן אָפשטעל דאָ, מיר פאָרן קיין מירון.

שיכורי אפרים

שיכורי אפרים, — הערט, איך בין אַ שיכור
נישט פון אפרימער בערג־געטראַנק,
פון וואָלקנס, וואָס דער ווינט צעררייסט אויף שטיקער,
פון זילבערנע שפּריצלעך אויפן געדאַנק
איז אָנגעטרונקען מיין געזאַנג.

די הרי אפרים זענען תנ״כיק,
עמוסעס שטראָפרייד איז זייער טעם,
און איך בין פשוט יידיש־שפּראַכיק,
דאָס עברי־טייטש סידורל איז מיין שטאַם,
אַפילו די זינד מיינע איז אַ תם.

און ווידער, דער ווינט איז אויך נישט דער עיקר,
נאָר הינטער אים דאָס זיידענע קול
פון יידן מיינע, חלומות־שטריקער
פון רייננסטן ספרדיקן וואָל,
וואָס איז אַזוי טייער בזיל־הזול.

די זון שפּינט דאָ אויס פעדעמלעך דינע
צונויפצובינדן צעריסן געמיט,
די מאַמע מיינע קומט מיט איר תחינה,
דער טאַטע — מיט שיימעס וואָס ער האָט געהיט,
און איך — מיט פאַרהאָרעוועט יידיש ליד.

גילדענע שקיעה

געווען זענען מיר געטרייע שפּאָרער,
געוואַרעמט אַ שורה, געבאָוועט אַ קלאַנג,
געפּייניקטע, פרײדיקע אויפבאַוואָרער
פון קילן פייער אין פאַרנאַכטיק געצאַנק,
פון לויטערן יידישן געדאַנק.

דאָס זון־געוועב ווערט גאָלדן געדיכטער,
די פעדעם — צונויפגעוועבט ווי זייד,
אַ ניגון גייט־אויף אַן אומגעריכטער, —
שיכורי אפרים, איר פריילעכע לייט,
אפרים קומט צו אייך פונדערווייט.

אפרים אויערבאַך

נצרת

פון די בערג נצרתער אַרונטער
ליגט דער עמק אין דער זון פֿאַרפּלייצט,
ווי אַ גוף אַ האָריקער, געזונטער,
וואָס פֿאַרהאָרעוועט זיין בינטל ווייץ.

ס'איז זיין גרינס צעפּערטל'ט און צעקעסטלט,
פון די שטיבלעך זינגט אַרויס די מי,
אָנצופּילן פול מיט ברויט דאָס מעסטל
שטייט די זון אין עמק אויף פֿאַרפרי.

כ'בין אַרויס מיט אומרו פונעם פּלאָנטער
וואָס נצרת האָט אין מיר דערוועקט,
און אַ גרינעם, האָרעפּאַשנעם יום־טוב
האָט פֿאַר מיר דער עמק אויפגעדעקט.

אין נצרת האָב איך אומגעבלאָנקעט
אין אַ שאָטן, וואָס איז פרעמד און קאַלט,—
זיי געבענטשט, מיין עמק, דיינע לאָנקעס
לויכטן אויף פֿאַר מיר מיט לויטערן געשטאַלט.

ג י ל ד ע נ ע   ש ק י ע ה

אין נצרת ליגט אַ גאַט פֿאַרוויקלט,
אַ גראַנגל איינגעדעקט אין מאָך,
כ'האָב געזען אים אויף אַ שמאָלן בריקל
ווי ער וואַקלט זיך אין אייגענעם געבראָך.

פֿון אַ גלאָק אַ האַלב געוויין, צעשפּאָלטן,
אין אַ פֿעלדז געפּענטעט אַ געדאַנק,
מיט אַ קאָפּ, מאָנאַכיש־אָפּגעגאָלטן,
איז דער מענטש דאָ טרויעריק און קראַנק.

ס'האָט די זון אַפֿילו דאָ געפֿיבערט
און געפֿאַלן שטיקערווייז אויף טרעפּ,
ס'גייט אַרום די מורא איבער שטיבער
און אַ האַרץ קלאַפּט דאָ מיט הויכע קלעפּ.

כ'האָב געהערט די קלעפּ ביז נאָכן טויער,
ביז דער עמק האָט זיך אויפֿגעפּראַלט
מיט דורותדיקן יידישן געדויער,
מיטן גרינעם, זוניקן געשטאַלט.

כ'האָב געלייענט בייטן, ווי אַ בריוול
וואָס אַ קרוב האָט מיר צוגעשיקט,—
אַ געזונטער ייד אין אויסגעשמירטע שטיוול
און אַ קאַפּאָטע אויפֿן ווינט צעפּליקט.

גאָטס וואָרט

גאָטס וואָרט וועט אַרויסגיין פון ירושלים, —
איך זע ווי סע וואַרעמט זיך דאָ אויף אַ באַרג,
גאָטס וואָרט איז דערווייל נאָך ווי שטיין אַזוי קאַרג,
אַ ביימל אַן עלנטס, וואָס וואַקסט ערשט און בליט,
שטייט איבער גאָטס וואָרט און ציטערדיק היט.

נאָר איבער די וועגן פון ירושלים
גייט אום דער זוכער מיט שאַרפן קוק,
ער טראָגט אַן אַלטן, ליימענעם קרוג,
צו שעפּן גאָטס וואָרט אין נעכט און אין טעג,
ווי נאָר סע וועט זיך טאָן אַן אַנטפּלעק.

איך האָב אים געזען אין ירושלים,
ער האָט געקוקט צום באַרג, צום שטיין,
צום ביימל, דעם היטער, צום וואָרט אַליין,
דער קוק — מיט וואַרעמער תמימות פול,
ווי יידן אַן עדה אין אַ שול.

תגרי לוד

די תגרי לוד פאַרקויפן איצט גזוז
און קנעפּלעך, קעמעלעך און בינטלעך גראָז,
אין הענט ביי זיי אַריינגעברענט אַ נומער,
אין אויגן לעשט זיך ביי זיי אויס דער זומער,
דער אומעט ווייַנט אַרויס פון זייער בלוט,
נאָר ס׳שווייגן די תגרי לוד.

פון ווייסל־לאַנד, פון דניעסטער און פון פּרוט
געקומען זענען זיי, די תגרי לוד,
פון יידן־אַש אַ פונק, וואָס האַלט אין צאַנקען
און גיט אַ צינד פאַרלאָשענע געדאַנקען,
וואָס האָבן, ווי די שטערן אין דער נאַכט
אויף יידן־הימל פרום און ציטערדיק געוואַכט.

מיט בלויקייט איבער זיי דער הימל רוט,
נאָר אומרו שפּרייטן זיי, די תגרי לוד,
זיי זענען נישט אַרויס פון דער גמרא
אַראָפּצושיילן דאָ פון זיך די קאָרע,
וואָס אָנגעוואַקסן האָט אויף זיי די צייט, —
דאָס לעבן אונדזוערס האָט זיי שטיקערווייז צעקייט.

אפרים אויערבאַך

גשר הזיוו

גשר הזיוו, — מיטן פּנים צום ים,
בערג איבער אים, און פאַרגרויטע טעראַסן, —
שניידט זיך אַריין ווי אַ ליכטיקער שראַם,
מיט די צעאַקערטע, ליימיקע פּאַסן.

שטייסט ביים שטראָם, וואָס איז שמאָל און פאַרדרייט,
צווישן די בייטן אַ וואַסערדיק ליקל,
ציטערדיק זענען די פּשוטע רייד
דאָ, אויפן הייליקן, הילצערנעם בריקל.

יונג מיט זיין טרויער איז גשר הזיוו,
ערשט האָט זיין פרייד זיך געטאָן אַ צעוויקל,
נאַכט האָט אַרונטערגעקוקט אַזוי טיף
דאָ, אויפן הייליקן, הילצערנעם בריקל.

שטערן, צעפּינטלטע, ווי אין אַ בריוו,
טונקל די שריפט און פאַרהוילן צעציקלט,
לויערן אויף בויער אין גשר הזיוו,
דאָ אויפן הייליקן, הילצערנעם בריקל.

גילדענע שקיעה

קליין איז דאָס בריקל, צעווייקט דאָס געהילץ,
היטסט מיט געוועֶר, מיט צעשאָרכעטן אויער,
הערסט אין דער נאַכט אַ צעשויבערטן גרילץ,
פייער האָט פינצטערניש דורכגעבויערט.

וואָס איז אַ בריקל? נאָר האָלץ און געשטעל,
ברעטער צעוואַקלט אויף מאָכיקן דריקל, —
שטייסט ווי אויף ליכטיקער, אייגענער שוועל
דאָ, אויפן הייליקן, הילצערנעם בריקל.

שטום און אָן ווערטער, מיט מיסטישן כתב, —
זיבן די נעמען, נאָר זיבן מאָל זיבן,
ווי אַ געכפּלטער נייער באַשאַף,
איז זייער טויט אויפן בריקל פאַרשריבן.

אַקערט דאָ איינער, דער ווינט גיט אַ שטיף,
דרייט אים די האָר ווי אַ פלאַקסעדיק שטריקל, —
גאָט, גיב מיר שטילקייט אין גשר הזיוו,
דאָ, אויפן הייליקן, הילצערנעם בריקל.

דער ערשטער פּיאַש

דאָס מאַנדלען־וועלדל איז גרין און שיטער,
דיביימלעך שפּראָצן דין און יונג,
נאָך ביגלערן גיי איך נאָך דער דריטער,
אַ ביימל, זאָגט ער, דאַרשט אַ טרונק,
און מיטן פּיאַש גיט ער אַ קלונג.
אין מיר גייט אויף די פרייד מיט ציטער.

אַרום אַ ביימל די ערד צעגראָבן,
פון פאַרנט שטייען ביימלעך גרייט, —
די ערד האָט פיינט מען זאָל זי שאָבן,
דאָס האַרץ אירס עפן, איר איינגעווייד, —
מיט פּיאַש קלינגט ביגלער, און מיט רייד, —
די ערד דאַרף טיפע שניטן האָבן.

סע שווייגט דער חבר, וואָס גייט אינמיטן,
נאָר איך הייב אויף דאָס קול און זינג:
די ערד דאַרף האָבן טיפע שניטן,
דאָס מויל דיינס עפן, בוים, און טרינק,
מיין האַרץ, ווי דו, איז יונג און גרינג,
און אונדזער ערד דאַרף טיפע שניטן.

ס'איז אָנגעוואַקסן, פון דורות פוסטע,
אויף אונדזער ערד אַ גראָבע הויט,
מיט בלאָטערן און שטעכער־קוסטעס,
וואָס ברענען ווי אַ דאַרער קנויט,
רייס־אויף דאָס האַרץ, וואָס איז פאַרגרויט
און אייגן האַרץ צעשניידן טוסטו.

ס'איז הויך דער הימל, ווייך און לויטער,
מיט פאַלדן ווייס אַריינגעשפּינט,
נאָר ווי ער שיינט אַן אויסגעבלויטער
דערשפירסטו: רעגן אין אים רינט.
דו הערסט די טראָפּנס אין דעם ווינט, —
דיין האַרץ ווערט אָפענער, פאַרטרויטער.

דעם קאָפּ הייבסט־אויף צום הימל ביגלער
און גיט אַ זאָג: דער רעגן שמעקט...
איך זע אים, ווי ער טוט זיך שפּיגלען
אין ערד, וואָס איז שוין אויפגעדעקט,
און ווייטער האַקט דער פּיאַש און זעגט
פון שטומער ערד אַראָפּ די ריגלען.

די ביימלעך שטעלן אָן די בלעטער,
ווי אויערן, פול מיט געהער —
אַן עדה שטילע, יונגע בעטער,
מיט פרומען, זינדיקן באַגער,
מיט וואַרטן און נאָך עפּעס מער:
מיט הונגער נאָך די טראָפּנס־זעטערס.

אין לייב מיר צינדט זיך אָן אַ פיבער,
איך שנייד די ערד מיט בלוט און הענט,
איך עפן גריבער, גריבער, גריבער,
איך ווער מיט פּיאַש און ערד פאַרברענט,
ביז ס'גיט אַ דונער, ס'בליצט און בלענדט
און גאָט ווערט אייגענער און ליבער.

ס'ווערט פינצטער, נאָר די שיין פון בליצן
צינדט אָן דאָס וועלדל און פאַרשווינדט,
די ביימלעך ציטערן ביז די שפּיצן
פון סוד, וואָס רוימט זיי איין דער ווינט,—
נעמט, חברה און אַהיים אַנטרינט,
צעפּליוכעט זיך נישט ווי די פּריצן.

דער הימל ברעכט זיך, טראָפּנס גרינגע
צעטאַנצן זיך מיט פריי געמיט,
דאָס יונגע וועלדל ווערט נאָך יינגער,
זיין גרינקייט הייבט זיך אויף און פליט,
און מיר — צעפליגלטע די טריט —
און פּיאָשן אויף די אַקסלען — זינגען.

אַן עדה ביימער דאָרט אַהינטער
טרינקט פרום דעם אייבערשטנס געטראַנק,
צו ווערן פרימער און געזינטער,
און דאָ אַן עדה מיט געזאַנג,
צונויפגעבונדן אין איין גאַנג,
געהייליקט ווערט אין שטורעמווינטן.

דאָס האַרץ אין דיר איז זיך צעלאָפן,
דערכאַפּ עס ווי אַ קעלבל אויף אַ שטריק, —
געטרונקען האָסטו ווייַן פון שטאָפן,
דעם וויין מיט ביטערלעכן צוויק,
און איצטער טרינקסטו עמערס גליק
און מאַכסט אַ בורא פרי הגפן.

ווייטקייט דיינס דערגרייך

דער הימל, ווי אַ רעשעטע, שטערן זיפּט,
פֿון פֿייער פֿליען שטערן צו דער הייך,
האָסט זיך אַליין צו עפּעס צוגעקניפּט,
הייב־אויף די האַנט און ווייטקייט דיינס דערגרייך.

דער מענטש האָט ווייטקייט אייגענע פֿאַר זיך,
דעם שטח זיינעם טראָגט ער אין זיין קוק,
אַריבערשפּאַנען נאָר אַ דינעם שטריך
און ס'גיבן ווענט פֿאַר אים זיך אַ צערוק.

ביים פֿייער כאַפּ איך שטערן אין דער האַנט
און צינד זיי אָן אין מיינע בלאָנדע האָר,
אַז לויכטן זאָל מיין קאָפּ אין יונגן לאַנד,
אינאיינעם מיט מיין אויפֿגעברויזטן דור.

דאָס ווידערקול פֿון צווייגן אין דעם פֿלאַם
צעשפּריצט זיך, ווי אַ רעגן, טראָפּ־נאָך־טראָפּ,
פֿון שלאָף זיך אויפֿגעכאַפּט דער גרויסער תּם,
פֿאַרחידושט וואָס אַ שטערן פֿאַלט אַראָפּ.

דאָס פֿייער לעשט זיך, האָלעוועשקע טליט,
שוין אויסגעזיפּט די שטערן ביזן סוף,
אַ ווייסע סטאַדע וואָלקנס פֿויל זיך ציט,
צום וואַסער גייען גלעקערדיקע שאָף, —
האָסט ערשט אַצינד, אין צווישנשיין, דערקאָנט,
אַז ס'איז די ווייטקייט דיינע אַזוי נאָנט.

אפרים אויערבאַך

די גילדענע מעשה אויף דערנער

ווער גייט אויף די דערנער ביים פערצענער אַקער
די ערד אויפצושניידן, צעמוליעווען שטיינער?
די באָרוועסע יונגען, די זינגער, די וויינער,
די זיידענע טראַכטערס, די קלוגע באַלאַקערס.

פאַרבלאָטערטע הענט און די פיס מיט געשווירן,
אין אויגן דאָס געלבלעכע פייער פון פיבער,
דאָס לייב איז דיר אייגענער, וואונדיקער, ליבער,
אַז האַרץ פון דער ערד מיט די הענט קאָנסטו רירן.

ווער וויל זיך דערגראָבן מיט הוילע צען פינגער
צום לייב פון דער ערד, וואָס איז שטעכיק פאַרהאָריקט
ס'איז דער, וואָס איז צוואַנציק און לעבט טויזנטיאָריק,
וואָס זיך האָט באַצוואונגען דאָס לאַנד צו באַצווינגען.

די באָרוועסע יונגען פאַרשרייבן אין רודעס
די גילדענע מעשה פון האָרעוואַניע,
וואָס שפינט זיך אין גדרה, רחובות און דגניה,
אויף בערג פון דעם גליל, אין זאַמדן יהודהס.

די מעשה דערציילט זיך אין בלויע באַגינענס,
אַ מעשה פון רויערד מיט בלוט אויפגעריסן,
מיט זונען צעברענטע און מאָגערן ביסן,
מיט פרייד אין דעם טרויער צוריק צו געפינען.

גראָבט טיפער די ווערטער, די מעשה דערציילן
וועט תבואה אין גליל און בוים אין יהודה,
אַמאָל וועט זי הערן אַ וואונדיקער ברודער
ביז טיף אין דער נאַכט, — זיינע וואונדן צו היילן.

ס'וועט אויפגיין פון רודעס, וואָס איר האָט געזונגען
ביים אַקערן, פלאַנצן, ביים רייסן די שטיינער,
און גילדענער ווערן, געלייטערטער, ריינער,
מיט לייבער צעפּאַסעוועט, — באָרוועסע יונגען.

ס'איז איצטער באַגינען, שעפּט וואַסער אין קאַנען
די ערד אָנצוטרינקען און זיך צו דערפרישן,
דאָס ברויט מיט דער טיי ביי די נאַקעטע טישן
אַ זופּ־טאָן, אַ ביס־טאָן און ווייטער צו שפּאַנען.

פאַרהאָרעוועט טעג, שטילע נעכט אָנגעוואוירן,
דאָס אָפענע פנים פאַר גאָט צו אַנטפּלעקן, —
ווער קומט מיטן אַקער די מדבר צו וועקן,
ווי זיידעס אַמאָל צו עבודת הבורא?

די באָרוועסע יונגען, בית־מדרש לערנער,
וואָס שינדן די הויט פון די אייגענע לייבער,
צו ווערן די שפּינער, אויף אייביק־פאַרשרייבער
פון גילדענער יידישער מעשה אויף דערנער.

אפרים אויערבאַך

אינדזשיל

ס'איז דאָ אַזאַ גראָז, אַ פֿאַרפֿלאָנטערט געפֿלעכט,
וואָס וויקלט די וואָרצלען פֿוןביימער אַרום,
זייגט־אויס זיי דאָס חיות און ברענט זיי און שטעכט,
ביז דאַר בלייבן ביימער, פֿאַרטרויערט און קרום.

איך קוק אויף אַ בוים, ווי צעווייטיקט ער שטייט,
מיט הויט אָפּגעשיילטער, מיט קרעץ אין געביין,
די צווייגן, ווי אברים קראַנקע, צעדרייט,
די בלעטלעך צעלעכערט און ציטערדיק קליין.

איך קוק אויף אַ בוים און דאָס האַרץ ווערט מיר קיל,
ווי אָנגערירט וואָלט מיך אַ בר־מינגס האַנט, —
ס'איז דאָ אַזאַ גראָז, אַזאַ פֿרעסער — אינדזשיל,
וואָס פֿרעסט־אויף אין אויפֿבלי די ביימער פֿון לאַנד.

ס'איז דאָ אין דעם מענטש אַזאַ פֿלאָנטער־געפֿלעכט,
וואָס וויקלט זיך אין אים אַזוי ווי אַ קנויל,
וואָס זייגט אים דעם חלום אַרויס אין די נעכט
און טרינקט־אויס זיין טאָג מיט אַ דאָרשטיקן מויל.

דער הימל איז ליכטיק, מיט וואָלקנס ביים זוים,
ס'איז דאָ אַזאַ טיפקייט, וואָס שלעפּט דיך צום ראַנד, —
דערגראָבסט זיך צום פלאַנטער ביים וואָרצל פון בוים,
רייסט־אוים דעם אינדזשיל מיט אַ ציטער אין האַנט.

דעם פלאַנטער צעהאַקט ווערט דיר לויטער דאָס האַרץ
דעם שוויים מיט דער ערדיקער האַנט אָפּגעווישט, —
אַ ביימל געשטאַנען, אַ שטילס, אַ פאַרדאַרטס,
און דו, מיט דיין האַנט, האָסט דאָס ביימל דערפרישט.

שומר, מה מליל

בײ אונדז די זון פֿאַרגײט נישט,
זי פֿאַלט אַרונטער און פֿאַרשווינדט,
קײן האַלבשײַן איז בײַ אונדז נישטאָ,
קײן ליכט, וואָס טאָג מיט נאַכט פֿאַרבינדט,
דער טאָג בײַ אונדז איז טאָג ביז לעצטן בלענד,
פֿאַרלאָשן ווערט ער, נישט פֿאַרצאַנקט.

צו מערב האָב איך אויסגעשטרעקט די הענט
און שיער נישט צו דעם הימל'ס זוים דערלאַנגט.
נאָר ס'האָט די נאַכט אַ כאַפּ־געטאָן דעם טאָג
און צוגעדעקט אים מיט אַ בלוי געוואַנט,
מיט קילקייט האָט פֿון בערג געטאָן אַ שלאָג
און די לבנה האָט געקושט דאָס לאַנד,
אַ פֿולן עמער נאַכט האָב איך געשעפּט
און אויסגעטרונקען שלונג נאָך שלונג.

פֿון ווייטנס האָט אַ קעמל זיך געשלעפּט
און זיך אַליין פֿאַרשלעפּערט מיטן קלונג,
אַ פֿינטל שײַן האָט זיך פֿון בערג געזיפּט
און וואַך אַרײַנגעקוקט אין טיפֿן טאָל, —
דו שפּירסט אין דײַן אַליינקײַט, אַז צונויפֿגעקניפּט
ביסטו מיט מענטש פֿון איצט, פֿון שפּעטער, פֿון אַמאָל,
דו ביסט דער טראַקט, וואו ס'קומען זיך צונויף
די שליאַכן פֿון דעם אײביק־גייער — צײַט.

פֿון באַרג אַרונטער גיט זיך אַ צעלויף
אַ ביסטרע פֿערד, אַ ווײַסער רײַטער רײַט,

דו ווייסט נישט, צי פון איצט, צי טויזנט יאָר צוריק.
ס'איז נאָענט דיר און ווייט דער טוף, טוף, טוף,
ס'האָט אפשר אַ שליח דיר די נאַכט געשיקט
דיר אָנצוזאָגן אַז סע וואַרט אויף דיר אַ שטוב?
ס'ווערט נעענטער און ווייטער דאָס געשטאַלט,
קומט צו צו דיר און גיט זיך אַ פאַרהאַלט.

אַ שטערן צו אַ שטערן פליט און פאַלט,
אַ בינטל וואָלקנס שפינט זיך פאַלד אויף פאַלד, —
וואָס ברענגסטו, רייטער אויפן ווייסן פערד,
וואָס האָסטו אויסגעטופּעט אין דיין יאָג?
ער שפרינגט אַראָפּ, זיין פנים ליכטיק ווערט,
דאָס פערד גלעט ער ביים קאָפּ און גיט אַ זאָג:
דער שומר בין איך, וואַך בין איך און היט
די ביימער וואָס דו פלאַנצסט, די תבואה וואָס דו זייסט.

דער יונג איז בלאָנד, מיט נאַכט אין זיין געמיט,
דער שאַרפער קוק אין שטילקייט אויפגעלייזט,
דאָס פנים זיינס איז אָפן און פאַרשטעלט,
מיט גוטסקייט גלעט עס און מיט פייער ברייט,
ס'איז דאָ אַזוי פיל וואַרעמקייט און קעלט
אין שטילן זאָג, אַז ער איז וואַך און היט,
און הערסט אַ קול, ווי פון אַ טיפער הייל:
שומר, מה מליל, שומר, מה מליל.

וואָס ברענגט אונדז היינט די נאַכט, דערצייל,
און אויב אין האַרץ איז דאָ אַ וואונד, פאַרהייל,
דעם היטערס רוף האָב איך פאַרנומען אין תנ"ך,
דורך שטרעקעס דורות האָט ער מיך דערגרייכט,
דער היטער האָט געדרעמלט, ווידער איז ער וואַך,
דאָס פנים זיינס האָט די לבנה אויסגעבלייכט,
נאָר ס'קול זיינס, ווי אויף פליגלען, הייבט זיך אויף און פליט:
דער שומר בין איך, וואַך בין איך און היט.

גיב אונדז כוח צו זיין גערעכט

מאַך דעם ווינט בלאָזן און רעגן נידער, —
כ'האָב אין וועג נישט מיטגענומען קיין סידור,
נאָר דער נאָכקלאַנג פון דעם הויכן געבעט,
אַז געבענטשט זאָל ווערן די ערד מיט זעט,
האָט ווי פליגלען איבער מיין גאַנג געפלאַטערט
אין דער פולקייט פון דעם פאַרטאָג דעם שבטער.

נעם דעם ציטער דיינעם און פרום פאַרלעש אים,
מיטן אַקער וועסטו היינט בענטשן גשם,
ס'וועט דאָס סידור דיר זיין די גרויע ערד
און דער ווינט, וואָס גאָט האָט דיר צוריקגעקערט,
ס'וועט מיט וואָלקנס דער הימל ווערן זאַטער
אין דער פולקייט פון דעם פאַרטאָג דעם שבטער.

אויף די פערד ציטערן די טונקעלע רוקנס,
זייער אָטעם איז פייכט און דער טראָט איז טרוקן,
מיט די נאָזלעכער טוען זיי דעם ווינט אַ טרונק,
אויף די ציימלעך קלינגען זיי מיט ציין און צונג,
ס'ווערט די פעל אויף זיי פאַרטראָפנט און גלאַטער
אין דער פולקייט פון דעם פאַרטאָג דעם שבטער.

פאַרן אַקער פליט אַ ווייסער פויגל,
נאָכן אַקער גייט נאָך אַ מענטש געבויגן,
ווי אַ טאַטע, גייט ביידע זיי נאָך דער ווינט
און די הייך מיט דער נידער קניפט און בינדט,
פון די כמאַרעס רייסט זיך דורך אַ שיין אַ מאַטער
אין דער פולקייט פון דעם פאַרטאָג דעם שבטער.

דער טרויער אויף די פּלייצעס

אַן ערדה יונגשאַפט, בענקשאַפטן נישט־קלאָרע,
מיט צובונד צו אַ חלום וואָס איז קלאָר,
זי שיילט פון זיך אַ לעבן, ווי אַ קאָרע
און וואַקסט אויף זיך אַרויף אַ נייע וואָר,
זי קנעט אין זיך דעם פורעם פון אַ דור
און טראָגט אין זיך נאָך שאָטנדלעך קאַיאָרע,
זי זינגט אַ ניי געזאַנג און ס'הערט זיך גאָר
דער ניגון פון בית־מדרש און גמרא.

אַן ערדה יונגשאַפט — ווייַן זיך ערשט צעשפּילט
מיט בלעזלעך שוים און הייזון פרייד און אומעט,
פון וועג און היים איז וואַרעם נאָך דער קלומעק,
דער גאַנג צום לאַנד איז נאָך נישט אָפּגעקילט,
ס'איז דאָ אַזויפיל פּיין אין ניי־געבוירן,
אַזויפיל פרייד איז דאָ אין מוטנע יוירן.

אַן ערדה יונגשאַפט וויל די צייט אַריבערשפּאַנען,
אַליין דער איבערגייער און אַליין די בריק,
אַ ליכטיקער שליח, זיך אַליין געשיקט,
דאָס האַרץ אין זיך געהערט, דעם ריס אין זיך פאַרשטאַנען,
צעשפּאָלטן זיך אויף צווייען און מיט זיך צעקריגט,
און דאָ, אויף וויסטער ערד, מיט מויזערס און נאַגאַנען,
אַרייַנגעפלאַנצט זיך, נישט צו רירן זיך פונדאַנען
ביז וויסטעניש אין זיך און באָדן נישט באַזיגט.

די ערד איז אַלט מיט דערנער, דו — מיט גאָט ביסט יונג,
מיט בלוט אין דיינע פינגער רייסטו אויס די שטעכערס

און ברייטער ווערט די שטרעקע און דער הימל העכער,
דעם טעם פון בליען שפירסטו אויף דיין צונג,
צום ביימל פאַלסטו צו און טוי זיינעם דו טרינקסט,
דו קושסט דעם פרישן אויפשניט פון דער ערד און — זינגסט.

אַן עדה יונגשאַפט, בלוי איז דער באַגינען,
אויף בערג גייט אויף אַ ליכטיק בלאַט תנ״ך,
דאָס לאַנד, וואָס מילך און האָניק טוט עס רינען,
איז וויסט און אין דער וויסטקייט איז עס וואַך.
פיר ווענט ערשט אויפגעשטעלט, געדעקט אַ דאַך,
דאָס האַרץ פון באָדן דאַרפסטו ערשט געפינען,
מיט הוילע הענט אַ פולן טאָג באַזינען.
און באָרוועס גיין אויף דערנערדיקן שליאַך.

די הערסט ביינאַכט דאָס וואָיען פון שאַקאַלן,
דאָס ווייטקייט ווײנט אַרוים פון דערנער־קוסט,
אַזויפיל טרויער, אַז אַ לאַנד איז פוסט,
און דו, — צו עפענען צוריק די קוואַלן,
דערגראָבסט זיך צום געוויין פון דעם שאַקאַל.

פאַרטאָג, די עדה יונגשאַפט וועקט דער גלאָק,
דער קלונג פויקט אוים דעם רוף אויף בלויע שויבן.
דעם קאָפּ האָסטו פון קישן אויפגעהויבן
און וויגסט זיך אויף דער הוידע — נאַכט און טאָג,
דער טונקל הייבט זיך אָן אויף גאָלד צעשטויבן,
די ווייטקייט גיט אין פנים דיר אַ שלאָג,
קיל אָפּ די וואַרעמקייט פון נאַכט און זאָג:
אין אַרבעט גראָבסטו אויף אַ קוואַל פון גלויבן.

דער טוי — אַ ווייס געוועב מיט זילבער־פונקען.
פון בערג גייט דער באַגינען איינגעהילט,
אַ שוואַרצע שלאַנג ליגט אויפן וועג פאַרקילט,
אין נאַכט איז נאָך דאָס ווערדל איינגעטונקען, —
מיש אויף דעם טאָג, ווי בלעטער אין אַ בוך
און לייען זיך אַליין, און האַרץ דיינס זוך.

אַז גרעסער ווערט דער טרויער, ווי אַליין איך בין
און כ׳קען דאָס פֿולקייט פֿון דעם טאָג אויף זיך נישט נעמען,
אַנטלויף איך צו דער ערד יונגשאַפֿט אין בן־שמן
און זיך, דעם בלאָנדן פֿויערדיקן, איך געפֿין.
איך גיי צוריק די איבער פֿערציק יאָר, — צו וועמען?
צו מענטש, וואָס איז, ווי ביימלעך, ציטערדיק און דין,
וואָס גראָבט אַרויס פֿון ערד דעם וואָרצלדיקן זין
און חלום וואַקסט אים אויף די אויגן, ווי די ברעמען.

געזעגנט האָב איך שטילע פֿרייד פֿון מיינע זיידעס,
געכאָוועט האָט מיך ערד אין בעסאַראַבער קאַנט,
נאָר איבער ערד תנ״כישער האָב איך געשפּאַנט
מיט ניי דערקענטעניש וואָס ביי אַ יידן פֿרייד איז,
דער טאָג מיינער האָט זיך געלאַשטשעט צו דער נאַכט, —
איך האָב זיך אויף דער ערד פֿאַרפֿויערט, פֿאַרתנ״כט.

סולימאַן און רבקה

סולימאַן, דער זון פון תימן,
און רבקה, די טאָכטער פון צפת,
ס'האָט דער טרויער פון ביידנס היימען
זיך באַגעגנט ביי אונדז אויף דער גאַס.

סולימאַן — ווי אַ יונג ביימל,
האָט געטראָגן געזאַנג אין געביין,
מיט דער אָרעמקייט פון תימן,
וואָס פאַרגייט זיך אַמאָל אין געוויין.

ס'האָבן ביינער זיינע, ווי סטרונעס,
אויסגעשפּילט אַ ציטערדיק ליד,
מיט דער נאַקעטקייט פון זונען
און דעם אומעט פון תימנער ייד.

אין די אויגן האָט אים געפלאַקערט
דאָס פאַרטונקלטע מדבר־זאַמד,
סולימאַן, אַז ער האָט געאַקערט,
האָט די ערד אונטער אים געפלאַמט.

אויפן פּנים די האָר שיטער —
אַ געוועב, וואָס איז נאָך נישט דערשפּינט,
ס'האָט דער קליינער גוף געציטערט,
ווי אין אים וואָלט געשטורעמט אַ ווינט.

„עבודה" האָט ער אויסגעזונגען
מיט דער פרומקייט פון אַ געבעט,

האָט געאָטעמט דאָס וואָרט מיט די לונגען,
יעדער אות פונעם וואָרט געגלעט.

ווי אַ קרוין דעם פּיאָש געטראָגן
און די קאָסע — ווי אַ פאָן, צעווייט,
אַז ער האָט איינגעשפּאַנט דעם וואָגן,
האָט ער ס'פערד אויסגעקושט מיט פרייד.

אַז געטאַנצט האָט ער אַ האָראַ,
האָבן פונקען געשפּריצט פון די טריט,
אין די אויגן — פייערן קלאָרע
האָבן אַקסלען ביי טענצערס געבריט.

נאָר געטראָפן האָט, אַז די אויגן
האָט אַ דינער שלייער פאַרהילט,
ס'האָט דעם גוף אַראָפּגעוואויגן
אַזאַ משא, וואָס ער האָט געפילט.

האָסט געזען — אַ פונק אויפן פּנים
גיט אַ צונד זיך און אַ פּאַרלעש, —
שטיי ביי אים און פרעג אים, און מאָן אים:
סולימאַן, סולימאַן, מה יש?

מיט אַ קוק, וואָס איז ווייט פונדאַנען
קוקט ער אָן דיך צערדיק שטום,
ווילסט אַרומנעמען סולימאַנען
און אים טרייסטן: בחור, זה לא כלום.

ס'איז דער טרויער זיינער דיר היימלעך,
ווי די וואַרעמע נאַכט אין שבט,
ווי דאָס בענקשאַפט נאָך טוי און ביימלעך,
ווי אַליין וואָלסטו אים געהאַט.

מיט אַ דינעם גאַנג, אַ לויזן
טראָגט רבקה איר ספרדישן שטאַם,

טוט דאָס פּנים פאַרשעמט אַנטבלויזן
און באַהאַלט אין די אויגן דעם פּלאַם.

זי איז פול מיט אַ קינדיש פאַרטרויען,
מיט דער פרישקייט פון ערשט אויפגעבליט,
זי האָט נעכטן געלייענט טאָלסטאָיען
און איז היינט נאָך מיט אים אָנגעגליט.

זי האָט אַנאַ קאַרענינאַס פלאָנטער
אויסגעלייטערט אין אייגן געמיט
אינעם ווייטיק אַזויפיל יום־טוב,
אין דער פּיין זינגט דאָס האַרץ אירס אַ ליד.

זי דערציילט פון די ספרדישע פרויען
ווי זיי גנבענען גליק מיטן קוק
און גיט ווידער אַ טרונק טאָלסטאָיען,
ווי אַ טייער געטראַנק פון אַ קרוג.

ס'האָט גענומען פיר ווייבער איר טאַטע
און מיט ווייב איז ער פול, ווי אַ פּאַס,
האָט די ווייבער צעטיילט אויף גראַטעס
אין דעם פינצטערן חדר פון צפת.

פון דער היים איז רבקה אַנטלאָפן
צו דער נייער יידישער וואָר
און זי שעמט זיך אַרומצוגיין אָפן
מיט די מיידלשע זיבעצן יאָר.

וויפל טעג האָט רבקה אויסגעטרויערט,
וויפל נעכט אויסגעחלומט איר גאַנג.
ביז די ווענט האָט זי דורכגעבויערט
מיטן עגבער פון יונגן געדאַנק.

אירע אויגן, ווי דערשראָקענע טויבן,
וואָס דערשפּירן אַ שפּאַרבער אין פלי,

האָבן הויך און אין ווייט זיך געהויבן
און געפרעגט אַליך: הגידו לי, מי?

ווער איז דער, וואָס קומט אָן פון ראַמלע?
זעט, אַ רייטער טראָגט זיך פון לוד...
ס׳הייבט די שרעק אין איר אָן צו שטאַמלען:
אוי, חברימלעך, טוט עפּעס, טוט.

ס׳האָט פאַרשפּרייט די הײם אירע נעצן
זי צו פאַנגען און ברענגען צוריק,
מיט אַן עלטערן מאַן צו באַזעצן
און פאַרפּענטן אין גילדענע שטריק.

האָט די הײם אויף איר אַליך געלויערט,
סולימאַן האָט איבער איר געוואַכט,
מיט געזאַנג פון צעשניטענער רויערד,
מיט דער בענקשאַפט פון טונקעלער נאַכט.

אין דער נאַכט אָפּגעזעסן שעה׳ען
ביי איר פענצטער איז סולימאַן
און רבקה האָט געלייענט טאָלסטאָיען
און געוויינט איבער אַנאַס ראָמאַן.

ס׳איז געווען אַ טאָג אין שפּעט־זומער,
און רבקה איז פאַרגאַנגען קיין לוד,
ס׳איז דער וועג אַזאַ אָפענער, פרומער,
אַזאַ שטילקייט אויף נאַקעטקייט רוט.

סולימאַן, מיט צעציטערטע גלידער,
האָט פונווייטנס איר שאָטן געהיט
און דעריזען — אַ פערד פון דער נידער
מיט אַ רייטער אַנטקעגן זיי פליט.

ס׳האָט רבקה אַ געשריי אויפגעהויבן,
סולימאַן האָט די פויסטן פאַרקלעמט, —

ס'איז געקומען צפת זי צו רויבן,
ווי אַ טויב, וואָס פאַרפליט אין דער פרעמד.

סולימאַן איז אויף דערנער געשפרונגען,
פון די פיס איז גערונען דאָס בלוט,
דאָס געשריי זיינס, פון פולע לונגען,
האָט דערשראָקן אַראַבער אין לוד.

און רבקה איז געבליבן פאַרשטיינערט,
קעגן רייטער זיך נישט געווערט,
אַז ער האָט, מיט אַ פלאַם אין די ביינער,
זי גענומען מיט זיך אויפן פערד.

מיט אַרונטערגעלאָזטע ברעמען,
מיט אַ מידקייט אין בלוטיקן שפאַן,
איז געקומען צוריק אין בן־שמן
דער פאַרטרויערטער סולימאַן.

ער איז קלענער געוואָרן, און דאַרער,
ס'האָט אַרומגעבלאָנקעט זיין קוק,
ס'איז דאָס פנים געוואָרן פאַרכמאַרעט,
נאָר דערוואַכט און צערדיק קלוג.

נאָר ביים אַקערן, צי ביים פיאָשן
האָט אַ פייער אין אים זיך צעגליט
און דערנאָך געוואָרן פאַרלאָשן,
ווי אַן אויסגעזונגען ליד.

סולימאַן, דער זון פון תימן,
און רבקה, די טאָכטער פון צפת,
ס'האָט דער טרויער פון ביידנס הוימען
זיך באַגעגנט ביי אונדז אויף דער גאַס.

זאָגן וויל איך

זיידע מיינער, ווייסער תם פון מאָלעוו,
כ׳בין מטריח דיך פון קבר, זיי מיר מוחל,
דיין אמונה אינעם לאַנד פון זבת חלב
זאָל מיר ביישטיין, — מורא האָב איך אַז איך שטרויכל.

ביי דער האַנט געפירט צום ט״ז און דעם מגינים
האָסטו מיך אין זומער־טעג ביים דניעסטער,
פיר מיך איצטער אינעם לאַנד דעם זאַמדיק־גרינעם,
פיר מיך אין דער צייט, דעם שרעקעדיק צע׳נס׳טער.

אָרעם אלמנדל, זיידעלע מיין מאָגערס,
איבער דיינע אויגן גרוי־געדיכטע ברעמען,
האָסט געזאָגט מיט שווייגן מער ווי קלוגע זאָגערס,
נישט געטאָן דיין תמימות מיטן וואָרט פאַרשעמען.

הייב די ברעמען אויף, זיידעלע מיין אלמן,
זאָלן דיינע אויגן קלוג זיך מיר אַנטפּלעקן,
איך בין דאָ פאַרלוירן צווישן זאַמד און פּאַלמען,
גרויס אַזוי די פרייד, אַז זי טוט מיך שרעקן.

זאָגן וויל איך דיר, אַז ס'האָט מיך היינט באַוועלטיקט
טרויער און אַליינקייט, אַז איך טו זיך שעמען,
לעבן מיינס האָב איך אין דער פרעמד געצעלטיקט,
ביז די אייגנקייט פון היים קען איך נישט באַנעמען.

איצט איז אויפדערנאַכט, איך זיץ ביים ים התיכון,
כוואַליעס קושן שטיינער מיט צעשוימטע ליפּן, —
דאָ בין איך אַ גאַסט, איך פּאַר אַוועק אינגיכן,
ווי וועל איך דעם דאָ מיטן דאָרט מיינעם פאַרקניפּן?

ווידער וויל איך זאָגן, אַז מיט אומרו גלי איך
כ'זאָל דעם יום־טוב מיינעם נישט פאַרצערן, —
זיי מיר מוחל, זיידע, איך בין דיך מטריח
טרויער מיינעם אויף דיין תמימות אָנצושפּאַרן.

VII

וואָס איז ער דאָ?

וואָס איז ער דאָ? אַ נישט־צעקניפּטער קנופּ,
אַ ייד, וואָס האָט דערשלעפּט די טעג, די מידע,
צו אייגענער פאַרשעמטקייט, צו ירידה,
צו שולדיקייט אַפילו פאַר די ווענט אין שטוב.

אַ קעמל, אָנגעיאָכיקט מיט אַ הויקער לידער,
האָט ער אַמאָל דאָס גראָז פון וואָרט געטאָן אַ צופּ,
דעם טערפּקען ווייַן פון ליד געטאָן אַ זופּ,
נאָר אויפן גומען נאָך געשפּירט דאָס סידור.

אַז צו דער רו, וואָס הייסט ביי מענטשן אייביק,
דערגייט ער גאָר מיט אומרו און נישט גלייביק,
וואָס איז ער דאָ? אַן אָפּגעקלאַפּטער בוים,
וואָס ווינט קלאָגט־אויס אויף אים זיין פולן עלנט,
אַ פויגל קומט, אויף אים זיך אָפּצושטעלן
און שרייען צו דעם נאַקעטן, דעם גרויען רוים.

מיסטעריע פון בלוי

לאָמיר זיך אָנשפּיגלען אין די בלויע אויגן,
אינעם גילדענעם זייד פונעם יינגעלעס האָר,
אַז פאַר אונדז זאָלן שיינען, ווי אַ רעגנבויגן,
די פאַרלאָפענע פינף־און־דרייסיק יאָר.

ס'איז געווען דער גורל פאַר אונדז ביידע
די מיסטעריע פון בלוי, מיט גאָלד פאַרשפּינט,
אַז פאַרנאַכט אַצינד, ווי די זון פאַרגייט דאָ,
זאָל אונדז גילדיקן אינעם שאָטן דאָס קינד.

מיט צעשטרעקטע הענטלעך, ווי יונגע פליגלען,
לויפט צו אונדז דאָס יינגעלע מיט אַ געזאַנג, —
ס'איז אַ פרייד אין אים זיך אָנצושפּיגלען
און צוריקצוגיין דעם געגאַנגענעם גאַנג.

דער פאַרנאַכט איז איצט אַזוי ציטערדיק בלווילעך,
ווי מיט פינף־און־דרייסיק יאָר צוריק,
ווען מיר האָבן ביידע, — אַזוי אָרעם, פאַרטרווילעך, —
זיך צונויפגעקניפּט מיט זיידענע שטריק.

גילדענע שקיעה

צו דער חופּה, אין צימערל אויף דער גאַס דער דריטער,
האָט אַפילו קיין פידל נישט געשפּילט,
נאָר אַ היימיש קול האָט געטאָן אַ ציטער,
אַז דאָס בלוי האָט אונדז גורלדיק באַגילדט.

די מיסטעריע האָט זיך אָנגעהויבן שפּינען
און ביז איצטער נישט דערשפּינט,
אינעם גאָלד־און־בלוי וועט דער טרויער געפינען
דעם באַשייד, וואָס מענטש מיט מענטש פאַרבינדט.

אויף די יאָרן אונדזערע וואַקסן היגלען,
און מיר וואַקסן אויף זיי אַרויף אַליין, --
אין די בלויע אויגן לאָמיר זיך שפּיגלען,
די מיסטעריע פון זיך אין זיי צו דערגיין.

אויגוסט, 1952.

אפרים אויערבאַך

ווינטערדיקע טעג

סע זענען ווינטערדיקע טעג פאַראַן,
ווען פלוצלינג ווערט צעשפּרייט פון הימל דער טומאַן,
און ליכטיק ווערט אַזוי, און וואַרעם ווערט,
דער ווינט ברענגט דיר דעם אַראָמאַט פון ערד,
פון ערד נאָר וואָס צעאַקערט און פאַרזייט.
דו גייסט אַרום און טראָגסט אין האַרץ אַ פרייד,
דיר דאַכט זיך, אַז ס'איז פריידיק יעדערנס געזיכט,
אין אויגן זעסטו ווי סע לויכטן שטילע ליכט,
און גרינג איז יעדער איינער, — אָט אַזוי ווי דו, —
פאַרוויגט פון וואַרעמקייט און ליכטיקייט, ליו־ליו.

סע זענען ווינטערדיקע טעג פאַראַן,
ווען ס'גייט אַרויס די זון פון כמורניקן געשפּאַן,
און ס'עפנט זיך פאַר דיר אַ ברייטע, ווייטע וועלט,
דער וועג צו איר פאַר דיר איז נישט פאַרשטעלט,
דו גיי נאָר, גיי אַזוי, פון ליכטיקייט באַלייט,
און קומען וועט צו דיר אַ לויטערע די פרייד
און ס'וועט איר יעדער ריר דיך מאַכן גרינגער־גרינג,
דו גיי נאָר, גיי אַזוי, און זינג, און זינג,
דאָס ליד פון ווינטערדיקער פרייד,
מיט פאַסן זון דיר אויסגעשפּרייט.

גילדענע שקיעה

סע זענען ווינטערדיקע טעג פֿאַראַן,
ווען ס'ברענגט דער וואַסערפֿירער וואַסער אין דער קאַן,
מיט צעפֿלעך שיין, ווי לויטערער קרישטאָל,
און זאָגט דיר מיט אַ ציטערדיקן קול:
אַ קווערטל וואַסער נעם, ס'איז פֿריש דער טרונק...
דו טרינקסט און שפּירסט דעם טעם פֿון שיין אויף צונג.
ווי קאָן מ'ען טרינקען שיין? ווי שפּירט מען נאָך דעם טעם?
אַ שטרעמל שיין איז דאָ אַפֿילו אין אַ שראַם
און דו טרינקסט־אויס די שיין מיט אַ געזאַנג:
כ'האָב קיינמאָל נישט געטרונקען נאָך אַזאַ געטראַנק.

ווינטער, 1920.

אַ ברכה פונוויטנס

צונויפגעפאָרענע יידן בעסאַראַבער,
פון דאַן און פון וואַן, צו דער גרויסער אַסיפה,
אַ וואָרט פונדערווייטנס, אַן אייגנס, הערט:
דאָס האַרץ אייערס זאָל זיין אַ מעיין המתגבר,
די פרייד — אַ סטעפּעדיק־פולע און טיפע, —
געבענטשט זאָלט איר זיין אויף יידישער ערד.

דער ייד, וואָס שרייבט אייך, האָט זיך אויפגעכאָוועט
ביי לאָזער דעם שוחט אין בעל'ק־סלאָבאָדזיע,
אַ פריינטל אייערס, וואָס אים איז נישט באַשערט
דער שטילער, דער אויסגעבענקטער כבוד,
מיט אייך צו זיין, — אָ, וואו נעמט מען די זכיה?
בענטשט ער אייך פונווייטנס אויף יידישער ערד.

ער קאָן אייער יידיש־בעסאַראַבישע תמימות,
געמיטער אייערע, מיט געזאַנג פון דער דאָינע,
דאָס האַרץ, וואָס צו אָפענע פעלדער באַגערט.
די קאָדרע־וויינען, די פרימעס שבפּרימעס,
די פאָמען, ווי זונען פאַרנאַכטיקע, ברוינע, —
געבענטשט זאָלט איר זיין אויף יידישער ערד.

ג י ל ד ע נ ע ש ק י ע ה

אויף גילדענע ווייצן, אויף קאָרן, פּאַפּשויעס
געוואַקסן איז פּסוק און בלעטער גמרא,
וואָס האָבן דאָס האַרץ מיט גאולה גענערט.
אַ ייִד אַ פּאָסעסאָר, — גאָטספּאָרכטיקער בועז, —
געשאָבן פון זיך האָט די גויאישע קאָרע,
צו בענטשן די ווייטע, די ייִדישע ערד.

די שאָפּענע ייִדן, מיט שווייגן באַוואַקסן,
ווי כשרע לעמער, מיט האָר קוטשעראַווע,
מיט גראָזיקע ריחות אין וואָלענע בערד, —
פאַרפּלייצט האָבן זיי די צעשטורעמטע שלאַקסן,
נאָר הערט, אויפן ווינט ווי זיי שיקן באהבה
אַ ברכה צו אייך אויף דער ייִדישער ערד.

מיר האָבן געטרונקען פון קלאָרע איזוואָרן,
געשעפּט פולע עמערס מיט ווינטן און זונען,
אַן אייגענע ווייטקייט אין זיך אויסגעקלערט, —
אָ, פּשוטע ייִדן פון בלויע קאַיאָרן,
לבנהקער שיין, וואָס איז טיף ווי אַ ברונעם,
געבענטשט זאָלט איר זיין אויף ייִדישער ערד.

מיר זענען געגאַנגען אויף סטעפּעס, אויף רודעס,
אין בערעס, אין מראַקעס, אין קלאָרע פּאַרטאָגן,
צום אייביקן אמת, וואָס מקוים איצט ווערט
אויף גלילער פעלדער, אויף שטיינער יהודהס.
איז וויל אייך אַ ייִד, אַ בעלצער, איצט זאָגן:
געבענטשט זאָלט איר זיין אויף ייִדישער ערד.

אפרים אויערבאַך

עטלעכע שורות פרץ

ס'האָט פרץ, אין ר' שלמהס זויבערן געשטאַלט,
געוואָלט די וואָך פאַרזמרן אין זיידענע מאָטיוון,
די שבתדיקע זון פאַרהאַלטן איבער אונדזער גבעון,
נאָר מיר, ווי פנחס, האָבן זיך בדיל־הדלט,
זיך אויסגעטאָן דאָס זייד, — נישטאָ איז קיין גאולה נאָך, —
דעם ר"ן פאַרביטן אויפן זיידן כעסיקן פון שפּאָלע,
מיט וואָכעדיקן ניגון אָפּגעמאַכט הבדלה, —
א גוטע וואָך, אַ פולע וואָך, אַ דולע וואָך.

פאַר שטערן — האָט ער פינטעלעך צעזייט אין כתב,
פאַר הימל — האָט ער יידישע געדאַנקען אויסגעלייטערט,
דאָס וואָרט, האָט ער געלערנט, פליט פון ווערטער ווייטער,
אַז ס'האָט אין זיך אַ פונק פון געטלעכן באַשאַף.
שויל־אָפּ דאָס וואָרט פון זיינע שאָלעכצער־באַוואָרענער,
פון אייביק זאָגט דאָס וואָרט: מיין נאַקעטקייט געטרוי מיר.
ביי ליכט־באַשאַף וואָס שטייט? אַ פשוטער ויאמר,
פון ליכט איז אויפגעגאַנגען וואָרט, ווי זאַנגען קאָרענע.

נאָר בחירה חפשית האָט די קרוין פון דעם באַשאַף,
אין קלייב פון יצר־טוב און יצר־הרע
איז אָנגעוואַקסן אויפן וואָרט אַ קאָרע,
פאַרהאַרטעוועט אויף דעם און יענעם בלינדן דף.

מיר ווילן זיך פֿאַרטייטשן, — מיר, די נישט־געוואָרענע,
נאָר נישט־דערטייטשטע, אָדער טייטש־פֿאַרגרייזטע,
אין זיך אַליין פֿאַרשווּעכן מיר דאָס גאָט־געטרייסטע,
דאָס פּשוטסטע, וואָס צייטיקט זיך, ווי זאַנגען קאָרענע.

ר׳ אלימלך, דער ליזענסקער, האָט געזאָגט,
אַז נאָר איין וואָרט אין שלימות איז אַ זכיה, —
און פּרק האָט געזען ווי ווערטער פליען,
און פליגלען, נאָכצופליען זיי, האָט ער פֿאַרמאָגט.
געדאַנק האָט ער געזען, ווי שטערן ערב־מולדן,
געפיל האָט ער, ווי יוסי סגי־נהור,
מיט הענט דערטאַפּט, און פֿון דער וואָך דער גראָער
אַרויסזיפּן געוואָלט דעם שבת דעם פֿאַרקנוילעטן.

כ׳האָב פּרצן געזען אין שאָטן פֿון זיין שטוב,
כ׳האָב פּרצן געהערט, — זיין קול ברמה נשמע,
מיין יאָרן־ספר מיש איך, און טוויאיק זענען פריש מיר
די שורות פּרק ביי אפרים בן אלעזר שו״ב.

— —

אַ כמורנער טאָג איז היינט. די וואָלקנס, צוגעבויגענע,
דערפֿאַלן צו מיין פענצטער, אין דער נידער רויער,
איך לייען זיך אַליין, — אַ מעשה שהיה
מיט ווערטער וויט־פֿאַרפֿאַלענע און נישט־דערפלויגענע.

די זשוכאָוויצער מיל

צום אָנדענק פון יוסף ראָלניק

ס'איז אָפּגעשטעלט די זשוכאָוויצער מיל,
דאָס וואַסער פון דער גרעבליע קלאַפּט אין ראָד,
די נאַכט איז פול מיט שטערן און מיט סוד,
שפּעטזומערדיקער ווינט איז פריש און קיל.

ביים טויער שטייט דער ווייץ אין פולע זעק,
דער קאָרן הויפנט זיך מיט טונקל גאָלד,
די זשוכאָוויצער מיל האָט ליד געמאָלט,
ביז ס'איז פון איר דער מילנער שטיל אַוועק.

וואו ביסטו, זשוכאָוויצער מילנער, וואו?
סע וואַרט אויף דיר אַ פולע מיל געזאַנג,
נאָר דו, אַ מידער, גייסט דעם לעצטן גאַנג
צו אייביקער, פאַרהאַרעוועטער רו.

די מילשטיינער האָסטו פאַרוויגט מיט ליד,
פאַרזונגען האָסטו פולע זעק מיט מעל,
דו ביסט געשטאַנען אויף דער גרויער שוועל
און וואָרט־געזאַנג געקליבן און געהיט.

ג י ל ד ע נ ע   ש ק י ע ה

דאָס ברויטן־ליד פון זשוכאָוויצער מיל,
פאַרברוינט ווי קאָרן און מיט זון באַגילדט,
האָסטו אין אונדזער וואָרט אַריינגעשפּילט,
ביז ס'האָט די נאַכט געטאָן דיך אַ פאַרהיל.

די וואָנצעס האָבן צוגעשמייכלט קלוג,
אַז דו האָסט צוגעמאַכט די אויגן מיד,
אַרויסגעלויכטן האָט אַ פול געמיט
אין דעם פאַרלעש פון דיין פאַרטראַכטן קוק.

די מיל איז אָפּגעשטעלט. סע שלאָפט דאָס ראָד.
דער מילנער האָט דערמאָלט דאָס לעצטע ליד
און איז געגאַנגען מיט די שטילסטע טריט
צו רו, צו אייביקייט, צו גאָט.

אפרים אויערבאַך

דער וואונדער פון אַ רגע

צום אָנדענק — פאַניע גלאַנץ

אַז דער מענטש דאַרף אויף אייביק אַוועקגיין,
קען אַמאָל אַזאַ וואונדער געשען
אַז ער זאָל אויף אַן איינציקער רגע
אי דעם סוף, אי דעם אָנהייב דערזען.

ס'איז די רגע אין צייט נאָר אַ רגע,
אין דעם שטח פאַרנעמט זי אַ וועלט,
ס'ווערט דער מענטש אויפן גסיסה־געלעגער
פון זיין אייגענעם אויפשיין באַהעלט.

ס'איז צו איר יענער וואונדער געקומען,
יענע רגע אויף איר האָט גערוט
מיטן זאָג, — דעם באַהאַלטענעם, פרומען, —
אַז באַשאַף אין זיין אויסלאָז איז גוט.

אויף די אויגן אַ צודעק פון זיידנס
און דער שמייכל איז נאָענט און ווייט, —
ווי דערהויבן איז מענטש אין זיין ליידן
אַז צום טויט זאָל ער קומען באַפרייט.

איר געשטאַלט, — מיט געזאַנג פֿון די אַקסלען, —
האָבן ליידן פֿאַרשרומפּן, פֿאַרצערט,
אינעם טויט איז זי קריק אויסגעוואַקסן,
צו פֿאַרפֿלאַנצן זיך שטאַלטנע אין דר'ערד.

מיט דער רגע פֿון קריקקום — אַוועקגיין,
מיטן וואונדער פֿון אויפֿגיין — פֿאַרגיין, —
ס'האָט אויף איר גערוט יענע רגע,
וואָס פֿאַרשטאַנען האָט זי נאָר אַליין.

די לויטערע טאָמנע

יעקב באָטאָשאַנסקין צו זיינע זעכציק יאַר

איך בין אַ בעלצער און דו — אַ קיליער,
שוואַרצערד איז פאַר אונדז שוין רויטערד געוואָרן,
אויפגעהיט האָבן מיר אָבער דעם פריי־יאָר,
סטעפיקן, טרעפיקן, ווינטיקן, קלאָרן.

ווייצענע זומערן לאָמיר דערטראַכטן
ביז צו דעם אומעט ביים סטעפישן טויער,
וויין־אָנגעגאָסענע קאָדרע־פאַרנאַכטן
לאָמיר דערטרינקען ביז שאָפענעם טרויער.

טאָמנעם פאַפשויענע לאָמיר דערגראָבן
ביז צו דער טיף פון די קלאָרע איזוואָרן, —
אָ, וויפל אייגן געזאַנג נאָך מיר האָבן
שטיל צו דערזינגען די עלטערע יאָרן.

דו, דער בעל־שפע פון קאָרענע ווערטער,
האָסט דיין געמיט אויף די ווינטן צעטראָגן,
מיט דער צעבראַסטעטער פרייד דער באַשערטער
פון בעסאַראַבישע זומער־פאַרטאָגן.

ווערטער צעאַקערט האָסטו מיט געדאַנקען,
ווערטער פאַרזייט מיט אַ האַרץ פול מיט ציטער,
פולקייט געבראַכט צו פאַרטיילן געשאַנקען, —
פאַרביקע, גאַרביקע רייד פולע גיטער.

אַקערער דו, בעסאַראַביש דערנערטער,
דו ביסט אין וואָרט, ווי אַ זאַנג אויפגעגאַנגען,
קומט צו דער טאָמנע, דער אייביק באַשערטער,
ווערן נאָך לויטערער דיינע געזאַנגען.

תמוז איז איצטער, — אַרביזעס, מאַליאַנעס,
גילדענע זאַרזערעס, טויאיקע פלאָמען,
נעכט, אָנגעטרונקען מיט ווייַן פון לבנות,
גיסן אויף סטעפּעס צעזילבערטע שטראָמען.

בלעקערצן שאָף אויף בערגלעך אין סטינעס,
שעפּסענע אויגן פאַרקיילעכיקט שטוינען, —
אָ, וויפל שיין רינט אין אונדזערע תחינות,
קוואַלן אמונה אין רייד פון מקונן.

שפינער פון וואָלענע רייד בעסאַראַבער,
ביסט צו דער פולקייט פון וואָרט שוין דערוואַקסן,
ווייסט שוין דעם פּשוטן טייטש פון וידבר, —
רעדן צו רעדן מיט גילדענע פלאַקסן.

פול איז די טאָמנע מיט ברויטן און ווייַנען,
שיין איז די טאָמנע מיט לויטערקייט שקיעהער,
וואָס וועט צום בלאָ־ווייסן ווינטער דערשייַנען, —
איך בין אַ בעלצער און דו — אַ קיליער.

אַ וואָרט אין פערזן

יעקב גלאַטשטיינען — צו זיינע זעכציק יאָר

קענען קען איך דיך נאָך פון דיין יינגסטער פרי,
פון „צעלאצעלדי", „טירטלטויבן" און „סעזאַמע",
אויסגעשפּילט האָסטו דיין „גאַנצע מי"
אין אַ טרויעריקער, יוגנטלעכער גאַמע.

אַ בלאָנדער בוים, מיט אַ יידיש־טייטשעשן פאַרשטיי,
מיט דער פרומקייט פונעם גרויען תהילים־זאָגער,
האָסטו אויסגעטראַכט געוויין צו מ׳עלאַלעי
און באַלד געוועזן ביים וואָרט אַ קעמער און אַ צוואָגער.

אויפן וואָרט האָסטו אַרויפגעטאָן אַ נייע הויט,
אומרו דיינער האָסטו אָנגעטאָן תכשיטים,
נאָר דער „שטילקייט שעפּסענער" האָסטו אָנגעטרויט
דעם קלינגסטן, האַרץ־פּולסירנדיקסטן ריטעם.

ביסט געקומען בלאָנד און יונג און גערעדנקען־אַלט,
פליער אין דער הייך און דינער שלייפער,
ס׳האָט דיין קול פון אָנהייב־אָן געשאַלט
מיט אַ דממה דקה, אַ לויטערער, אַ רייפער.

מיטוואָך פראָסטן האָסטו אויסגעקנוילט, —
זעט, ווי יידיש־שיין ער איז, דערהויבן־אָרעם,
אומוואויל מיט אַ כישוף־וואָרט פאַרוואוילט,
ווי אַמאָל ביי אונדז דער חכמדיקער עוקר הרים.

האָסט אַ סך מאָל שעמעוודיקייט דיינס פאַרשטעלט
מיט אַ נאַקעטקייט, מיט ווערטערדיקער העזה,
בכיוון ברייטקייט דיינס האָסטו פאַרשמעלט,
להכעיס דעם געזאַנג געוואָכעוועט מיט פּראָזע.

נאָר ס'איז געווען, ווי אין תנכישן ויהי,
אַז ס'איז דיין וואָרט אַרויס פון אַלע צאַמען
און צו דער הייך געטאָן אַ וואונדערלעכן פלי,
אַפילו מיט דער פרישקייט פון צעשפּילטע גראַמען.

אָנגעוואָרעמט האָסטו פון די ערשטע דיינע טריט
קאַלטע ווערטער, אַלט־פאַרוואָרלאָזטע געדאַנקען,
האָסט דעם טויט אַפילו מענטשיש אָנגעגליט,
אַז ער זאָל אונדז, קאָפּשעדיק, נישט צאַנקען.

זאָגסט, אַז דיינע יאָרן האָסטו נאָר געוואָלט
זאָלן לויכטן אין דער נאַכט ווי די לאַמטערנס,
נאָר מיט בלענדיקע קאָלירן האָסטו זיי געמאָלט
און אַרונטער שיינען זיי ווי פרומע שטערן.

לעבן, ווייס איך, איז נישט קיין גראַדער שליאַך,
פון מיט רודעם איז עס, מום'ען און פגמען,
וואויל איז אָבער דעם, וואָס זיין געמיט איז וואַך,
קיינמאָל, קיינמאָל זיך אַליין נישט צו פאַרזאַמען.

דו צו זיך אַליין האָסט זיך נישט פאַרזאַמט,
ביסט אויף יעדער שאָרך אין זיך אַ וואַכער,
האָסט פון דיין געראַנק־געמיט אַרויסגעטעמט
אַ רב עקיבא, רבי מאיר און אַן אחר.

אפשר דאַרף איך עס דאָ געבן צו פאַרשטיין:
ר' עקיבא — פאָלקסוויי, רבי מאיר — הלכה לירישע,
אחר — אויף אַן אָפּנייגוועג צו גיין
נאָך דער שיינקייט העלעניסטישער, פאַרפירערישער.

אפרים אויערבאַך

אינעם דאָזיקן געראַנגל פון די דריי
לייטערט זיך און שייטערט זיך דער אמת,
גיט אַ שיין און טונקלט פון דאָס ניי,
אָ, מיט וויפל ציטער איך דערהער עס און פאַרנעם עס.

ווייס איך, אַז מיר זינגען און דערזינגען זיך צום תהום,
אַז אַריבער אונדז הענגט טונקל דאָס פאַרלענדן,
נאָר איך בענטש דעם זון־באַשפּריצטן שטראָם,
וואָס נאָך אַ טרונק צו אים קען איך זיך ווענדן.

ווייטער ווייס איך ווי דאָס וואָרט, וואָס שפּילט און שוימט,
ווערט דערוואַרעמט מיטן בלוט פון דיכטער־שרייבער,
ווי די טונקלקייט מיט זונשיין ער באַזוימט,
ווי די פינגער זיינע זענען ווערטער־איבערקלייבער.

האָסט אין טאָוולען איינגעזאַמלט דיין פאַרמעג, —
ייִנגל'ש־גריינע, חנעוודיקע שפּראָצן,
פּירות צייטיקע און פולע — גאַנצע זעק,
פונעם ייִדנלאַנד ביים ווייסל און ביים האָדסאָן.

ס'איז אַפילו צייט, צו דיינע זעכציק יאָר
דיך צו זאַלבן, דיך מיט ייִדנוויי צו קרוינען,
קוק איך אויפן אַש, וואָס גרויט אין דיינע האָר
און אַ ציטער טו איך: יעקב דער מקונן.

נאָר די קינות דיינע זענען פול מיט טרייסט,
לייזט זיי אוים מיט דיינע „שטראַלנדיקע ייִדן".
מיט ר' נחמנען, וואָס אין זיין געמיט דו גייסט,
מיט די געטאָ־קעמפער, וואָס יעדער איז אַ גדעון.

האָסט דעם טאַטנס שאָטן אויסגעשפּרייט
איבער זיך, איבער אונדז, איבער די אבילי פוילן,
האָסט דעם טרויעריקן ייִדנלאָמפּ פאַרדרייט,
צו אַנטפּלעקן הייליקייט, וואָס איז געווען פאַרהוילן.

גילדענע שקיעה

טרויערער אויף זיך אַליין, אויף אייגענעם באַשערט,
ביסטו געוואָרן דינער, איידעלער דערשפּירער
פֿונעם קינד, וואָס וויקלט זיך אַרויס, וואָס ווערט
פֿינטעלע באַוואוסטזיין, געווינער און פֿאַרלירער.

קינד אין דיינע שורות, קינד אין דיר אַליין,
איידער קוים־געפֿאַרבטקייט, קוים קאָלירט־קאָלירן,
דאָער איז דער יש מאין, ריינסטער ריין,
אור־געשריי פֿון מענטש, אָנהויב פֿונעם שפּירן.

ביסט נישט קיין אַנטלויפֿער, ביסט אַ צוקומער צו זיך,
צו די גאַנצע, אורע, אייביק שטילע, וואָרע
זעאונגען, וואָס אַריינגעזען, שטריך נאָך שטריך,
האָסטו נאָך ביים חומש, ביים ערשטן דף גמרא.

מזמור שיר ליעקב בעלותו על ההר
פֿון די אויסגעפּרואווטע יאָרן, ליכטיקע און מיאיקע,
מיטן שיינעם קאָפּ, מיט די טונקל־זילבערדיקע האָר,
מיט די אויגן ווייכע, קלוגע, גליאיקע.

א פ ר י ם   א ו י ע ר ב אַ ך

מ אַ נ י   ל י י ב

אַוועקגעריטן איז דער ווייסער ריטער
אויף זיין צעשוימטן, בלויען ליד.
דער טאָג נאָך אים איז טרויעריק און שיטער,
ער איז נישטאָ שוין, דאָ איז נאָך זיין ציטער,
זיין יונגער טרויער איז נאָך אויפגעהיט.

אין שלייערן, אין זיבן ווייסע טוכן,
האָט ער דאָס דינע וואָרט זיינס איינגעהילט,
אַז פלאַטערן אין אים זאָלן וואונדן, ברוכן,
אַז שפּילעוודיק זאָל ער דעם צער פאַרזוכן
און טרינקען אים, און ווינט שוין אָפּגעקילט.

די גרינע אויגן האָט ער אויסגעטונקען
אין זון, וואָס האָט אין אים געברענט,
דאָס וואָרט האָט ער מיט בלוט זיינעם געטרונקען
און אָנגעצונדן עס דערנאָך אין פונקען, —
אַפילו אין די זינגעוודיקע הענט.

דער אַראָמאַט פון ליד איז נאָכגעוואַקסן
נאָך זיין מעלאָדיש־שטילן קול.
דער ריטם האָט געוויגט זיך אויף זיין אַקסל,
אָליוון פנים זיינס האָט זיך, ווי פלאַקסן,
צעבלאָנדיקט אין פאַרנאַכטיקייט אַמאָל.

ווי קען מען, פרעגט איר, אין דער ערד באַגראָבן
געזאַנג, וואָס איז אי צער, אי פרייד?
אָ, זעט, מיר וועלן נאָר אַרונטערשאָבן
אַ לופקע ערד און זיך דאָס האַרץ דערלאָבן
מיט דעם געזאַנג, וואָס ער האָט דאָ פאַרזייט.

אָ ט ו ו י אַ ז ו י

וויאַזוי ט ר ע י ר ט מען אוים דעם ווייץ און דעם גערשטן,
אַז מע האָט אים שוין פריער אויסגעדרעשט?
מיט אַ לאָפּעטע וואַרפט מען זיי קעגן דעם ווינט,
אַז די קערנער זאָל ער מיט געלעכטער צעבערשטן
און אַרויסזיפּן פולע פון ליידיקן שטרוי.
און אַפילו די זון, אַז די נאַכט זי פאַרלעשט,
גיט זיך אויך אין די קערנער אַ שפּעטיקן צינד
און פונקען צעשפּריצט, ווי פאַרטאָגיקן טוי, —
אַז דו פרעגסט וויאַזוי, איז אָט וויאַזוי.

וויאַזוי נעמט דער ווינט אין זיין שוים די קערנער,
אַז ער זאָל זיי אויסזיפּן, ווי פּערעלעך ריין?
ווי אַ טאַטע נעמט קינדער אַריבער אַ גרוב
און אַליין אים אַמאָל צעשטעכן דערנער,
אויף די פינגער צעוואַקסן אים בלאָטערס רוי.
איז דערפאַר אינעם ווינט אויך דאָ אַ געוויין,
וואָס דערטראָגט זיך צו אונדזער פאַרשוויגענער שטוב, —
אַז דו פרעגסט וויאַזוי, איז אָט וויאַזוי.

וויאַזוי נעמט אַ מענטש אַ לעבן אַן אייגנס,
וואָס געוואַרעמט האָט ער עס מיט פרייד און מיט צער,
און צעוואָרפט עס, צו טרערן, גלייך אויפן ווינט?
מיטן פרומען געדאַנק זיך אַביסל צו בייגן,
מיטן הפקר אין זיך, און אַמאָל דעם פאַרטרוי.
איז דער מענטש ווי אַ זון מיט אַ וואָלקן דערפאַר,
נעמט ער ריינקייט מיט טומאה און בינדט און פאַרבינדט, —
אַז דו פרעגסט וויאַזוי, איז אָט וויאַזוי.

איז דער מענטש איבער זיך אַליין דען אַ מושל,
כאָטש דער אויסקלייב אין אים, ווי דער ווינט, איז פריי?
ער איז ווינט אַליין און אַליין איז ער צאַם,
און ער טרערט זיך אויס ביי דעם מינדסטן רווישל,
ער איז קלייבער און קלייבט נישט סיידוויסיי,
דער פאַרלעשער איז ער פון אייגענעם פלאַם, —
אַז דו פרעגסט וויאַזוי, איז אָט וויאַזוי.

אַ קול איז דאָ

אַ קול איז דאָ, דו האָסט עס קיינמאָל נישט געהערט,
נאָר פֿול איז עס אין דיר, מיט קלאַנג און פֿאַרב,
מיט וואַרעמקייט, וואָס איז אי וואונד, אי קאַרב,
אַ קול, וואָס שמעקט מיט גרינקייט און איז האַרב,
וואָס לאָזט זיך אויס און אין זיך ווידער ווערט,
סע וואַקסט אַרויס, ווי קאָרן, פֿון דער ערד
און נאָך זיך קולות אַנדערע געבערט,
דו הערסט עס נישט, כאָטש צי זיך אויס און שטאַרב, —
אָ גאָט, איך בעט דיך מיר זאָל זיין באַשערט
דאָס קול צו הערן איידער איך פֿאַרדאַרב.

ווײַן אין קרוגן

ס׳איז אַלט דער ווײַן אין אונדזערע קרוגן,
געדיכט און גאָלדיק, מיט אַ קילבלעכן טעם, —
איז וואָלט איך געפרעגט אַ ייִדן אַ קלוגן,
פֿאַרוואָס ער שמעקט מיט פֿאַרלאָשענעם פֿלאַם.

נאָר קאַלט ווערט מיר דאָס וואָרט אויפֿן גומען,
דערוואַרעמען קען עס נישט די צונג,
איז זיצן מיר, דער לעצטער מזומן,
און האָבן מורא צו נעמען אַ טרונק.

פֿאַרנאַכטיקע זיצן מיר, אַלע צו זוכן
אַ פֿונק פֿון זיך, פֿון אייגענעם יש, —
פֿאַרלאָשענעם פֿלאַם אין ווײַן צו פֿאַרזוכן
איז גלײַך ווי צו טרינקען דעם אייגענעם פֿאַרלעש.

גיסט איינער אָן אַ כּוס און קוקט אַ שטומער,
ווי טונקל אין ווײַן שפּילט פֿאַרנאַכטיק גאָלד.
אַן אַנדערער שרײַבט־אָן: ס׳איז יין המשומר...
אַ דריטער — אויפֿן טיש קרומע נונען מאָלט.

איז וואָס וועט זיין, אַז דער יין המשומר
וועט עלטער ווערן פון אונדזער געמיט?
מיר וועלן דערשטומען דאָס וואַרטן אויף קומערס,
צו טרינקען אַ טראָפּן פון אונדזערס אַ ליד.

מיר האָבן אַריינגעגאָסן די יוגנט,
ווי ווייך, וואָס האָט נאָך געהאַלטן אין שפּיל,
איצט זענען מיר עלטער און עלטער די קרוגן,
דאָס שווייגן אונדזערס איז נאַכטיק און קיל.

דער קייסער פון שטומקייט

מיר שטייען אַרום אים, ווי ווייסע בערעזעס,
וואָס איינגעבויגן האָט זיי דער שניי,
נאָר ווייסער איז ער, — ווי אַן אָפּשטאַם פון גזעס,
וואָס ווערן אין ווייסקייט אַן איוב־געשריי.

ער זיצט אויף אַ שטול, ווי צו קייטן געשמידטער, —
דער קרייז פונעם לעבן פון קייט איז צו קייט, —
נאָר איבער אונדז דריי איז ער נאָך אַ היטער
און שווייגט פאַר אונדז אוים די פאַרנאַכטיקע רייד.

דער קייסער פון שטומקייט גיט מיט דער האַנט אַ צייכן
און ס'ווערן פאַר אונדז נייע וואונדער אַנטפּלעקט:
די רייד נישט־געזאָגטע צו פולקייט דערגרייכן,
ווי האַנט אין דער לופטן צו וואָרטיקייט וועקט.

דער איז עס, אַז שטומקייט זאָל האָבן אַ קייסער?
דער גורל האָט אונדז צו דער שטומקייט דערדערט,
געקרוינט האָבן מיר דעם שנייאיקן ווייסער,
פאַר אונדז איבצושווייגן אַלצדינג וואָס ער זעט.

גילדענע שקיעה

דער קייסער פון שטומקייט פירט די מסיבה
פון לעצטן מזומן, מיט צייכן און וואונק.
וואָס טונקעלער סע ווערט, ווערט גרעסער די ליבע
צו אים, וואָס אין טרויער פאַרבינדט ער די צונג.

מיר בייגן די קעפּ, ווי סע פּאַסט זיך צו בייגן,
אַז פאַר אַ קייסער אַ מענטש אַמאָל שטייט.
וואָס טונקעלער סע ווערט, אַליץ מער ווערט אייגן
די שטומקייט, וואָס פול איז מיטן נאָכקלאַנג רייד.

פּאָעט־פּאַרוואַנדלער

ה. לייוויקן צו די זיבעציק יאָר זיינע.

זיי מוחל מיר, פּאָעט, וואָס איך דוץ דיך, נישט איך אירץ, —
דאָס ליד דיינס דוץ איך לאַנג שוין אין מיין רעיון,
ס'איז דאָ אין ליד ביי דיר אַזאַ מין היימיש־דין געווירץ,
וואָס ברענגט דעם אַראָמאַט פון אַן אַלטן, קלוגן דיין.

נאָך יונגערהייט, אַז מיר אין ווערטער האָבן זיך געפּוצט,
איז וואָרט דיינס שוין געווען פון ערד אַרויסגעוואַקסן,
דאָס ליד דיינס האָב איך דעמאָלט שוין, ווי ערד, געדוצט
און נאָכגעגאַנגען דיר, ווי נאָך אַ פור מיט דעמבע־אַקסן.

דערקענט האָב איך דיין ליד, אַז ס'האָט זיך נאָך אין שניי
געבלענדט מיט ווייסן טרויער אינעם גאַנג סיבירער,
נאָר ס'איז געווען, אַז פונעם פראָסט און דעם זאַווי
האָט זיך געטראָגן שוין דאָס וואַרעמקייט פון דינעם שפּירער.

אָ יאָ, דער אַלטער, קלוגער דיין האָט געהייסן דן
און די הלכה האָט ער קיינמאָל נישט פאַרבויגן,
נאָר אַז געשטאַנען איז אַן אָרעמאַנס פאַרמעג אין קאָן,
האָט אים ער צוגעפּסקנט און אַראָפּגעלאָזט די אויגן.

אוז דו, פּאָעט פון שאַרפן וואָרט, וואָס איז געווירציק־האַרב,
מיט רחמים ביסטו פול אין „לידער פון גן־עדן".
האָסט נתן נייומאַנס צער מיט אייגן בלוט געפאַרבט
און מענטש־געוויין אין אים האָסטו געטאָן באַשיידן.

דו האָסט אַ פּשוט גלאָז, מיט וואַסער אָנגעפילט,
דערהויבן צו סימבאָל, צו סוף פון אַלע סופן, —
דאָס טישל און דאָס גלאָז, זיי זענען שוין פאַרשטילט
און נתן נייומאַן איז אויף אייביק איינגעשלאָפן.

נאָר מיר, — דאָס גלאָז ביינאַכט נאָך אויפן טישל שטייט,
די שאָטנס וועלן זיי שוין קיינמאָל נישט פאַרדעקן,
מיר ווייסן נישט, ווי דו, צום אומקום דעם באַשייד,
מיר ווייסן נאָר ווי דו האָסט זיי געטאָן אַנטפּלעקן.

אָט מיש איך אין געמיט אַ ליד דיינס נאָך אַ ליד
און „וואָלקנס אַהינטערן וואַלד" הייב איך אָן צו מישן,
דער טרויער דיינער, זע איך, ווי אַ פויגל פליט,
מיט זיינע פליגלען מיר דעם אומעט צו דערפרישן.

נישט פון די ביכער דיינע, פון זיך שעפּ איך דיין ליד,
און טרינק דיין וואָרט, — דעם טעם צו שפּירן אויפן גומען.
דעם טאַטן דיינעם זע איך, — דער בייזער, רויטער ייד, —
ווי דו האָסט אים דערקענט אין אָרעמשטיבל אין איהומען.

אַ וויפל פלאָנטער, — ליבשאַפט־רים געקנופּט, —
דעם טאַטנס רויטקייט אַריינגעזונגען אין סאָנעטן,
ווי פּעטן ווייַן האָב איך זיי וואָרט־נאָך־וואָרט געזופּט
און שפּיר דעם טעם נאָך איצט, אין ווינטער מיינעם שפּעטן.

די מאַמע, ווי דו האָסט אין ליד זי אויסגעשעפּט,
די מלכה אָרעמקייט, די בת־מלכה פון האָרעוואַניע,
זי האָט זיך צו די מאַמעס אַלע צוגעקלעפּט,
דער וועלטס געוויין איז זי פון הא לחמא עניא.

איז זע, ווי אויפן עפּלבוים דער איינער בלאַט
איז פאַרן ווינטערדיקן ווינט דערציטערט,
נאָר דו האָסט אים צעגרינט אין סאַמע מיטן שבט,
אַז ווערן זאָל ער פונעם אייביק־בלי דער ריטער.

אַוודאי ווייס איך, אַז דו האָסט אין דיין פאַרמעסט
געמאָלן וויזיעס פון אויסלייזער און דעם דערלייזטן,
נאָר ליד דיינס, ווי פויגלס פלי צוריק אין נעסט,
ווערט מיט דער רו און אומרו מענטש אין טרויער טרייסטן.

פּאָעט־פאַרוואַנדלער, — גראָז און בוים סימבאָל, —
דער לייטערער פון זעאונגען קאָשמאַרע,
האָסט זיך אַליין פאַרוואַנדלט אין אַן אומקול קול,
ווי זון, וואָס קוקט אַרויס פון הינטער שווערער כמאַרע.

האָסט אויסגעשפּילט די דראַמע פונעם מענטש־אימאַזש
מיט פונקען־פינקלדיקע טראַגיק־טענער,
פאַרברענט אַליין זיך און אויפגעשטאַנען פונעם אַש, —
צוריק ווי דו, נאָר דינער, זינגעוודיקער, שענער.

די הייסע קויל פון וואָרט האָסטו אויף צונג,
צום אָנהייב נאָך, מיט קינדערישער האַנט גענומען,
און פון דער טיף אין דיר האָט פלאַם געטאָן אַ זונג,
דעם צער פון זיך, פון אונדז, פון גאָרער וועלט איהומען.

דער ווינטער־טאָג אַצינד איז זוניק, קאַלט און רוי,
געוואָי פון ווינטן איז צווישן אונדז דער שטח,
נאָר אין דער שטוב, דערווייטערט ווי איך זיך אַזוי,
געשטאַלט דיינס שניידיקס אין די ווערטער מיינע קנעט איך.

פּאָעט־פאַרוואַנדלער, ביסט געשטאַנען שוין ביים סנה
און זיך אַליין געזען אין דאָרנביימל ברענען,
הייב־אויף די אויגן איצט, פאַרוואַנדל נייעם זע,
ווי ס'וואַקסן יונגע צווייגן אויף די לידער, דיינע שטאַמען.

הייב־אויף, פּאָעט, דיין ווייסקייט און דערשפּיר
די קויל די ברענענדיקע אויף דיין גומען,
דערהער די לידער דיינע, ווי זיי קלאַפּן אין דיין טיר,
ווי דו האָסט זיי געהערט אין יונגשאַפט פון איהומ׳ען.

אַזויפיל מאָל פאַרוואַנדלט האָסטו זיך, פּאָעט, —
אין גולמ׳ס צער, אין ר׳ אליעס שמאַטעס־קרוינען,
אין מאָרד און אין חרטה פונעם קין־חטא,
אין פרייד פון אויפבלי, אייגענעם דערשטוינען.

הייב־אויף די אויגן איצט, דעם טיפן גרין־און־גרוי,
פאַרשאַר אַרויף די זינגעוודיקע וויעס,
און זע פאַרוואַנדלונג נייע: אַז כאָטש ס׳איז שפּעט אַזוי,
רופט־אויף דיך נאָך דאָס וואָרט צו יידישע עליהם.

דער טאָג האָט זיך שוין אויסגעווינטיקט, זון איז קלאָר און ריין,
אַ טיפע וואַרעמקייט איז דאָ אַמאָל אין ווינטער,
און פראָסט האָט וואָרט אַ וואַרעמ׳ערן מיין, —
דערשפּיר, פּאָעט, ווי וואָרט דיינס ווידער צינדט ער.

יעמוד, ר׳ אפרים

יעמוד, ר׳ אפרים בר׳ אלעזר שו״ב,
צום מנין רופט מען דיך. — סע איז שוין נאָך חצות,
סע שלאָפן אַלע שוין ביי מיר אין שטוב,
הערט קיינער נישט דעם רוף, נאָר איך אַליין.
איך פרעג דעם רופער: סטייטש, פאַרוואָס?
דער רופער איז נישטאָ, ער דאַרף נישט זיין שוין מיין,
דאָס קול זיינס האָט ער איבער שליאַכן וועלט צעשיקט,
צו טירן צוגעקלאַפט, צו שויבן צוגעקלעפט,
ווי אַ מזוזה הענגט עס אויף מיין טיר.
און אַז דער זייגער האָט די האַלבנאַכט אויסגעטיקט,
האָט זיך פון ברונעם אייגענעם אַרויסגעשעפט
דאָס קול, און צוגעשטראָמט צו מיר:

יעמוד, ר׳ אפרים בר׳ אלעזר שו״ב,
צום מנין רופט מען דיך, אין שול אנשי חב״ד.
נעם־מיט דאָס סידור, תפילין נעם,
קוק־איבער גוט דעם ציציתדיקן קנופ, —

אין דרויסן אויף אַ בוים ציטערט שטיל אַ בלאַט,
דאָס קול פאַרגייט זיך אין אַ טיפן — אַדווישעם.

ו י נ ט ע ר ו י י ץ

ציט זיך פון הימל אַ גילדענער שטראַל,
עפנט אין האַרץ זיך פון בענקשאַפט אַ קוואַל...

אָנהייב פון מיין ערשטן געדרוקטן ליד,
אין „סיון", ווילנע 1909.

גרינע שורות, ווי דער ווינטערווייץ אין איער,
אייער ליידיקייט האָב איך מיט טרויער אויסגעפּילט,
נאָך אַ יובל יאָרן בענק איך נאָך, ווי פריער,
נאָר דער שטראַל איז איצטער טונקעלער באַגילדט.

אָ, דער ווינטערווייץ, אין שניי זיך אויסגעוואַרעמט,
גיט אַ וואַקס־אַרויס פון רויביק־פריער ערד,
ווי אַ קינד, וואָס טאָג האָט זיך אויף דעם דערבאַרעמט
און אַ חלום פון דער נאַכט אים זוניק אומגעקערט.

שורות יונגע, ווי ווינטערווייץ, אין ציטער אויפגעגאַנגענע,
דער אַרויסוואַקס פון שפּעטזומערן פּאַרזיי,
שוין פאַרזוכט האָב איך דעם טעם פון רייפע זאַנגענע,
נאָר די בענקשאַפט ליגט נאָך צוגעדעקט מיט שניי.

יאָרן וועלקן, יאָרן טונקלען, יאָרן בלייבן,
אינעם אויפגאַנג איז אָפּגאַנג איינגעהילט,
נאָר אַ שפּאַן איז דער נידער פון די בלויסטע הייכן,
גוט איז נאָר, אַז טרויער איז מיט אַ זון באַגילדט.

קומט צוגאַסט דער יובל' יאָרן אַ פאַרשעמטער,
זעץ איך אים אַנידער אויבנאָן ביים טיש,
איך אַליין, אין טונקלקייט אַ גרוי־באַברעמטער,
זאָג איך יום־טובדיק: פון אָנהייב נעם און מיש.

אָנגעהויבן פרי און איצטער איז שוין שפּעטלעך,
האָסט שוין אויסגעקלאַפּט דעם זומערווייץ. אַצינד
שאַר־צונויף די יאָרן, ווי פאַרוועלקטע בלעטלעך,
אַז צעטראָגן זאָל זיי נישט דער כאַפּערישער ווינט.

ווערטער־פּאַרטײַטש

איזוואָר — אַ קוואַל וואָס רינט אַרויס פון אַ באַרג.
אַנטלען — פּעסער וויין.
אָפּגעדאַצט — אָפּגעוווגען.
אַרביזעס — קאַוועגעס.
באַנטעס — באַלקנס.
בדליכא — אַז ס׳איז נישטאָ (אַ גמרא־וואָרט).
בערע — זומערדיקער שטויב־שטורעם.
ברינזאַר — איינער, וואָס מאַכט שאָפּענעם קעז, ברינזע.
געוועלט — וועלן מילך, מיינט אויפזידן די מילך.
גאַלדאַנעס — גלאַנציק־שוואַרצע, קיילעכיקע פלוימען.
דיאַנאָסטרע — אַן אונדזעריקער.
דעוועלאָופּמענט (ענגליש) — גרויסע הייזער־בוי פּראָיעקטן.
דעסטיני (ענגליש) — גורל.
האָם פּראָסט — אַ פּראָסטער מענטש.
וואָרבע דעקליאַקע — אַ שמועס לשם שמועס.
זאַרזערעס — פּערישקעס.
טאַמנע — האַרבסט.
טאַרנאַץ — אַ גאַניקל אונטן.
טשעין־סטאָרס (ענגליש) — אַ קייט קראָמען פון איין קאָמפּאַניע.
טרעירן — אויסרייניקן תבואה אויפן ווינט.
לאָרד — האַר, גאָט.
מאַליאַנעס — קאַנטאַלאָפּן, אין רוסיש דיניעס.
מאַראַקע — געדיכטער נעפּל, דער עיקר אין האַרבסט.
סטינע — אַ שאָף־מילכעריי אויפן פעלד.
סעידזשעס (ענגליש) — זקני תורה.
פּאַרניאַלע — אַ וואָלעכישער פאָלקס־ניגון.
פּאַפּשויעס — קוקורוזע.
פּיאַש — אַ מין גראַבאייזן (אַראַביש).
פּאַמעניויך — וויין.
פּרימע שבפּרימע — אויסגעצייכנט גוט.
צאַראַן — פּויער.
קאָדרע — וויינגעגנט אין בעסאַראַביע.
קאָלץ — ראָג.

אינהאַלט

I

וואונדער־וואונדערע פאַרגייער — 9
קיל זילבער — 10
אַ פערד ווי אַ געדאַנק — 12
אַ וואָכעדיקע מנחה — 13
אָפגעשוימט — 15
פול מיט פאָרכטן — 16
ויאמר אפרים — 17
אַ גרויסע זכיה — 18
ווינטער אָפגעשפאָרט — 19
ווינטערדיקע גראַטעס — 20
דאָס ביסל טרויער — 21
גאָטס קיעלע — 22
אַ טאָג — 23
נאַכטיקער טייך — 25
פולער איז דער טויט — 26
מנחל בדרך — 28
פיאה — 29
אויף צוריק — 30
צלפחדס טעכטער — 31
אַז געגאַנגען איז יעקב — 32
צעלויכטן אין שקיעה — 33
שטערן לעשן זיך — 35
דער גרויסער פויגל — 36
וואָרט האָרעפּאַשניק — 41
אויסגעלייטערט — 42
ירושה — 43
לעצט געשריי — 44
אויף אָפגעגילדטע טרעפ — 45
אייגן־ווייט — 46
מיט פולער מידקייט — 47

קראַטאָנע פּאַרק — 48
זומערס פוילקייט — 50
אַהיימגאַנג — 51
ווי אַזוי? — 52
אין חלום פאַרשריבן — 53
שטילקייט — 55
דער קיעווער שניידער — 56
אַ קליין רבילע — 59
שיינקייט — 61
הנני העני ממעש — 63
סאָנעט — 65
אויף יענער זייט בריק — 66
סוד — 67
אָפּגעטראָגן — 69
ווערטער אָן שאָטן — 70
לעצטע רו — 71
געזאַנגען פון עלטער — 72
צעוואָרפענע שורות — 77

II

איבער מעין — 83
מוסלוק מעגאָנטיק — 85
די שטאַל — 87
דיוואוואל סטריט — 89
די חתונה — 94

III

שאָפענע יידן — 99
קווייטן — 106
דער קץ — 107
אַ שטוב אויפן קאָלץ מיט אַ טאַרנאָץ — 109
בחורל פון סטעפּ — 111
וואָרבע דעקליאַקע — 113
יידיש מיינער — 115
מיר בעסאַראַביער — 117

IV

נאָך איידער... — 121
וויזיע פון אחד — 124
אין שטיין איינגעקריצט — 126
דאָס געזאַנג פון שאָטנס — 132
נחשון בן עמינדב — 133
אויפן באַרג נבו — 141

V

אַ ייד איז געגאַנגען — 157
וויינען אַ זמרל — 159
אחרית הימים — 161
דאָס יידישע ציגעלע — 163

VI

מיר, אין גלותן — 169
אייר תש״ה — 172
ט״ז כסלו תש״ח — 174
ליד פון שארית הפליטה — 177
אַ געזאַנג — 179
דער אייזלטרייבער פון גאולה — 180
מיטן ערשטן שניט פון אַקער — 183
ירושלים — 185
אַנטפּלעקונג — 188
ואתחנן — 190
דער קליינער ניגון — 191
ביי אַ וואַסער־קוואַל — 192
שיכורי אפרים — 194
נצרת — 196
גאָטס וואָרט — 198
תגרי לוד — 199
גשר הזיוו — 200
דער ערשטער פּיאָש — 202
וייטקייט דיינס דערגרייך — 205

די גילדענע מעשה אויף דערנער — 206
אינדזשיל — 208
שומר, מה מליל — 210
גיב אונדז כוח צו זיין גערעכט — 212
דער טרויער אויף די פלייצעס — 213
סולימאַן און רבקה — 216
זאָגן וויל איך — 221

VII

וואָס איז ער דאָ? — 225
מיסטעריע פון בלוי — 226
ווינטערדיקע טעג — 228
אַ ברכה פונוויטנס — 230
עטלעכע שורות פרץ — 232
די זשוכאָוויצער מיל — 234
דער וואונדער פון אַ רגע — 236
די לויטערע טאָמנע — 238
אַ וואָרט אין פערזן — 240
מאַני לייב — 244
אַט וויאַזוי — 245
אַ קול איז דאָ — 247
ווייַן אין קרוגן — 248
דער קייסער פון שטומקייט — 250
פּאָעט־פּאַרוואַנדלער — 252
יעמוד, ר' אפרים — 256
ווינטערווייץ — 257
ווערטער פּאַרטייטש — 259

פריער־דערשינענע ביכער

קאַראַוואַנען, לידער, 1918.

פּאַר גרויס און קליין, קינדער־דערציילונגען, 1922.

דער רויטער פּאַדעם, לידער, 1927.

אַדאַס לידערבוך, קינדערלידער, 1934.

די דריי ריזן, דערציילונג, 1936.

לויטער איז דער אַלטער קוואַל, לידער, 1940.

יעקבס געצעלטן, לידער, 1953.

ווייסע שטאָט, פּאָעמע, 1954.

שנות ראשית, לידער און דערציילונגען, איבערגעזעצט אין עברית פון אביגדור המאירי און יוחנן טווערסקי, 1955.

געטראַכט מיט עברי־טייטש, עסייען, 1955.

פאַרלאַג־אַדרעס:
"KIUM"
Ayacucho 352
Buenos Aires Argentina

פאַרלאַג
פועלי ציון־התאחדות

דערשינענע ביכער:

1. דוד בן־גוריון — נצח ישראל
2. מענדל מאַן — אין אַ פאַרוואָרלאָזטן דאָרף
3. יחיאל האַלפּערן — דער רעוואָלט פון אַ גלות־פאָלק
4. יוסף שפּרינצאַק — אין וואָרט און אין שריפט
5. ה. לייוויק — אַ בלאַט אויף אַן עפּלבוים.
6. אפרים דקל — געהיים־דינסט פון דער „הגנה" אין ארץ־ישראל
7. ד"ר טעאָדאָר הערצל — דערציילונגען און פעליעטאָנען
8. י. לעשטשינסקי — דאָס נאַציאָנאַלע פּנים פון גלות־יידנטום
9. מ. גראָס־צימערמאַן — יידן צווישן יידן
10. יצחק בן־צבי — מיט דער צווייטער עליה
11. רחלם לידער
12. מענדל מאַן — די גאַס פון בליענדיקע מאַנדלען
13. אריה לעאָן קובאָווי — וואָרצלען און פליגלען
14. שלמה סיימאָן — אין די טעג פון די ערשטע נביאים
15. יוסף ווייץ — זכרונות
16. אפרים אויערבאַך — גילדענע שקיעה

אין שפּאַניש:

Marie Syrkin: Al Servicio de una Causa
Ab. N. Polak: Así se forjó el Estado de Israel

אין גיכן דערשיינט:

17. מרדכי שטריגלער — עסייען
18. זלמן שזר — ליכטיקע פערזענלעכקייטן

Este libro se terminó de imprimir en
los Tall. Gráf. Julio Kaufman S.R.L.,
Corrientes 1976, Buenos Aires, el día
2 de Abril de 1959.

IMPRESO EN LA ARGENTINA
PRINTED IN ARGENTINE

•

GILDENE SHKIE
(poems)

•

Copyright by
E. AUERBACH
New York

Hecho el depósito que marca la ley 11.723

Buenos Aires

Editado por
Poale Sion Hitajdut
Departamento
Ediciones "**KIUM**"

E. AUERBACH

CREPUSCULO DE ORO

(GILDENE SHKIE)

BUENOS AIRES
1959